

ספר פאר מקדושים

מעז יצא מתוק. מני שפתי ישנים יצא עתק. צנף ונופת
תטופנה לכל אוזן שומע דברים עתיקים מעולפים סיפורים
יקרים קדש קדשים רמים ידברו נשנכות יספרו ומלין לצד
עילאה ימלדו כולו מלא אותות ונפל אות ודעת קדושים
מלא יראת ד' ומוסר השכל משובצים בתהלות נוראות
מצדיקי יסודי עולם ובראשם תפארת המקובלים והדרם
חמדת ישראל וצבי עדים איש אלקים קדוש

ר' ישראל בעש"ט זי"ע

בחוספת שתי מעשיות: מרבינו הקדוש המהרש"א זצ"ל
ומרבינו הקדוש ר' לוי יצחק וצוק"ל בעל קדושת לוי
מעשיות אלה מיוסדים על אדני האמונה ומפתח גדול המת
לכל חובות הנפש והגוף

פאר מקדושים

מעשה מהבעש"ט הקדוש זי"ע אשר סיפר
הגאון ר' שלם מקאמינקא זצ"ל.

כך אתכנשו כל צדיקי הדור על היא"צ בראפשיץ. באה אשה אחת
לפניהם ובתוכם הי' הגאון מקאמינקא זי"ע וצעה האשה בבכי
תמרורים כי נתנה סך שמנה מאות ריינש כסף לאיש אחד ממכירי'
כי יסע על הכפרים לקחת פשתים על שותפות ועברו ימים שלשה ולא
נודע עקבות האיש הלזה ובימי מספר נודע לה על פי אנשים נאמנים
כי מת האיש הזה בדרך ותרב האשה לשפוך מר שיחה לפני הצדיקים
וכל הצדיקים אשר ישבו שמה הרבו כולם לתת בטחה ועוז ללבבה כי
לא יצמח לה היזק ועד מהרה תמצא את הכסף. ועמד הצדיק מקאמינקא
על רגליו ואמר כל אלה ההבטחות תהו המה וכל פתחי תקוה נסכרו
כי מי יודע איזה גלגול הי' אשר הציע לאיש הזה לקחת המעות אשר
נתנה לו האשה בחורת חוב: והטו רבותים אוון קושבת לדברי ואספר
לכם מעשה נורא מהבש"ט הקדוש זי"ע ועל כל ישראל אמן:

בעיר רישא הי' שמה איש אחד למדן גדול וגבור מופלג נאדר ביחס
באור בעושר ובכל תהלה. והנה כל ימיו הקשיב תהלות
ותשבחות הבש"ט זצ"ל ומעולם לא דרכו רגליו על מפתן החסידות
וצללו אזניו מאוד לקול הסיפורים מהמופתים אותותיו ונפלאותיו
שעשה מארבע כנפות הארץ וגמר בדעתו לנסוע אל ניה קודש של אותו
קדוש למען יכיר עצם מראהו ולשבוע בנעימות זהרי זוהר פניו
הקדושים. וירתום את מרכבתו ויסע בעגלת צב כדרך הגבירים עד
בואו לשלום עירה מעזיבוו כי שם בית הצדיק הקדוש הבעש"ט. ועד
מהרה דרך על מפתן הקודש. וישאלהו הבעש"ט לשלום ובדברו אתו
רגעים אחדים פתח הגביר מרישא את יד נדיבתו לתת איזה רובל
לפדיון. וישאלהו הבעש"ט מה תבקש מעמדי ומה מסרה לך. וישיב
הגביר

פאר מקדושים

הגביר בחדוה, תודות לאל מרום כי הנני גביר עצום ותועפות זהב לי. ומלבד זה הנני ד' בבנים לומדי תורת ד' בנין רבנן וחתני רבנן וכל מרבית ביתי מאושרים ומבורכים וכולנו שרוים אנחנו לשלום בגופינו ובמאודינו והזמן מפוז ומכרכר לפני בהצלחה משחקת ומה לבקש עוד ולזעוק אל המלך:

(ופדיון כזה הלא יערב מאוד לכל צדיק לקחת תשורה מידי המביאו כי איננו מהול בתוגה ענבי רוש ואשכולות מרורות כאשר יובא מעם הקדוש לאיש אלקים תמיד). ויוסף הבעש"ט לשאלו אותו ועל מה באת הלום ויענהו הגביר אך לראות עצם טובו של קדוש אלקים מכובד ולחדות בשמחה את פניו, ויאמר הבעש"ט א"כ איפוא כי לא באת הנה אך להכיר אותי. ואך יען זאת נסעת הנסיעה הגדולה הלא לכן תן עיניך והבט בפני היטב ואנכי אספר לך מעשה אחת. אך הסכת ושמע אמרי ותן עיניך היטב לראות אותי ולבך להבין דברי:

בעיר אחת היו שני גבירים אשר היה לכל אחד בן עלם שוים בשנותיהם שוים במעלותיהם ואהבה עזה נרששה בקרבם בהיותם שכנים זה אל זה קרובים ובכל מבחר עלומי שנותיהם למדו בחדר אחד אצל רב אחד ואהבה בלתי סרה אהב האחד את משנהו. אולם כאשר נתגדלו יחד עד שנת הי"ג או יותר נתקשרו בלולאות החיתון ונשא האחד מעבר מזה הלאה כמאה פרסאות והשני מעבר מזה כמאה פרסאות. ולאשר קשתה עליהם יד הפרידה. לא נשבת מרוץ אגרותיהם מעת לעת עד משך שנה או שנתיים ימים. ואחר כל זה נאחו בסבך המטרדה ולא כתבו מכתבים כפעם בפעם. אך לפרקים החליפו מכתבים זה עם זה והי' פעם בחודש ואח"כ פעם בשני חדשים. ואח"כ פעם בחצי שנה. ולאט לאט נשכח אהבתם וחדלו לכתוב זה אל זה, אולם גם שניהם היו גבירים מפורסמים. כאשר הקשיב האחד מרעהו מרחוק. לימים נתק פתיל הצלחת אחד משני אלה הזמן הפך עליו בלהות וכל הונו רכושו ויתרונו ופקודתו הי' לברוח לחצי פגעיו וידל ויירש עד מאוד ונזכר כי יש לו אוהב דבק מאח והוא גביר עצום אשר בטח לבו כי ישמח לקראתו ותושע לו ימינו. וכן היתה כי חשב מחשבות לקיים עצתו וישאל לו מלבושים נאים וילווה לו על הוצאות הדרך וברוב תלאה ועמל בא אל מחוז חפצו. וכאשר בא אל חבירו ידידו מנוער ויחרד לקראתו בחרדת ששון ויביאהו הביתה ויעשה עליו משתה הלולים כסעודת שלמה וישתעשע עמו בלי ישוער (בתוך כך אמר הבעש"ט אל הגביר אך הבט בפני היטב) ומידי אכלם ושתם במסבת כל בני בית הגביר

הגביר התפלאו על אהבתם הישנה וישאלוהו על מעמדו ומצבו. ויחריש אליו בלאט גם בגדי אלה לא לי המה מכף רגלי ועד כתנתי הסדי אוהבים בהלוואה יאזרוני. ולא אחר הגביר לצוות על הקאסירער שלו פקיד ונאמן ביתו כי יחשוב כמה עולה על רכושו וכאשר נודע לו על החשבון ברור נכון נתן המחצה לחבירו העני ויענק לו מגורן טובו ומיקב אהבתו וילוהו בלוית חן כחץ ידידים אהובים כאלה ויברכהו בהצלחה והרווחה בעושר ורוב ברכה (ובתוך כך העיר הבעש"ט אזני הגביר כי יקשיב היטב ויאמר הבט בפניו) וישב חבירו העני צלה מדרכו אל ביתו ורוח הצלחתו החלה לפעמו ובימי מספר צבר לו הון רב ורכוש גדול ויגרל עוד יותר כמלפנים והיה ראשיתו מצער ואחריתו גדל מאד. וכמעט שעבר העני הלזה מבית חבירו והנה נסע כל מותרי הצלחת חבירו הגביר ועל יד הלך מטה מטה ויהי כאשר כבד עליו כח חסבל וינסה גם הוא לנסוע אל חבירו השני אשר העשיר בנדבת ידו מחצית הונו ורכושו. וביסורים קשים הגיע לעיר אשר חבירו דר בה ויפקוד אליו לאמר אני חבירך פב"פ בא אליך. וכאשר שמע את שמעו נעוה משמוע ויאמר האביון האומלל ומדוכה הלזה הנה יבא אל ביתי? ולא נתנו לבא חדריו ויבך העני הלזה זעקה גדולה ומרה. וישפוך מר שיחו לפני אדון עולם. הבורא ומנהיג לכל הברואים. ויעתר לו ד' ועד מהרה שלח עזרו מקודש ומציון סעדהו ויגרל יותר כמקדם. וחבירו אשר העיו פניו לבלי לתת אף שלום לחבירו נפל משמים הילל בן שחר ולא מצא בכל ביתו אף שוה פרוטה לפרוס לחם רעבון סעודה אחת. ובעזות פניו מהר גם שנית לנסוע אל חבירו לבקש עזר מאתו. וכבואו אליו תיכף כאשר דפק על שערי נדיבתו לא הפיל דבר מכל אשר עשה בראשונה ויחצה את רכושו לשתי מחלקות כמלפנים ויחלק עמדו חלק כחלק לא העריך ולא החסיר. אולם טרם נתן וקם לו הכסף אמר אליו הפעם אינני נותן לך במתנה זולתי בהלוואה. והיינו שתתן לי שטר חוב בערכאותיהם בכל תוכף ועוז. אשר תשלם לי כשיעזור ד' אותך. כי לבי יהגה אימה לבל תהי' ח"ו כמלפנים אשר נתתי לך מחצית הוני אנכי עזרתך אף תמכתך. ולא ארכו הימים נקראתי בעצמי לצבא להלחם מול תלאות הזמן וקורותיו. וכבואי אליך הרחקתני מאהליך. ויתן לו שטר חוב בכל תוקף ועוז על מחצית הונו אשר מסר לו. ובכן עלה מרום ההצלחה כבראשונה וכשל העוזר ונפל ממדריגתו וירד פלאים. עד כי גאו עליו מי המבוכה ויאמר הפעם אחישה מפלט לי בחוב חבירי המגיע לי. וימהר לנסוע אליו ובידו כל תקיפות כתבי עצם ידו אשר אסר על נפשו והוא לא

שנה רוחי בקרבו וכמשפטו אז כן עתה וירחיקהו מבא בגבילי ויבקש האביון האומלל לבקר בהיכלי המשפט שמה בעירו בשטרי החוב אשר היו לו, והנה כל השופטים יפחדו לנפשם ויגורו מפני הגביר הלזה כי הוא גבר אלם אחד מראשית נטילי כסף אשר בעירו ובממלכתו. ונסע גם שנית בפחי נפש מאתו ולא עלתה לו ארוכה. ולימים נעדר האחד העני וגם השני העשיר ונחרץ משפט העשיר כי יקלע נפשו בכף הקלע אל עמקי שחת שאל ותפתה. ומשפט העני אור יצא להאיר בג'ע העליון ולהיות נפשו צרורה בצרור החיים עם נשמת כל הצדיקים. וימאן זה לקבל רוב טובה. באמרו איכה יערב לי שכרי בג'ע בידיעתי כי בסיבתי נענש חבירי בגיהנם אשר ע"כ לבדו חרץ לו משפט בבית דין שלמעלה אשר יבואו גם שניהם שנית בגלגול לעולם הזה והוא יהיה עני וחבירו עשיר ויקח מאתו את חובו ע"י פרוטות אשר יבא לקבץ מאתו פעם בפעם. ומשפט הזה הרעים והרעיש במתיבתא דרקיע וילכו שניהם לעוה"ז בגלגול ונולד זה בן לעני ואביון וזה אצל גביר נגיד ועשיר וכאשר נתגדלו זה בעיר אחרת וזה במדינה אחרת ולימים הלך העני מעיר לעיר ומכפר לכפר לקבץ עד כי בא אל העיר אשר היה שם חבירו העשיר בגלגול שני והי' גביר נודע ומפורסם ואך קפץ ידיו מתת צדקה לאחיו האביונים והיו ידוע בכל העיר כי הגביר הזה איננו נותן פרוטה לעני ויחדל אביון מבא אל תדריו וכאשר בא העני הנ"ל והיה חסר לו די מחיר ככר לחם אחת ויעיז פניו ללכת אל הגביר הזה ויאמר אנכי פרצתי חוק כי רעב אנכי עד מאוד לרחם עוד מעט ותצא נפשי אם לא תחייני להשלים פרוטה או שתי פרוטות למען אקח לי לחם. ויגער בו הגביר הנ"ל והתחזק העני נגדו בדברים ויגש אליו הגביר בעצמו ויתקע לו בכפו אחת הנה ואחת הנה ונפל העני מת על סף בית הגביר הנ"ל (ובתוך כך העיר הבעש"ט את הגביר מרישא לאמר תן עיניך בי והסכת ושמע לדברי). והנה כדרך הגבירים לא עלל עליו שום איש. והעני היה ממדינה אחרת גר מתגורר ולא היה אף שום קרוב וגואל כי ידרוש את דמו מידו ועד מהרה נלקח העני המת אל בית החפשית ויכרכו אותו בתכריכין ונקבר בהשתדלות הגביר. ועתה השמעת את דברי היטב ולא חסר לך מאומה. ויהי כהתם הבעש"ט את דבריו הקדושים ויפול הגביר מרישא לפניו ויען בקול גדול הוי ואבוי אנכי האיש הזה כי טרם בואי הנה אל הצדיק הקדוש בא אלי איש עני ודפק על פתחי וורקתי אותי מביתי ונפל מת על סף הבית ועתה גם כל יתר דברי קדשו יחדרו בברק תוך סתר לבבי בידיעתי כי גרמתי לי רעה בגלגול הקודם ובגלגול זה: ויצעק צעקה גדולה

ומרה

פאר מקדושים

ד ז

ומרה וישאל את פי הבעש"ט האם נסכרו כל פתחי תשובתו היש עוד תיקון לעותתו. ויענהו אם תוכל למצוא בני העני המת ותפייס אורם כפי אשר תתפשר עמהם אז יש עוד תקוה ואם לאו השלכת מקברך כנצר נתעב ועם רשעי ארץ לא תרד בקבורה כי ארוך אתה מכולם את נפשך שחת ואת חבירך הרגת אשר למענך קבל עליו להתגלגל בעוה"ז שנית למען השיבך מדרכיך הרעים ולבלתי הפילך בעמקי שחת זאת שמענה ואתה דע לך כי יש אלקים שופטים בארץ:

ועתה מורו ורבותי ענה הגאון מקאמינקא. דעו וראו כי לא דבר ריק הוא המקרה הנורא הזה. ומי יודע באיזה גלגול היתה האשה חייבת להאיש הזה ונשלח לזה העולם אך לקחת את חובו ושבק לן חיים:

ומעשה זו ראיתי להציגה ראשונה יען כי ממנה יוצא מוסר השכל והיא נוגעת לכל מין האנושי כוללת יחוד מעשה להזהר מגאווה וגדלות קנאה ושנאה ונורנת שבת לגו כסילים להכנע מלפני אלקים קדושים ופוחתת שער התשובה ושער חשבון הנפש:

ויען כי דברנו עתה בעניני גלגול אספר עוד מעשה אחת מעניני גלגול אשר הקשבתי על חד מקמאי שהיה אז אב"ד בקראקא: **קראקא** היא העיר שחברו בה כל הדרי תפארת ואהבת התורה גם עד היום בקרבה הומיה ומה גם בשנות קדם היה נמצא שם אברך אחד בן גביר וחתן לגביר וגם בעצמו היה נגיד ועשיר. והקדיש כל עתותיו אך לתורה ועבודה והיה כעץ שתול על פלגי החכמה והתבונה וישב תמיד בהתבודדות סגור ומסוגר כל היום לפני ה', ולא בא מפתח ביתו החוצה. אך בתורת ד' חפצו. ויהי בהיות אדונינו הקיסר יר"ה בקראקא ותהום קול הקרי' בתרועת ששון ושמחה. וכל בני העיר רצו לפני המלך לכבודו. והאברך לא אבה להתבטל מתורתו ללכת החוצה. אך כאשר רכב המלך ברחוב הקרי' הציץ מחרכיו לברך עליו ברוך שחלק מכבודו לברואיו. ובפתחו חלוני ביתו ושחה להביט הוד תפארת המלך והנה לפתע פתאם נפלה לבנה מן החומה אשר ממנה הביט האברך ותפול לפני רגלי הסוס אשר רכב עליו המלך. וימהרו כל שרי ממלכתו לבקר בהיכלי האברך הנה ולחקור היטב אולי שימה היתה זאת מאתו וחשב מחשבת פיגול ח"ו על אדונינו המלך ולא נמצא בכל הבית מאומה כי האברך באמת היה נקי מכל אשמה ומעל. ובכל זאת לא פטרהו המלך וחרצו משפט מות על האברך יושב אוהלים הזה אשר היה חם וישר. וירדפו כל ראשי העיר וירעמו וירעשו. והעידו כולם עליו כי נקי הוא מכל חטא ופשע. וכל עיני ישורון לא

נתנו

נתנו שנה לעיניהם ותנומה לעפעפיהם. לא שקטו ולא נחו והריצו אך מכתבי בקשה לכל שרי המלכות ונתכבדו לדבר עם המלך בעצמו עבורו. ועד כה הגיעו בבקשתם כי השיב להם המלך אם כן איפוא יהי נא כדברי הרב דמתא. ואם ישפוט הרב כי לא בן מות הוא יתה עליו תיו חיים. כי המלך בעצמו הבין הדבר לאשורו כי הכל באמת וצדק. לכן השיב זאת לפני שרי ממשלתו ובטח בם לב המלך אם ככה ירעימו כל אנשי הקרי' על איש ישר הלזה גם הרב ישתדל לחיותו ומה גם כי תלה הדבר במשפטו כאשר יחרוץ בעצמו. והנה בבוא המשפט לפני הרב ענה את שואליו בלי ספק דינו כמורד במלכות והייב מיתה ויתמרמר כל העם על הרב כי איככה הרג בידיו את האברך הזה דאך בהבל פיו נהרג האברך כפי משפטו. והרב צוה לקרא אותו אל הלוייה ללותו. ובכן סרו העם למשמעתו ויקראו את הרב בעת לויתו. וכאשר הוליכו את המת לפני בית הכנסת צוה הרב לעמוד ולהנפש והוא יספיד אותו: וכאשר עמדו נושאי המטה לפני שער בהכ"נ. נגש הרב אל מטת המת ויען בקול גדול. עתה אתה עמוד נא בגזירת עיריך פתגמין ומאמר קדישין והודיע את העם סיבת מיתתך לבל ירונו כל העם אחרי והשיבותי מעלי תלונות בני ישראל. וישב המת במטתו לעין כל רואים. ויאמר אנכי נשמת פ' שהפיל ראשון אבן לירמי' הנביא. ולכן שולחתי לעולם השפל זה חמשה עשר פעמים לתקן עותתי ובגלגול הזה תקנתי הכל. ונשארה נקיה זכה וצלולה. לכן חשב הרב מחשבות לבל תדחה שנית. כאשר אקלקל את מעשי ח"ו. ואת זה צפה ברוח הקדש וצוה כל זאת למען הביאני אל מקומי בשלום. וכל העומדים שמעו את הקול מדבר ויחדלו להתרעם על הרב כי ידעו מן היום והלאה כי רוח ד' דבר בו. ומלתו על לשונו:

ותחת מצב רגלינו בשער הגלגולים יזהיר עוד סיפור כזה לעיניך הקורא מאת הגאון הקדוש ר' ישעי' פינטו וצוק"ל:

בעיר שהי' הגאון ר' ישעי' פינטו זי"ע שם לרב ומורה. היה שם איש עני ואביון מדוכא. ודרכו הי' לתור בעיירות ובכפרים לקנות ברזל ישן מיד כל הנמצא ובוזה הביא טרף לביתו ומחיית פרנסתו. פעם אחת דרך על מפתן האדון בכפר אחד אשר בא שמה וישאלהו על סחורתו כדרכו. וימכור לו הרבה. ובתוכם מצא עגולה אחת ברזל ישן גדולה מאוד וכאשר הביא העני את סחורתו אל ביתו ויניחהו תחת מטתו כדרכו תמיד. ובלילה נדד שנתו מעיניו וישכב ער כמו רגעים אחדים ויקשב קול קורא באזניו סורה אלי אדוני ותמצא בי אף אדומים. ויבקש לדעת קול מי הוא ולא מצא. וישב וישכב. וישמע

שנית את קול הקורא. והנה הוא מתחת המטה. חפש ולא מצא מאומה. וישב וישכב. ויאזין גם בשלישית את קול הזה וילבש א"ע מהר וברעיונות מבהילות הדליק לו נר וחפש בכל מחבואי הבית ומקרוב קשבו אזניו כי מתוך הברזל הקול יוצא ויפתח השק ותאזרהו שמחת במצאו אלף אדומים. וגם בלילה השני האזין קול הזה ויריק משקו שנית אלף אדומים. וכמו כן בלילה השלישית: ובליל השלישי בפתחו השק ויהי הוא מונה האדומים אשר מצא במספר האלף חרד להקשיב בקול מן העגולה הגדולה לאמר אם תבנה למעני בית גדול ותדליק נרות עבורי תמצא בכל לילה ולילה אלף אדומים כל ימי חייך. וימהר העני ללכת אחרי הקול הזה ולקיים כמצוה עליו ויבנה בית גדול בנוי לתלפיות. ועשה חדר אחד לפנים מחדריו ותוכו דלק נרות רבות עבור העגולה. ולהעגולה בעצמה שת מעון מיוחד בהדרת כבוד. וכאשר בצע את כל בנייתו. עשה משתה גדול לחנוכת ביתו:

ואמנם כי בכל עיני אנשי העיר היתה עשרת הצלחתו לפלא כי לא ידעו מה הוא. אולם זאת ידע כל אחד כי לא במרד ובמעל בא העושר אל ידו. לא ארב לבצע מעשקות לא גזל ולא חמס מיד איש מאומה וצבר לו הון העתק הזה: ויתקבצו אליו כל אנשי העיר למגדול ועד קטן. ובראשם הגאון האב"ד ר' ישעי פינטו זצוק"ל. וכאשר הטיבו את לבבם במשתה היין קרב בעל הבית אל הרב האב"ד ויחריש אליו בלאט. כל יקרת הצלחתי היא נעלמה מעין כל. אולם המכסה אני גם מאדוני מ"ו. לכן ילך אדמו"ר אחרי ויבוא חדר לפנים מחדר ואז ידע הכל. והלך אחריו הגאון ר' ישעי פינטו עד בואו פנימה אל חדר משכיות העגולה אשר היא שוכבת שמה בעטרת תפארת ונרות מבהיקים דולקים לכבודה. ויען בקול גדול הרף ממני אך רגע ואשמיד את העגולה להפוך אותה מראשית שרשה וללכת אותה היטב הדק עד אשר דק כי היא ע"ו. וכן עשה ונכבו כל הנרות וכל הבנין והעושר כולו היה לחלום בעיני בעליו כי התעף אוריו ולא נודע מקומו איה הוא ונעשה עני כמלפנים. והגאון הנ"ל חש מהר ללכת אל נהו ויצו אל ביתו ויאסף אל עמיו ואז אמרו עליו כל צדיקי הדור כי העגולה הזאת היתה עוד פליטה מן התרפים אשר הי' לירבעם בן נבט. והגאון הנ"ל היה לו נשמת ירבעם וכל תכלית בואו אל זה העולם הי' אך לשרש אחר ע"ו שלו. ובוה בשלם תיקון נשמתו ויעל השמימה:

וטרם נפנה ללכת משער הגלגלים נוסיפה עוד ללוט את פני הלוט הלוט על נשמות מישראל והמסכה הנסוכה על תיקון מעשיהם

פאר מקדושים

מאשר שמעה אזני ותבן לה. והמעשה ידועה ליחידי סגודה והא לכם לדעת גם אתם מאמינים בני מאמינים כי גם מאתה יוצא מוסר השכל: מוכסן אחד היה אשר כל ימיו התאמץ לעקר ולשרש כל צלם ע"ז אשר היה ובכל מקום אשר עמד צלמי ע"ז על פרשת הדרכים עשה כל השתדלות וערמת לכתת אותם עד אשר דק. והי' כאשר ירא מעשות יומם נסע כל הלילות ועד נצח לא ידע שבעה וצמאה נפשו אל זאת לעשות בלי דרך והיה רשום על אבני זכרונו מקום אחד אשר עומד צלם ע"ז על אם הדרך. ויבקש לבערו. והנה בימי הסתיו בענן וערפל ביום השלג הנורא אסר לו את העגלה ויסע ויבא עד המקום אשר ישתחוו שם הנכרים לצלמא די קם תמן. כי חשב את היום הזה לאין יוצא ואין בא ויאמץ בזרוע כחו לכרתו בקרדומו ולשרש אחריו. והחליץ מעטפותיו והשליך על השלג גם את הכובע (הספאדיק) שלו והוא עיף ויגע ולא ידע. והנה פתאום תשמענה אזניו מאחוריו צלצל פעמון (שליטין) אחד ונודע כי נוסע מי אחריו וימהר לחטוף המלבושים עליו ובהחפזו לנוס נפלה היארמעלקי מעל ראשו ומגורת לבבו מפני האיש הבא אחריו לא נתנוהו להרימה ולהצניף אותה. וימהר לרוץ להמלט על נפשו כי מלפנים היתה זאת למשפט מות ובתוך השליטין הנ"ל נסע כומר אחד עם משרתו ונבהל מראות את המעשה העשוי ויחגור חימת אפו ויגביה את היארמעלקי ויסע מהר אל האכסניא הקרובה אליו ויבקר את המוכסן אם הוא הולך בהיארמעלקי וימצא כי אין לו וינסה להצניף אותה על ראשו והנה הוא טובה עליו אז ידע ברור אל נכון כי ידיו עשו זאת לשבר את הצלם ההוא ויגישוהו אל המשפט ונחרץ משפטו להמית אותו כאשר היתה להם לחק. וכאשר הומת המוכסן הזה באתה אשת המת לפני דייני דמתא לשלם לה כתובתה כי תיקון ב"ד היתה בעיר ההוא על כל אשר מת ולא נשאר מאתו לפרעון כתובת אשתו היתה נפרעת בב"ד ויקריבו הדיינים את משפטה אל הרב דשם ולא צוה לתת לה כתובתה באמרו המת ההוא יש לו דין מאבד עצמו לדעת כי מצות ואשיריהם תגדעון לא נצטוינו בחוק לארץ בהיותינו בגולה על אדמת נכר ונחננו תחת ידם פזורים ובצלם מסתופפים ולא נאמרה אך בארץ ישראל ולא נפרעה האשה את כתובתה. ויחלום להרב דשם כי שגה ברואה ומשפט כזה לא הי' לו לשפוט יחידי אך להקריבו אל ד' לשאול כדת מה לעשות וכדברים אלה חלם לו שלשה לילות רצופות ופשפש הרב במעשיו והרבה תשובה מחילה ותחנונים ויצם וילבש שחורים ועשה שאלת חלום ונודע לו כי המוכסן הנ"ל הי' לו נשמת מנשה אשר העמיד צלם להיכלל ד' ובא

פאר מקדושים

11 ו

כמה פעמים בגלגול לתקן מעשיו ולכן הי' לו כל ימיו התאמצות במצוה זו וכאשר נהרג הפעם על ידה נתקנה נשמתו:

וכאשר דברנו פה במעשה התרפים מהגאון פינטו וצוק'ל נספר בזה מעשה גורא מהגאון הקדוש בעל גור ארי' על התורה אין הוציא יקר מוולף טהור מטמא:

בימי הגור ארי' בשבתו על מדין בפראג הבירה היה שם איש אחד נגיד ומעשהו (קמיסיאהנען) ולו בן עילוי אשר הופיע בכל הקרי' לנר ישראל ועודנו במבחר עלומי שנותיו כבן י"ב שנה השתדל להיות תלמיד מובהק להגאון הגור ארי' וצ"ל. והי' לו כבן. והנה בין הסותרים ממדינות שונות אשר התגוררו בבית הקאמיסינער הנ"ל אבי העילוי הנעלה היו שמה שני גבירים והשפיעו רוב הרווחה אל הקאמיסינער הנ"ל בקנותם סחורות למכביר על ידו והמה השתעשעו עם העלם העילוי כל עת היותם שמה ופעם בפעם נתנו לו מתנות גדולות למען השיבו אליהם בקירוב דעתו וכך המתנות היו למראה עיני אבי העלם אך לא שת לבו עליהם למאומה ויהי כאשר היה לבם גם עם הקאמיסינער אבי העלם והרגילו עד מאוד עם העלם בעצמו אמר אחד משני הגבירים הנזכרים אל אבי העלם אם יש את נפשך תן לבך אל התקוה הנעימה והטה און קשבת לדבריני ולכביני ירחש שידוך יקר עבור בנך עם גביר עצום מופלג אשר אין לו אך עלמה אחת יחידה ויפהפיה זולתה אין לו בן או בת. ולמי כל הונו ורכושו ולמי כל חמדת סגולת אוצרותיו אם לא לבנך יחיזו והנה הוא מעיר פלוני ושמו פב"פ. ואחרי ההצעה הזאת בלכתו אל השוק חקר אבי העלם על שם הגביר אשר הציעו לפניו וכולם פה אחד הגביר הזה מעיר פלוני עפרות זהב לו ואמת הדבר כי יש לו בת יחידה ונפשו ערגה להצליח איתה בגבר מאושר אשר בתורת ה' חפצו. ועוד לא שקט רוחו וילך לדרוש עצת ד' אל הרב דשם הוא הגאון הקדוש בעל גור ארי' כי מלבד אשר מהנכון היה לשאול את פי קדשו להיותו מארא דאתרא וצדיק העיר הלא כאב את בנו רצה גם הוא את טוב העלם הנבחר הזה אשר יצק מים על ידו. ובפי הרב הקדוש מצא מענה נכונה לטוב באמרו כי השידוך הזה נכון הוא מעם ד' לעשותו. ובבואו הביתה שאלוהו הסוחרים אשר הציעו לפניו את השידוך האם חקרת ודרשת על הענין וישיב אותם דבר כאשר עם לבבו. ויוסף האחד להגיד אם כן דע איפוא כי אנכי בעצמי הוא הגביר אשר צללו אזניך לקול תהלתו מכנף הארץ. וילך שנית אל הרב הגאון לשאול בעצתו ויסכים על זה. ולא אחרו הגבירים הנזכרים ללכת אחרי אבי העלם אל הרב

הגאון

פאר מקדושים

הגאון בעל גור ארי' ושמה היה גם העלם החתן ולפני הגאון תקעו כף בקישורי חיתון כדת. וכתבי התנאים קרא הגור אריה בעצמו ויאמר מז'ט מז'ט ועשו משתה ושמחה. והחתן דרש בתריפות ויואילו הגבירים לשבת עוד ימים אחדים והשתעשעו עם החתן וכהפנותם ללכת לדרכם בקשו מאבי החתן כי ישלח את החתן עמהם אל בית המחותן למען תכיר אותו גם הכלה והמחותנת. ולא נתנו רצונו לשלוח את בנו אהובו על פני השדה מרחק רב כזה קודם החתונה והפצירו בו האנשים עד כי לא יכלו לשאת פניו וילך לדרוש עצת הגאון הגור ארי' זהסכים גם על זה לשלוח החתן עמהם לבית המחותן כי יתמהמה שמה כמו ירחים שנים או שלשה ובתוך כך יגיע לשנת השלש עשר: והנה האנשים הנזכרים הביאו את העלם בארץ מרחק אל מגדל גדול ויוליכוהו בכל חדריו על כולמו על כבוד תחופף וילך אנה ואנה ולא ראה לעיניו לא כלה ולא מחותנת או בני בית כאשר חשב בנפשו זידמה בלבבו כי יבואו ראשי העיר לכבודו ויפלפל עם הרב דשם בתורת ד' והנה הכל אך לשוא והדלת סוגר על מסגר ואך האיש אשר אמר כי הוא המחותן יצא ובא אליו פעמים ושלש בכל יום לדבר אתו. ולא יכלו הנער להתאפק וישאלהו מה זאת כי אינני רואה מאומה ויחזק בידו ויוליכוהו עוד חדר לפנים מחדר ושמה חדר קטן מלא ספרים ראשונים קדמונים ואחרונים ויאמר מה לך יותר בני הא לך ספרים יקרים בהם תהגה לכל ישעך והפצך כאשר תאוו נפשך:

ונציגה עתה להנפש ממקרה הבן יקיר והאסון הנורא ונספר מפעעי האיש אשר הוא יחידו לו אהוב וחביב לכל ישראל. בן פורת. מחמד כל נפשו וחיי רוחו אשר לדאבון לב וכל'יון עינים עמד יד דרך מצפה להשיג מכתב מאתו ואין:

אבי החתן זלו עיניו למרום. כי ישיג אך למצער מכתב מבנו האהוב. והנה עבר ירחים ארבעה וממנו לא ידע מכתב אין גם בשורה לא נשמעה. ויבכה במר שיחו פעמים אין מספר כל יום לפני הגאון הגור ארי' והגאון הוסיף אומץ רוחו והרבה לתת לו תקוה לאמר כי לנער אין דבר. והוא הלך כמשתגע. גם כל יודעיו ומכיריו אותו הרעימו זהרעישו ויתלוננו על הגאון הנ"ל כי הכל בהסכמתו היתה. ואין לתאר ולצייר עצבון רוח ושבר לב אבי החתן ואמו כי חשך משחור תארם ולא נתנו שנה לעיניהם ולעפעפם תנומה וישאבו בכי דמעתם כמעין נוזלים. אולם גם הגאון ההוא לא שקט ולא נח מהרבות בתפלה ותחנונים ותקצר נפשו בעמל הזה ועל עצמו חרה לו עד מאוד כי שגה כל כך ברואה והבקיע חלוני רקיע בצום בכי ובמספד ואל לב אבי

אבי החתן הפיח תמיד רוחות בטחון ועוז כי יבא הנער שלם אל ביתו בלי שום פגע רע:

ונשובה עתה לדבר בהעלם החתן. והאסון מה גורא בבואו אל חדר האחרון הקטן הנזכר עוד לא עבר מהסף והלאה נסגר הדלת בעדו ונעל. והנה קול קורא באזניו אוי ואבוי גם אתה חלית כמוני אומלל אתה בבואך ועודך חיים לא תצא מזה. ויחריש הנער משתאה לדעת ברעיונות מבהילות קול מי זה הוא וישא עיניו וירא ראש אחד זקן מאוד אך ראש בלי חומר וגוי' ראה לעיניו והוא המדבר אליו מי יש לך פה כללה, מחותנת, או מחותן, איה איפוא הם. אך לילית דגרה בצלה מקום טומאה הוא זה. וכך אלה אשר אתה ראית בעיניך כומרים צודדי נפשות לפורחות הנמו. ואין בזה אך אפוד ותרפים. ויקרב אצלו ויוסף הראש הזה להודיעו גם אנכי הייתי עילוי ובמבחר עלומי שנותי רשת הכינו לפעמי וילכדוני במכמרתם לעבוד פה להם לאלוה כי שמות הטומאה להם מן התרפים אשר לירבעם ובכל שמונים שנה יכרתו ראש עילוי אחד אשר היא בכור בן בכור ביום הגיעו לשלשה עשר שנים ויום אחד ויניחו השמות הטומאה תחת לשונו והוא יגיד להם האותות לאחור ויחיש עתידות למו. ויען כי עתה תמו ימי שני עבודתי לקחו אותך תחתי וראה גם ראה כי מוסכים לי נסך ונרות הרבה הדולקים בחדר הזה אך למעני המה. ובתוך אשר נבהל העלם מלשמוע שאל את הראש הזה אם כן איפוא הודיעני מה אעשה היש תרופה למכתי. ויאמר אין טוב כי המלט תמלט על נפשך דרך החלון הזה ואם אינך ממלט נפשך הלילה מחר אתה מומת. אך איעצך ויהי ד' בעוזריך. בעת תברח מהחלון הזה קח אותי על זרועותיך למען אודיעך הדרך בה תלך כי לולי זאת לא תלך לבטח דרכך כי אם יבא איש ושאל אותי הלא אודיע כרגע אנה ימצאך ואם לי אתה שומע עשה זאת בהשכל והשבוע נא לי כיום כי תעשה אתי חסד לקבור את ראשי בקבר ישראל ותאמר עבורי קדיש ותעשה את הישר עבור נשמת. ובכך דרך בכחו ויברח מהחלון וראש הזה אתו, וממש הגביה עוף וימלט על נפשו ואולם פחדים הבלי רעיונים בעתוהו רעה והראש הזה צעק וזעק עתה פה על מקום פלוני רגע זו באו הכומרים לבקשך וכה וכה הבהיל אותו רגע כרגע:

ובעוד טרם אכלה דברי לגלות כבודך ולחדות נפשך הקורא לא הגיעה עוד השמחה לפרוש כנפים ונשובה להשתתף בצער כל אנשי העיר ובראשם הגאון הגרר ארי' וצ"ל:

הגאון הקדוש הלזה במסתרים בכתה נפשו לפני מעונה שמים אדון המושעות

פאר מקדושים

המושעית ויום אחד לפני בוא העלם לשלום קרא צום ונקהליו כל אנשי העיר אנשים ונשים וטף אל תוך ביהכ"נ הגדולה וצוה לומר ספר ראשון שבהלים בציבור ואמרו כולם בכוונת הלב ואחר סיום הספר אמר הגאון עוד לא בא העלם. לכן מורי ורבותי אומר לכם דברי כבושין תוכחת מוסר באימא ובמורא שמים עד כי נפל פחד ד' על כל אחד ואחד ואח"כ צוה לומר ספר השני שבתהלים ואחר הסיום הביטו כה וכה והעלם עוד איננו דרש שנית ברבים כבראשונה ויאמר ספר השלישי בעצמו לפני התיבה בפסוק כמנהג ותקע בשופר ואחר הסיום הובא העלם בעד החלון אל הגאון הקדוש וכל העם רואים ויחדרו לראותו ויספר העלם כל המעשה באזני כל הקהל והראש הנוכח הביא אתו אל רבו הגאון הקדוש ויען בקול גדול אבל מן השמים היתה זאת למען הוציא טהור מטמא ולהציל עוד כמה נפשות מישראל אשר ארבו עד נצח כי עתה גם השמות הטומאה כולמו לקחתי מאתם ויקח את השמות אשר מתחת לשונו בהראש הנוכח ויקרעם לקרעים ואת הראש הבטיח לפני כל קהל ישראל כי יתקן אותו ויאמר בעצמו קדיש עבורו. ונודע אז מפי העלם כי מן השמים הודיעו את הגאון הקדוש אחרי צאת העלם מהעיר מן המעשה והלאה נדע את כל אשר נעשה והנה בלילה הזה חזה העלם בעיניו את זקנו הנפטר כי בא אליו ויקחהו בעד החלון וינשאהו דרך כפרים ועיירות מרחק הרבה הזה מהלך חודש ימים בלילה אחת עד כי בא לשלום אל ביתו והכל היתה על ידי תפלת הגאון הקדוש הנ"ל:

ויוצא לנו ממעשה זו לדעת איך תגדל מחשבה מעולה בחכמה העליונה ולא אלמן ישראל מצדיקים בכל דור ודור שיראו על ידו אותות ומופתי כל בני אדם:

ועתה מצאתי ראיתי לכתוב מעשה נפלאה מהבעש"ט והיא הנוגעת אל הבטחון להראות כי בחיוב גמור לדבק אל הצדיק וכל השלם באמונת הצדיק שלם באמונתו יתברך ויען כי ראש אמיר הוא. ועוד בסעיפי פורי' שנים שלשה גרגרים כניתי לה שם לעצמה וזה שמה אשר נאה לה:

מעשה מהבעש"ט הקדוש איך משך לב תלמידי הרב הצדיק ר' דוד פירקוס ז"ל אל מדת הבטחון:

הרב ר' דוד פירקוס ז"ל היה תלמיד מובהק להבעש"ט זי"ע ובהגיע בתו הבתולה לעת דודים צוה הרב ר' דוד פירקוס ז"ל על פי פקודת רבו הבעש"ט זי"ע לאנשים מיוחדים מחסידים הסרים למשמעתו לומדים מופלגי תורה ויראי ד' לקבץ סך שני מאות רובל כסף על הוצאת

הוצאות הדרך וישלחם בכח הרשאה עירה קאסניטין ברוסיא המדינה כי שמה בבני הגבירים נראה בן עילוי מאוד נעלה כאשר תאוו נפשו להשיא בתו אליו אולם צוה עליהם כי יסעו לקאסניטין ישן ולהתהות על קנקן של העלם אשר ימצאו שמה אצל גביר מצוין ואם יבחנו אותו היטב וימצאוהו יקר חריף ושנון וייטב בעיניהם להיות חתנו לוקח בתו אזי יתחייבו עבורו לנדן בתו העלמה שני אלפים אדומים לעומת ארבעת אלפים מצד החתן. אך יסעו גם לקאסניטין חדש גם שמה ימצאו עילוי ואחרי אשר יבחנו אותו היטב וימצאו חן בעיניהם יתחייבו עבורו סך אלף אדומים נגד שני אלפים מצד החתן. והנה כי כן חשו עד מהרה החסידים אנשים נכבדים ומופלגי תורה האלה ויקבצו ויאספו על הוצאות הדרך ויסעו בפקודתו בכח והרשאה לקאסניטין ישן ויפרסמו בכל העיר כי נוסעים המה בכוה"ר מהצדיק המפורסם בדורו ר' דוד פירקוס לבקש חתן עילוי עבור בתו לאשר רצונו לפזר לנדן סך שני אלפים אדומים ומלבד אשר יורה את העלם דעה והשכל את ד' ועד מהרה הובאו בית גביר אחד ומיוחד שבעיר אשר לו באמת בן עילוי ויתמהו האנשים על זוהר יפעתו וכאשר הכבידו כל אחד בחומרות לשאול אותו ממש לא היה שום חומרא לפניו והיה לו כח החידוש עד מאוד ויאמר להם חידושי תורה מאשר הולידו עשתנותיו עד כי היה לפלא בשכלו הזך והישר וברוב חריפותו ובקיאותו. ויבקש אחד מהאנשים לתקוע כף להתקשר בקישורי חיתון כדת ולא נתנו חבירו באומרו הלא עלינו לשמור מוצא פי הצדיק כי לא דבר ריק הוא לאשר ירמזון מליו טרם צאתינו ללכת הנה להיות גם בקאסניטין חדש וישיבהו חבירו אשר דבק נפשו לאהבה את העלם החתן העילוי הלא מה לנו לבקש עוד יותר הנמצא עוד בחור נחמד כזה ברוב חריפות ובקיאות כמוהו יפ"ת ויפ"מ ולבו כפתחו של אולם ובכל זאת הניא חבירו את לבבו בחלק אמריו לבלתי בוא בקושרות מהר באומרו א"כ איפוא אל לנו לעשות הדבר בבהלה ונוחיל אך למצער עד יום מחר למען יוסיף לדבר עם הבחור הלזה להכיר איכותו ומהותו יותר. ויואל חבירו לשבת עוד יום אחד שמה ויכבירו לפלפל עם הבחור כל היום ההוא ולמדרתו: והוא הוסיף חכמה ולבו הלך בגדולות ולא אצל להשיבם על כל אשר שאלו מאתו והיה להם לנחת נוחח עד מאוד. ויהי ביום השלישי באו פתאום אל חדר משכיות החתן אשר לו כדרך כל בני הגבירים כי יש להם חדר מיוחד. וימצאו אותו משתעשע בצלם ע"ז. ויען האחד אל משנהו ראה עתה גם ראה כי הוספת לעבור על דברי הצדיק באשר חפצת לעלות בלולאות החיתון

פאר מקדושים

טרם דרכו רגלינו על מפתן קאסניטין חדש ומעתה דברי הצדיק נשמור כי קדושים הם וברוה"ק גורקו מפיו. והעלם הלזה חכם הוא עוד ביותר להרע להטות מני דרך הקודש ללכת אחר התהו עד מהרה להמיר דתו והתענגו גם שנימו עד מאוד בדשן נפשם לבשו שמחה מאין הפונה על כי לא מהרו לחטוף צל עבודה זרה זו עבור בת הצדיק ר' דוד פירקוס ולא אחרו להמלט משם ויעשו דרכם לקאסניטין חדש וגם פה העבירו קול כי באו בכח והרשאה מאת הרב הצדיק ר' דוד פירקוס לבקש חתן עילוי לקחת את בתו כאשר השמיעו בקאסניטין ישן. אך כאן פצו את פיהם על התחייבות זולתי סך אלף אדומים כמצוה עליהם מפה קדוש הרב ר' ד"פ וימצאו גם שמה בן משכיל חריף ושנון עילוי מאוד נעלה אצל גביר אחד. ואל הראשון לא בא לא בשכל ישר ומוח זך ונקי ולא בחידושי תורה כאשר היה להם לפלא העלם בקאסניטין ישן, אך העלם הלזה היה ג"כ עילוי ויבחנו אותו היטב היטב פעמים רבות גם בדקו אחריו ומצאוהו הולך ישר נוכח יראת ד' דרכו ויתחתנו את אביו בכח והרשאה בקישורי תנאים כדת. והשמחה פרשה לה כנפים בכל העיר ותהום קול הקריה ויתן אבי החתן מתנה הגונה ליד האנשים האלה עבור הכלה לפי כבוד ערך הרב הצדיק ר' ד"פ והמה הלא הכסף אזל מכליהם ותשורה לא היה להם להשיב להחתן ויבטיחו כי הצדיק הרב ר' ד"פ המחותן ישלח תיכף כביאם הביתה למוץ המה באו בכתבי התנאים העירה וישמחו לראות הצדיק ועליצות לבבו הגיע על כל נפש אחד מאנשי העיר וישמחו עד מאוד כדרך החסידים. והנה ימים כבירים חלפו עברו בשטף העת ולא היה לאל ידי הצדיק להשיב מתנה להחתן. ואבי החתן מאוד התפלא מדוע לא קבל עוד ברכת מז"ט עם מתנה כחק. ולימים כתב מכתב להרד"פ אהובי מחותני הרב הצדיק וכו' וכו'. הנה זמן כביר מאז עליתי בקושרות החיתון עמדו ובמבוכת רעיוני לא אדע לפלגות התמי' מדוע עוד לא קבלתי מכבוד קדושתו שום מכתב וגם מתנה עבור בני החתן היקר ועוד מעט יבא ויגיע זמן המוגבל להחתונה ואנכי הלא מאז ערכתי עצמי בכל דבר להחתונה ובכן אבקש מגדולת כבוד קדושתו כי יעריך עצמו ג"כ ויעלה זמן שמחתנו בחדוה ושמחה. ובהגיע מכתב המחותן ליד הרב הצדיק רבי דוד פירקוס התעצב מאוד אל לבו כי לרש אין כל ויעצוהו כליותיו גם עצת חסידיו היתה לו נאמנה לנסוע אל רבו הבעש"ט. ויסע ויבא ויתנצל לפני רבו הבעש"ט וישיביו הש"י יעזור לך. וישב לביתו וימצא גם מכתב שני ממחותנו אשר ימלא דברי מכתבו הקודם ויצעק מאוד לבל להמשיך עת החתונה וכשבתו

וכשבתו כה בביתו גונה זדואג נוהם ושוואג מאין יבא עזרי. ויתאספו אליו חסידיו ויורוהו לנסוע שנית לרבו הבעש"ט לשפוך שיחו לפניו ויסע גם בפעם ההוא אל רבו הבעש"ט ויתמרמר לפניו מאוד בהתנצלותו וישיבהו גם שנית השי"ת יעזור לך והוא חשב בלבבו כי רבו יפתח יד נדיבתו או יקבץ עבורו לעזור אותו די סיפוקו על צורכי החתונה ויקשב מאתו אך את הבטחתו. אז כל רעיוניו הרו עמל וילדו מפח נפש. אך התחזק באמונתו ובהבטחת הצדיק וישב לביתו והימים לא ימשכו הגיעהו מכתב שלישי ממחות ו אשר יבשרהו כי הכין לו עגלות צב ומרכבות כבוד לבא אל נה קדשו מעון תחנותו ואתו עמו כל זקני עירו ומרבית משפחתו ויבא ביום פלוני אי"ה בטח באין מכלום שום דבר ואף גם הרקחות טבחות ואופות תבאנה עמדו. הכל כאשר לכל ודבריו אלה הלמו ראש הרב ר' ד"פ במבחר עתירתו עת הכון לבבו לעבודת השם הלמו מוחו והכו על קדקדו בלי הרף אף רגע בחשבו כי עתה הלא תכלם נפשי אם יבא מחותני בחיל כבוד וביתי ריק מכל ולא ינוב עוד שום תקוה לערוך עבורם מזון סעודה אחת ומה גם לסלק ולעשות החתונה. ויחגור שארית כחו וינס מהר אל רבו הבעש"ט ואתו עמו רבים מחסידיו ויבא למעזיבוז ויתארח אצל חסידי הקלוזי וילך לרבו כפעם בפעם. ובדרך הליכתו צפה למרחוק גם הוא גם כל החסידים עגלה אחת גדולה נכבדה ומכוסה מכל צד נוסעת בדחוב העיר ואיש אחד הציץ מחרכים וידרוש איה בית הבעש"ט וימהר וירץ אחד להוליכהו אל אהל אפדנו ויען החסידים אל הרב ר' ד"פ עגלה הליו סעונה עזר וישועה היא הביאה אף פדות והרווחה ואף כן פג לב ר' ד"פ בקרבו וילך גם הוא ויבא יחד אל רבו הבעש"ט עם האיש אשר ישב בעגלה אשר תואר פניו ענו בו כי תועפות זהב לו והי' כבוא הרד"פ והגביר הנ"ל אל חדר הבעש"ט פנימה וילך הרב ר' ד"פ הליו והלום עד כי יגש קרוב לרבו כדרך המקורבים ויתן לו הפעם שלום בפנים שוחקת מאוד והגביר הנ"ל עמד נצב אצל הפתח והבעש"ט לא נתן לו שלום ויפן אל ר' ד"פ ויאמר שמע נא ואספר לך מעשה נפלאה אשר קרה ביום פלוני בחודש פלוני במקום פלוני ויטה את אזנו לשמוע היטב ויען הבעש"ט איזי גופא דעובדא הכי הוא סוחר אחד מסוחרי דאנציק המובילים עצי יער וחרט בכל שנה הי' הליו ונסוע עם סחורה הרבה מאד לדאנציק ואת אשר היה לכל יתר הסוחרים לאסון נהפך לו לששון כי כל סחורתם נטבע בים והיתה להם אך נפשם לשלל. והסוחר הלזה הלך נוכח ההצלחה עם כל סחורתו ובא בלי שטן ופגע רעה למחוז חפצו עיר דאנציק וכמובן יען

כי יחידי היה עם סחורתו לקח מחירה על אחת שבע נוסף כפי ההרגל
 עד כי נתעשר בהון רב לאצר ולחסן. והנה כדרך כל הסוחרים
 הנכבדים הוליך אתו כותב ופקיד הממונה על צרור הכסף ונער הבע"ג
 עמו ויהי לעת תשובתו אל ביתו בהצלחה משחקת לפניו ויתחרשו
 הכותב והפקיד על כי נתנו עיניהם בממונו ויאמרו זה לזה ראה גם
 ראה לא די לפניו ההון וההעושר אשר לו בביתו כי עתה ההצלחה
 פרשה עמו כנפים ותנטלהו ותנשאו עוד כפלים וישית עליו נוספות
 ונעשה ממש עפרות זהב לו וימתיקו יחד סוד בעצה נבערה לשלול כל
 זהבו והונו ויתנכלו עליו במיתה לדונו. אולם עוד בלבבם פנו אימה
 לבל יגלה מזימותיהם על פי העגלון וכן עד מהרה אזרו בגדי נקם
 תלבושת ויארבו עליו ויצמאו לדמו כעלוקה. ועשו תחבולה וינצו
 עמו בדרך כי לא יכה את הסוסים כרצונם ויוליכם לאטו ועד כי
 יצא חילוף דברים ביניהם היתה ידם בו לרעה ויכוהו על החומש
 וימת ויטילו אותו בדרך כפגר מובס ואת רצועות הסוסים המה לקחו
 אל ידם ויטו מני דרך הרחק מאוד ביער המדבר עמוק עמוק שמה
 עקבות שום ילוד אשה לא יודע ובטחו באכזריות לבבם וחמת רוחם
 ויענו אל אדונם תדע כי פה תמצא גבול חייך ותהי לנו צרור כספך.
 ויבך ויתחנן להם לאמר אתם אוכלי לחמי איך תגדילו עלי עקב לקום
 עלי לאורב כיום הזה אך אם בעשרי שמתם עיניכם שמעוני ואתן לכם
 מחציתו לפדות נפשי ויאמרו לא כי מות תמות ויבך אליהם ויוסף
 להעתירם ולהפציר אותם בדברים ויען אם הרכוש קחו לכם אך נפשי
 חנו לי והחיוני ואל לכם הסגירוני לשחת בעל לאשה ואב לעוללים
 אומללים אלה הצאן מה חטאו. וישיבו איך לא תחגור חימה אם תשאר
 בחיים לקחת מאתנו נקם על השוד והחמס. לכן אל תוסיף דבר עוד כי
 כספך הם לחרבות בידינו ועתה תספה רגע ביד שנינו. ויהי
 כראותו כי כלתה אליו הרעה עמד על נפשו לבקש כי ירפו ממנו עד
 יודה על חטאיו כדרך כל בר ישראל טרם יציאת נשמתו ויתפלל תפלת
 המנחה כי רפה היום לערוב. ויאותו לו אל הדבר הזה אך אסרוהו
 ביתרים לחים אל עץ אחד מארזי הלבנון לבל יברח מידם להמלט על
 נפשו בחיים. ובעמדו בתפלה לפני הבוחן כליות זעק בבכי יליל
 תמרורים כאשר יתפלל איש לפני בורא עולם עת יחזה מלאך המות
 בחרב נטושה לעיניו וקול יללתו נשמע על רהבי פני כל הישימון
 וידור נדר לד' ויאמר רבש"ע אם תרחם עלי היום הזה ותשלח עורך
 מקודש להחליץ מצרה נפשי ולהציל חייתי ושבתי בשלום אל ביתי
 אפור תיכף מחצית הוני לצדקה והיינו רבע לפני עניי משפחתי והרבע

עבור עניי ארץ האביונים אומללים ומדוכאים. ועוד דבריו בפיו והנה נשמע דהרות סוסים ופעמי מרכבות מאדון גדול ובא ברבים משרתיו המה באו ראו כן תמהו לחזות עגלה עומדת ביער המדבר טעונה כסף וזהב העגלון אין ואין איש עמדה לשמרה. ויפן כה וכה וירא את האיש הצורח מר עומד אסור אל ארזו הלבנון והאנשים בני בליעל הכותב והפקיד צוררי נפשו חיש עפו נדרו. ויקרב האדון אל האיש האומלל הזה ויתירהו מהר וישאלהו מה המעשה הזאת. אבל מחדדת ששונו נאלם דומי' ואשתקל מלו' רגעים אחדים ואחרי שב לאיתנו ספר לו את כל מקרהו ויאמר אך מבני עליון אתה המלאך הגואל אותי משחת פודה ממות בזכות אבותי בני ובנותי למעני אך ממרום שולחת להצילני וירכיבהו האדון באחת מרכבותיו ויצו אנשים עליו לשמרו ואת העגלה שלו עם כספו נהגו אתם ויסע האדון אתו עד בואם אל עיר מושב וגם אז גלמוד לא הניחהו אך שלח הקאזאקין עמו לשמרהו והשיבהו אל ביתו בשלום שלם בגופו שלם בממונו ולא חסר לו כל מאומה ומה רבה שמחתו עת ספר מקרהו מקרה מה נורא במסכת בני ביתו ויערוך שלחן לכל אנשי העיר כיקר ערך כשפל ברך יודה לד' חסדו ונפלאותיו וימהר לחשוב כל הונו ורכושו הנמצא כל תחת ידו לדעת כמה עולה בלי תוספת וגרעון ויחל לקיים נדרו ויחלק הרבע לעניי משפחתו ואת רבע השני לעניי ארץ רחבת ידיים לא נתנוהו מורשי לבו תיכף לקיים בחשבו הלא עתה חלקתי רבע מהוני ואת רבע השני המגיע מאתי למה זה אמהר אחלקהו לאט לאט שנה זו מעט והשנית מעט ולא קיים כל נדרו בנפש זכה וברה כאשר נדר בעת צרה ומה עשה הקב"ה החפץ דכאו החלה את זוגתו במחלה חולי ונגע ודרש ברופאים ולא הגיהו לה מזור ויפור כסף רב לנסוע עמה לווען הבירה ולא עתה לה ארוכה נסע עמה לפאריז ולא היה לעזר וצו הרופאים כי יסע עמה למרחצאות החמין ולא אחר לפור הון רב על זה ולא הועיל ודברה לו האשה הקשיבי אישי אם כן איפוא הלא בעיניך תראה כי רופאי אלי' המה גם כולמו אין בהם רוח חיים עתה לכה אישי ואל תתמהמה לרוץ עבורי אל הבעש"ט אשר שמעתי אותיות המעבירים עם ד' לאמר כי מפליא לעשות כי איש קדוש הוא וכל אשר ידבר באיבוא: ויסע ויבא אלי היום הזה ועתה שלום עליכם (נתן אל הסוחר הנצב על הפתח) חשוב נא כיום כמה דמים קלחת על הרופאים והוצאות המרחצאות ואת היותר סלק תיכף לתשלום רבע הונך אשר פצית את פיך לד' כי לא תוכל לשוב ואז אך אז ירח שמש צדקה ומרפא בכנפי' והיה כלא היה כל פגעי זוגתך וכל תהלואי'. ועמד הסוחר

פאר מקדושים

הסוחר הלזה נבהל כי צללו אזניו לקול השמועה מהמעשה אשר ספר באזני ממש כאשר היה נצב מראשיתה עד תומה בלי שום מסך מבדיל. ויריק את שקו ויסלק המותר לתשלום רבע הונו אשר עלה יותר מערך שלשת אלפים אדומים ויתנם מידו ליד הרב ר' דוד פירקוס ז"ל וישב לביתו שמח וטוב לב ועשה החתונה במשתה והלולי כבוד כאשר נאוה לערכו :

המעשה הליו מלאה רגשי יה הקשבתי מאבא מורי ששמע מאיש א' מטארנאפאל ששמעה איש מפני איש כולם מאמינים בני מאמינים חסידים יראי ד' וחושבי שמו ומי לא יודה כי עיון שכלי הוא נוסף מעל אשר הוטבע בשורש הבריאה והיצירה בה נוכל להכיר לדעת רוח קדשו של מרן הבעש"ט זי"ע איך לטש עינו מרחוק וצפה עד מעבר לנהרי כוש: וממנה ילמוד כל אחד כדת הבטחון ואמונת הצדיק ומה גם לבלי לעבור בבל תאחר בנדר בעת צרה ר"ל ובדרך שהסכל הולך אל יאמר לכל סכל הוא להתלות כל דבר במקרה ח"ו :

חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו

"יבחין הכסיל וישכיל המשכיל כי רוחב לב צדיקים אין חקר. והט אזניך אחי הקורא על המעשה הנפלאה אשר מצאתי נכון לשלב אותה אחרי מעשה הבעש"ט. והוא עיון שכלי מאזונינו הקדוש רשכב"ה אשר כידודי מפיו התמלטו איש אלקים קדוש מוה' יצחק אשר בעיר לובלין היה לעינים ואמונתו לדור דור תכרה אזנים :

בהתגלות הצדיק הקדוש הלזה היו רבים מבני עירו אשר דברו עליו סרה המה הדעת מאסו וד' לא מאסם מכהן בפאר העושר והרכוש. ופעם אחד נסע אחד מנגידי לובלין אשר טח מהשכל לבו ולפני כל אחד הביאו רעה דבתו והאיש הנוסע הלזה היה קל מאוד והיה תמיד מחרף ומגדף את קדושת הצדיק הקדוש הנזכר ודבר סרה על כל חסידיו המאמינים בו והנה כשבתו על הבריטשקע עגלה הנכבדה עם סוסים מזוינים וישא את רום עיניו וירא למרחוק חסיד אחד על יד הדרך מתנווד ללכת ערום ויחף ויקרא אליו הלא תענה חסיד שוטה אנה תלך כי תתעה לשאת צרורות על שכמך מקלך בידך חתמך ופתילך. בא נא גשה הנה ויקרב אליו ויוסף עליו הנגיד בדברי נאצותו לא משען לחם הוא ואין כל ענות חלישת סבל נושא נטל פרנסת ביתו על שכמו לא דרך מסחר אלה המסע ובטח זדון לבך השיאך לרדת לובלין העירה אל האיש המבלע דרך אורחות כל ישר ומאושריו

ומאשריו מתעים כזה וכזה כאשר פער פיו לבלי חק שמה תחצוב לך בור נשבר עד כי תהדף מעמד פרנסך בביתך וממצבך יהרסך תחתיך יצע רמה וככסיך עוני ומחסור שמה מרכבות כבודך קלון בית אדוניך ענה כי נגד שמש התבונה כל זאת למה ומדוע והגד נא לי את דרכך אם לא מאורים מתעים המה פרושים על ארבע כנפות לבבך הטוב טוב אתה מאיש משחית את נפשות ביתך אתה אוכל ואיך בשוכן שמים רבה אמונתך. וכהתימו הנגיד את כל אמריו התחזק החסיד בד' ובאמונת הצדיק התקוע במשכן לבבו בלתי טרה ונתן פלס לשכלו ומשקל לרוחו. ויאמר אם כי צללו אזני לקול שפתיך וכמעט חייב קריעה אנכי בהקשיבי חרפת רבי המורה לכל חמודי ישורון בכל זאת לא אאציל להשיב לך אך הסר כעס מלבך ועזוב חימה על כל מאמינים בכלל ושגאת צדיקים בפרט ונצחון מעלי הרחק ונצור לשונך מהכות חרם בשבט פיך ובכידוני זעם ובתועפות עשרך אל תבעתני כי אמנה אנכי לא לעגלי זהבך אסגוד אך בנפשך אל יהרהיבוך עוז לעור את עיניך ואל תנקש באמרי פיך ואל תהי חכם בעיניך כי רע ומר גורל כל כל אנשי רהבים המפיחים על הצדיקים כזבים מאורי עולם המה מוסדי דוד ודור ולפלא כל רשפי תלונותיך בחין נא גם אתה אך הפעם לדרוך על מפתן הקדוש הזה ותארנה עיניך אם אך פעם אחת תקשיב מוצא שפתי יוצאים מפה קדשו תמצא גם אתה נחת לנפשך השוקקה ואז תודה לי בפה מלא כי רוח ד' דבר בו ומלתו תמיד על לשוני כל אשר ידבר בא יבא ויודע לך לנביא נאמן לד' כשמואל בדורו כי דומה למלאך ד' צבאות הוא איש פלא עולה פלילים נפלאות עם הבורא יתעלה. ומשרתי רצונך לא ידחפוך מביתו כל עוד תתענג עליו יום יום יותר ויותר וכנחל נובע פרצו דברי החסיד בחכמה ועד כי התנשא זה לעומת זה בדברים ענהו הגביר אם כן איפוא בא ואראך כי שקר נחלו כל החסידים ומאומה לא ידע הרבי ולאות נאמן התבונן מחרי כי אתה הוא ששמעת בעצמך נאצות וגידופים על הרבי ואנכי לעצתך אקשיב ועלה אתי בעגלתי ותחזה כי לא אמצו תודתי והיה בבואי העירה נלכה שנינו יחד אחוזי יד אלא הרבי ותראה כי רבי אך מכבד עשירים ולא ידע את העני אתו בבית היה אף אחד חסיד קדוש וטהור מי שיהיה וזה לך האות כבואי תיכף להראות תוך אהליו אם כה יאמר גש הלאה איש רשע מביע אולת פושק שפתים צנף יצנפך צופה כדור אל ארץ רחבת ידים. עמוד מתנגד מה לך חוטא בעדת צדיקים כאשר את האמת ידעת בנפשי אף אז אדע כי איש אלקים קדוש הוא יודע סתרי תעלומות לב איש ומבין על כל מעשיהם

מעשיהם. ואם כה יאמר יהי בואך ברוך ויושיבני על כסא כבוד ליימינו
 תתן אתה לו תודה כי כולו שקר הבל הבלים הכל הבל קנאתו תוהו
 ואהבתו רעות רוח. והחסיד לאשר בטח עד מאוד בתועפות רוח קדשו
 של רבו הצדיק התערב עמו בדבר הזה ויעלה אתו בהעגלה לנסוע
 יחד. ויוסף הנגיד הנוכח להגיד אל החסיד עוד לבבי יהגה אימה אולי
 בערמה תתנכל עלי להמאיסני כי לרוב התקרבותך אלי תמהר
 להודיעהו עוד קודם בואי את כל מעשי וכל דברי לכן השבעה נא לי
 כיום ויתקע לו כפו על הדבר הזה ויסעו ויבואו ללובלין ועד מהרה
 הלכו שניהם יחד אל הצדיק הקדוש. המה על סף הבית ויען הרב יהי
 בואך ברוך ר' פלוני שב ליימיני ויצו להציג עבורו כסא כבוד וישב
 אצלו והחסיד הניח למעצבה עומד פתח הבית ולא נתן לו שלום ויהי
 ברגעים אחדים אחרי נגוזו חלפו וישת הגביר אל החסיד פניו כדובר
 באין אמרים דע וראה אי איפוא אתה אנה הלכת בסעיפך ונלכדת
 במזימותיך ותן תודה דברי מי יקובלו יותר. והחסיד עמד צולל
 במעמקי רעיוניו והאמונה שעל ראשו אור הופיע בהשקט ובבטחה גם
 יחד לאחת לרמזי עיניו מוזר לו כל פחד והצדיק הכביר לדבר עם
 הנגיד אשר הושיב ליימינו והוא זרק עינו פעם בפעם אל החסיד ויצו
 הצדיק למשמשו כי יביא את היין ההבדלה הנשאר ממוצאי שבת
 העבר ויביאהו המשמש ויקרבהו הצדיק אל הנגיד הנוכח ויאמר שים
 אותו לפניך ושתה כי למועד שמור עליך ויתענג הגביר בדשן נפשו עד
 מאוד בראותו כי קרובים דבריו להיות אמת בפי החסיד. והחסיד עמד
 מחריש משתאה לדעת סוף דבר. כי בטח מאוד על רבו הצדיק כי
 ברוח קדושתו יחזה כל רשע ולפניו נגלו מזימות האיש המגדף הלז
 ולא על חנם יכבדהו ביין ההבדלה. כי לא דבר ריק הוא. ויפתח
 הצדיק שפתיו ויאמר היום יום השלישי לסדר משפטים וכידוע המה
 שלשת הימים המלויים את השבת פ' יתרו שעבר. ולכן נדבר בחסלת
 סדר שבוע העברה ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך
 עליו רצוני לומר אל תדמה בנפשך איש פשוט ואל תבהל ברוחך
 להחליט כי הצדיק לא ידע ולא יבין ובחושך הולך חלילה וחלילה כי
 הכל עליו. פירוש הכל הוא על הצדיק בידיעת סתרי מזימות ומעללי
 כל אדם העולה במעלות על מזבחי. אך לא חיש כרגע בבואו ראשונה
 אליו קל מהרה יפרוש לו חטאיו ועוונותיו הזדונות והשגגות. למען
 אשר לא תגלה ערותו. אך כאשר יקריב את נפשו אליו פעמים ושלוש
 אז אך אז ירחוץ את לבבו בפרי הסר כל חטאת. האם לא ידעת כי
 קל אתה זר יהיר ופתי נפתה תמיד אחר עצת היצר הבווער בקרבך ולא

איש אחד הכשלת בעוניך או הנעלם מעיני כי החסיד הלזה תקע כפו אליך לבלתי הודיע אותי על כל זאת. ועתה שלום עליכם בא הנה. יגש החסיד ויגע בשרביט השלום בחרדת שמחה ועליצות נפשו הופיע אור אל פניו כי כל עוד חזה את הפאר והכבוד אשר יעטרהו לאיש הבוזה לא נפל לבו מאמונת הצדיק מאומה אך על כי עתה מצא און לו לעקר ולשרש כל שורש פורה רוש ולענה מלב חומץ מעול כזה: ולמן הוא והלאה נתן הנגיד הנזכר בעפר פיהו. ונהפך הנס אל הרודף מאהל הצדיק לא מש ומאמונתו לא סר. כי אחרי שמע באזניו תוכחת מוסר ויפעת ההוד עיניו חזו. שב ורפא לו וכל מורשיו כמעין ישליו ועליו אתה קורא חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו: ואך למותר להעיר און הקורא על המוסר ההשכל היוצא לנו ממעשה זו לאמונת הצדיקים ולדעת כי אין חקר לרוחב לבבם כי מי עור ולא יראה כי המה הרופאים הנאמנים לתחלואי נפשות שובבות מישראל למשכם ברשתם לחסות תחת כנפי יראת אל כל היום:

ועוד בה שלישי והיתה לבאר עיון השכלי מהצדיק הקדוש אדמור"ר ר' מאיר מפראמישלאן אשר האיר לארץ ולדרים זי"ע והוא אשר שמעתי מדודי ר' נחמן נ"י אשר באזניו שמע מפה קדוש הצדיק הנזכר והוא חזה את האורח הזה בעיניו אשר למענו סיפר את המעשה הלזו: והט אזניך אחי הקורא ושמע דברי חכמים ושית לבך לדעת משלי המלך החכם מכל אדם: אתה בשבט תכנו ונפשו משאול תציל (משלי כג):

בהיותו בפראמישלאן חזה גביר אחד ממאלדוי בא שמה נסע בעגלות צב ואתו עמו משרתים נשא בגדי משי על כל גופו ועל ראשו כובע סויביל במחיר סך רב וימהרו הגבאים ויתנו לו מקום לעבור על כל ראשי העם הנצבים על פתח הצדיק: ויניחוהו לפתוח הפתח וכבואו אל האוהל פנימה נשאר עומד אצל הפתח והצדיק לא נתן לו שלום. אך נשא עיניו עליו לכל העם הנצבים לאמר בזה הלשון מאיד קריכת אין הימעל אריין. כאשר היה דרכו לדבר כל עת בקודש. ויחזה כי רצו לבלע שאול אב מן שמונה ילדים ומה התחמץ לבו בקרבו ובעמדו לבקש על נפשו שמע בפמליא של מעלה כי כלה ונחרצה להמיתו בחרון אף גודל יען כי לעומת אשר חננו ד' ובעושר רב ירע לבבו באחיו האביון ויקפוץ ידו מתת פרוסת לחם או פרוטה אחת. וואס טוהט מאיר היה הולך ובוקע חלוני רקיע בתפלתו לבטל מעליו גזר דינו ויגזור אומר להוסיף ימים על ימיו. ולמן הוא והלאה יפתח יד נדיבה לכל עניים אומללים. וירם תפלתו וגבר התולה הזה עד כי היה

פאר מקדושים

היה הולך וחזק ושב לבריאתו ויקם על עמדו בריא אולם כבראשונה וישב לכסלה ומדרכו הרעה לא שב והי' כמלפנים מתהלך בקמצנות וכמעט שעבר ויחלה שנית חולי מסוכנה והגיע שנית עד שערי מות ומאיר גס עתה בשמים עליו ירעם ויהפוך דינו לרחמים לחייהו מיומים ויקימהו ויחי' ויעשה מעתה משפט וצדקה והאיש הזה ככלב שב על קיאו ושנה באולתו ועודנו עומד במרדו ומה עשה הקב"ה שלח אליהו בעצמו אליו ביום ה' פלוני בשעה פלוני במקלו ותרמילו למען נסות היטב לבבו או הרע ירע כדרכו. ויתייצב כעני על פתח ביתו ויבקש נדבת ידו. ולא די כי לא העלה לו אף גרה אחת או פרוסת לחם כי עוד דחפהו בזרועות רוממות לקחהו ויזרוק אותו החוצה ועתה הנה האיש הזה בא ויעמוד לפני מאיר. ויבהל האיש הגביר ממאלדוויא עד מאוד וזיו אפוהי שנויא כי הסיפור עשה התפעלות בנפשו והרגיש דברי הצדיק הקדוש כי ידע בנפשו כי הוא הקמצן וחלה פעמים חולי למות בו ויחשך נפשו משחת כלי. ופעם שנית כבר היה גוסס ושמע כי נעשה רעש גדול על כי צדיק אחד קדוש ר' מאיר מפראמישלאן קרע גזר דינו והרעיש עליו טללי תחי להנטותו לתחי' לכן תיכף כאשר הקיץ וזכר את כל זאת קבל עליו ועל נפשו לנסוע אליו לפראמישלאן להכיר עצם מראהו והוא אמת כי ביום ה' טרם נסיעתו בא אליו איש עני בילקוטו ותרמילו ויזרקהו החוצה ועתה אך מה נאנחה נפשו ומה גבוכו עשתנותיו כאשר נודע כי הוא היה אליהו ויבך על נפשו בבכי יליל תמרורים לפני הצדיק וקבל עליו לחטט אחר מדת קמצנות מדה מגונה הלזו עד תומה כי הצדיק העיד עליו כי יתר כל תכונות נפשו נכונים ושלמים בעבודת השם וכל מדוריו בנוים היו על אדני האמונה היושר והחסידות והנה כל העומדים החרידו לקול הסיפור והאורח סיפר אחרי כן המעשה באזני כל ונסיבת נדיבתו מביתו עד כי בא לפראמישלאן: ועתה ראו עיניו כי נשא עליו מקלות נועם ובשבט פי קדשי יכנו ואת נפשו הציל להדריכהו באורח צדקה וחיים:

ומה שיש להעיר בפסוק אשר „שמנו לנו לאבן פינה“ אתה בשבט תכנו ונפשו משאול תציל, לירות דעת וכל שלימות לא יועיל ולא יציל להצילהו ולא יוכל מלט אל מעמקי לב הקורא למבנה עליו חשבון האדם עם נפשו שירגיש הרגשה פנימיות במדותיו כמו הרגשת האברים בגוף, רבים דברים בזה ואכ"מ ואין עלינו להביא פה בכור ובמצרף כל הטוב והמועיל לקרב אל השכל ענין הנפש אשר מכל חי היא נעלמה, ועל מה גדלה עד כה כח הצדקה אשר בביטולה ינתקו מיתרי החיים עד כי את האיש המונע בשחת תטבילהו חיתו ולהחיש

מפלט אל הנפש ואיך נחזה בחוש כי רוח הצדיק ברבבות קודש תפרוש כנפים, אין נסתר מחמתו כי הוא העומד אחר כותלינו על כל ארץ רחבת ידים. וממש מציץ ומשגיח על כל נפש ורוח ושמלת התבל תחפשט לעיניו עין הבודלח את כל זאת יש אתנו באריכות לבאר בעזרה ואולי יבא בחיתום הספר :

ועתה אחרי כתבתי לך שלשים במועצות ודעת להודיעך סיפורים היקרים האלה בעיון שכלי מהני צנתרי דדהבא עמודי דנורא עוד לאלוקי מלין עירין קדישין בדברים נפלאים מאת הצדיק הקדוש גאון ישראל עין יעקב מוה' שמשון ווינער בעהמ"ח תוספות חדשים על ששה סדרי משנה אשר הוסיף חכמה על חכמתו ועליו צדקו יחדיו דברי הכתוב יהב חכמה לחכימין ומנדעה ליודעי בינה. גם רוחב לבבו חכמתו וקדושתו תשמע אחי הקורא ותבהל. ולמען ישולבו הדברים אל עיון שכלי נקדים בסיפורי הצדיק הגאון הקדוש הלזה את המאוחר. ואחר נשובה נספר יתר משפטיו ונפלאותיו, שאט בנפש למען מגרשה לבו (יחזקאל) :

כאשר הניח ד' מסביב וישב על כסא קודש את הגאון הצדיק מוהר"ש וויענער זי"ע בע"מ וויען הבירה מלבד אשר על כל סגנים ומלכים יצא טעמו ונימוקו להיותו יועץ נאמן על כל דבר מלכות אל הקיסר פראנץ הראשון מלך הרחמן. הי' רועה נאמן לעדר יעקב. בכבוד קדושתו אסף כל נפש יקר וכל בן חיל להורותם דרך הקודש ולפתחו השכימו כל מבקש תורה דורש חכמות נשגבות וכל הגת לב תבונה כי הוא הי' אשכול השלימות ועליו לא הרהיב שום איש ללכת מנגד ומה גם לדבר סרה ח"ו. וכל תהלוכותיו בגוים היו על אדני החסידות. גם לו ניתנה הברכה לברך את החוסים בצלו. ופעם אחת בא אליו גביר מעיר הקרובה לויען. אשר התקרב אליו פעם בפעם. ויבקש את ברכתו ברכת מזל טוב כי התקשר מעדנות את בתו יחידתו היא כל יקרו וכל מעיינו בה ישעו וכל חמדתו. עם עלם נעים כגילה חובק שדי החכמה ושתי התורות אחודות. ודבוקות הנה אתו עילוי מאוד בעלם ממקור מחצב קודש. וישאלהו הצדיק הגאון על שמו ויברכהו במז"ט כחק. ולתקופות ימי ההתקשרות. השמיע באזני הצדיק הגאון כי עתותי שמחתו קרבו ויאתיון ולמועד המוגבל הזה עליו שמחה. ויוסף לברכהו בשמחת עולם על ראשו שמחה לפני השם ויעלוך עד נצח בשמחתו. ומפני טורח הדרך לא אבה הצדיק הגאון למלא משאלות לב הגביר הזה ללכת אחריו למהנתו לסדור קדושין כאשר חלה את פניו. וישב שמח וטוב לב אל ביתו ויעש משתה ושמחה הולך וחוגג עת

פאר מקדושים

דודים חתונת בתו יחידתו ולא ארכו הימים והנה בא אל הצדיק הגאון ואתו עמו חתנו אשר הביא עמו לקבלת פני הרב ברגל, ולא שוא דברו שפתיו כי אחרי אשר חזה הצדיק בנועמו אמר אך זה לפני הוא למושח בשמן משחת קודש החכמה בתבונה ודעת. והי עדיני יעצני חריף ושנון והשתעשע הרב עמו ימי מספר. וישלחו אל ביתו בחברת חותנו הגביר ויברכם לשלום והנה לימים נצמח קטטה ומריבה בין האברך הזה ובין אשתו בת הגביר אשר לקח כי הוא הי מילידי העניים האומללים בית אביו ריק הי מכל ואך הגביר הלזה בתורת ד' חפץ ולא שת אל הכסף פניו ועוד הזיל מכיסו על מלבושי האברך בגדי הנוי ותפארתו. ונשי בנות בליעל שכונת האשה בת הגביר הבאישו ריה בעלה בעיני כי הי אך נוכח התורה דרכו ונגד החכמה מגמתו. ובאלה מצאו בנות בליעל און להן להתליע לב האשה אשת האברך הלזה לשנוא אותו. ותגדל המריבה ותרב תאני בכל בית הגביר הנזכר כי לוקח כל חייו וכבודו בעיני חותנו הגביר ויעשהו כמתעתע. ותהי נפש האברך במצור ובמצוק עד כי אלצהו ההוכרח לעקור מביתו כולמו ויאסוף לו זעיר שם ממעטפותיו מכתונת ומחלצות עד כל שלמתו לעורר ויכרוך לו יחד לכרך אחד ויעל ברגליו אל רבו הצדיק הגאון ויען הבריה. וישפוך את נפשו לפניו. ויתמהמה שמה ימים אחדים וילך לעשות דרכו כאשר ימצא לגור. וישאלהו הצדיק על כל אודותיו ויתמרמר האברך במרי שיחו עד מאוד ויאמר אברח כעל כנפי יונה אל כל אשר ישאני עיני. והנה האברך הרחיק מביתו לבקש הרווחה. ואת אשתו הניה בבית אבי לאנחה. כי חגים ינקופו ימים על שנה ונספה האשה לדעתה. כי טוב להניה הבעל לשבת שקט ושאין על משנה ותלמוד. מהיות ערירה יושבת גלמודה ותפנה יום יום כה וכה ובדר' תוך בודד מושבה. בעלה אין עמה. רע נאמן לב ולבבה. סגור לבה באין פותח נוחם בצרתה אף חליפות ששון בישועתה. ותבכה אל אבי הגביר ותאמר אנה הברחת ברוחך הקשה את בעלי כי אך אתה הכרעתני ואתה היית בעוכר. לכוף אותו תחת שבע מוסרך לקחתו ואתה הברחתו גם ברח ויום ויום פרצו שפתיה כנחל זעם ועפעפי גזלו מקור דמעה ותנחמות הבל היו מאבי ומכל חכמות שכנותי כי תענינה כל יום המבטח לא יכלו לכבות את עברתה ונהפוך עוד כי הי כדלף לאש בוער. וכדברה אל אבי יום יום. קם זד יהיר אברך אחד סמוך שכן אלי אשר עיניו על האשה העדינה בת הגביר נשא ויחמוד את יפי לבבו. והוא החל יום יום לבא אל בית הגביר להגיס דעתו להתרועע עם בתו הצפירה. עד כי בימים לא מועטים הכל פצה

פיהו אל הגביר לאמר שא נא גבירי. אני הגבר רואה עני בשבט
עברת הזעם מבתך המאושרה והיא יחידה לך. וכל דמעותי עד לבי
נגעו: ואנכי הלא תועפות זהב לי והנני נגיד בן גביר: ולא לבצע
כסף מחיר עבודתי תשקול. ואתור כמלאך שלום בארץ הולך ותור עד
כי אמצא חתנך לוקח בתך. או להשיבו אל ביתך או לקחת גט פטורין
מאתו בדרך. וכל עוד אופני המסחר לא יסובו על ראשי יורשני העת
לבחור בראשית תרומת קודש הוא המצוה הכבודה הלו להתיר אותך
מיגון ואת בתך יחידתך מכבלי העיגון. אולם נחוצ לפני לקחת
מכתבי עז ומליצות מכל רבני ארץ גאוני הזמן אשר יתמכוני בכל
מקום מדרך כף רגלי לעמוד לי לעזר למצוא את חתנך. או כי אמצאהו
להפיל עליו רשתמו כי ישוב הביתה או יתיר בגט פטורין. ודברי הזד
הזה בחרו מדור תוך משכנות לב הגביר אבי האשה. ויבחר לו עוד
איש נאמן ויקר רוח כלבבו וגם מכתבי עז מרבני הזמן בכל
מקומותם למושבותם אסף וקיבץ אל ידם גם צדה נתן להם וכסף רב
להוצאות הדרך ואף אדומים לכל אחד הבטיח לתת משכורת כאשר
יוציאו מחשבתם הרצוי לפעולות אדם. אלה השנים כתתו רגלם ללכת
בכל ארבע כנפות הארץ. ומכתבי הרבנים מגלילות אלה קרבו חתימות
יתר הרבנים מגלילות האחרות על כל מקום אשר מצאו מהלכם ללכת.
זכולם פה אחד אשרו וקימו כי באם המצא ימצא תחת שכני גוי או
ממלכה כפר ופלך עיר ומדינה איש אשר כזה שמו פ' ב"פ הכהן כי
שערורה עשה לעזוב את אשתו וינס לכן על כל אחד מישראל מוטל
להגישו לנחושתיים עד כי ישיב לביתו או יתן גט פטורין ביד שלוחים
אלה השנים. והנה הבא לטמא פותחין לו. וז יהיר הנזכר לאשר בערה
כאש תאוותו בקרבו גם לילה לא ישן יום לשנה יום לשנה היו בעיניו
כל עת נדודו בדרך ונלאה עד מהרה לעוף הלאה מעבר השני ונאש
ממנו עוד לבקשו בכל גבול ישראל אך המתיק סוד בעצה רשע עם
רעהו ההולך לרגלו לאמר. הנה אף אדומים יקבל כל אחד מאתנו
בעבודתו. ומה בצע בשטף העת כי נניח לעבור. אם רחוק לבעל האשה
מאתו ומקומו מי יודע. לכן הסכת שמע לי. הנה האלף לך יהי. גם
אלפי תקח ותהי פי שנים ברוחך אלי למען תאמצני ותחזקני בתחבולות
און להביא איזה גט פטורין מאיש מזמה יהי אשר יהי אשר יכתוב
ויחתם בעדי חתימה ובעדי מסירה מב"ד חשוב ונשובה לביתנו. וישמע
רעהו אליו לדבר הזה וירדו אל עיר אחת קטנה וימצא שם איש רע
ובליעל נבון ותחבולות וידרשוהו וימצאוהו כי גר מתגורר הנהו עתה
מקרב בעיר ההיא. אין מכיר אותו ואת מעשהו אבותיו ושם עירו.
ויתחרשו

פאר מקדושים

ויתחרשו אתו בלאט כי הוא יתן לידם גט פטורין עבור האשה פב"פ.
 בעבור שיתנו לו עשרה אדומים או כפי אשר התפשרו עמו ויאות למו.
 ועד מהרה באו הני שלוחי סרטורי דעבירה אל הב"ד דשם ויפרשו
 את טענותיהם ויציקו כל מכתבי מליצותיהם מהרבנים גאוני הזמן למען
 יעמדו למו לעזר לקחת ג"פ מאיש הזה כי אשתו בת גביר רכה ועניה
 במבחר עלומי שנותיה ונס מאתה כשתי שנים לכן עליכם מורי הדת
 מוטלת המצוה הלזו לייסר אה הנבל הזה בשוטים עד כי יסור
 למשמעתכם. וכן הי' כי הנבל התהלך רצוא ושוב לפני חצר הב"ד
 וילך השליח ב"ד החוצה ויורו סרטורי אלה אל השליח ב"ד אל
 הנבל הזה לאמר הנה האיש אשר מבקשים אנחנו, וכאשר אמר לו
 השליח ב"ד קום נא ובא אחרי אל הרב כי קורא אליך, ויסרב
 נגדו כדרך עזי מצח מה לו אל הרב דשם או מה לי כי יקראוני
 ובדברים רכים וקשים הובילוהו אל הרב ויבא ויעמוד לפניו
 והמה סדרו טענותיהם והני כחש בפניהם כי שומה היתה זאת מפיהם
 לבל יודה תיכף לבל יגלה ער מהרה מזימותיהם והרב נתיגע עד
 מאוד עד כי הוציא מפיהו כי נשא אשתו אך לא במדינה זו אשר
 יאמרו אלה האנשים זולתי במדינה אחרת: ויוסיף להכביר עליו במלין
 במלי דשמיא ובתוככת מוסר כי מה לך אם תעגן את אשתך הלא טוב
 לך כי תודה ותשלח לה ג"פ. וברוב עמל ותלאה הודה הנבל לדבריהם
 ונתפטר לפני הרב בכך וכך לתת ג"פ לבאי כחה ונכתב ונסדר הגט
 כהלכתו וניתן ביד האברך זד יהיר להוליכו: ויבוא לביתו עם השני
 אשר אתו הן המה שלוחי הגט וישמחו לראות שמחת הגביר וחדות לב
 בתו כי הותרה ממאסרה. ועוד מעט וישלח השליח לדבר עם הגביר
 ועם בתו לקחתה לו לאשה. ודעתו כבר הגיס אתה ומה גם לעת כזאת
 כי מאתו נצמח כל הטוב אך על ידו ויגיעתו לכן האשה הסכימה עד
 מאוד וגם אביה הגביר לא הניא אותה ויתקשר עם האברך בקישורי
 חיתון כחק ויקח את כתבי התנאים בידו ויסע אל הצדיק הגאון
 מוהר"ש מוויען ויספר כל התלאה אשר מצאתהו עם חתנו וכל החסון
 והששון ויגד להרב כי נתקשר שנית עבור בתו: והיא מחותנה לאיש
 אברך משכיל מאוד: ויתן כתבי התנאים להרב הצדיק הגאון לקרא
 אותמו וישאל מי הוא החתן הלזה ואמר לו הגביר הוא הוא השליח
 אשר בעצמו חרף את נפשו זמן כביר עד כי השיג הגט פטורין עבור
 בתו: ויענהו הרב השידוך לא נכון בעיני ויקרא את התנאים פעמים
 ושלש וישב ויאמר הדברים לא לו יאירו ולכן הראה נא לי גם הגט
 פטורין אשר הביא החתן הזה. ויראהו הג"פ. ויבט בו ויתבונן עת

וזמן כביר. ויוסף להגיד גט זה לא יאיר לעיני לספר כריתות אך לפתות עיני שכלו של הגביר כי יחזה גם הוא ברוח הקודש כי כולו שוא ושקר ואחותה בחיק השליח למען תכוינה רגליו זאת מן הגמנע ולא שת הגביר כולי האי לדברי הצדיק אשר אמר כי לא יכון בעיניו ההתקשרות והגט לא יאיר לספר כריתות בעיניו אך בקש מהרב הצדיק לברכו לשלום ויסע לדרכו ויהי כהפנותו שכמו ללכת אך דרכו ויאמר הרב בכל זאת אל תעשה החופה בלעדי וכאשר תשלח אלי עגלה מיוחדת אבא לסדר הקידושין והוא שב אל ביתו והגיד בשפה רפה את דברי הצדיק באזני כל, ובכל זאת תיכף אחר צ"א יום מזמנו של הגט היה יום המוגבל לעשות הנשואין בב"י ישונה. ומה עשה הקב"ה נתן בלב בעל האשה כי יצא ממחבואו אשר היה נחבא שמה לתורה ועבודה כי גבר עליו יד העני והמחסור וילך למסעיו עד כי בא לו יוען כל מדיו קרועים טלאי על גבי טלאי ונעלות בלות ברגליו ויפתח דלתות אהלי הצדיק הגאון ויגש אליו ויחרד הצדיק לקראתו מי הביאך הלום שאלהו אחרי כי נודד היית במרחק רב כזה בעיר פלוני ומשם הלא כבר שלחת ג"פ לזוגתך. ויבהל האיש מאוד לקול דבריו ויען מי ראני שמה ומי הביא מאתי ג"פ לאשתי הלא בעיר פלוני בואך דרך זו קרובה אל המדינה הלזו ישבתי מאז הלכתי שמה ואחר עד עתה מעולם לא דרכתי אף באחת המסלות העולות לדרך הזה אשר יאמר אדמו"ר כי משם הובא מאתי גט פטורין ומאין יודע אדמו"ר את כל זאת. ויספר לו כי חותנו הביא לו הג"פ וגם כתבי תנאים אשר כבר התקשר עבור בתו ועוד מעט ותהי החתונה וישאלהו האברך שנית הגט בעצמו היה למראה עיני קדשו וישיבהו כן כן. ואף כתבי תנאים עם השני. הדברים האלה הדאיבו נפש האברך והלך יגון בלבבו. וישית הצדיק עצות בנפשו ויאמר אם אתה בעצמך תסע לעת כזאת לביתך כאשר תחשוב (כי האברך גלה אזני הצדיק כי אחרי אשר שבעה לה נפשו עמל ותלאה יקבל עליו בכל סבלות ובעבודות להיות בבית חותנו ולא להיות עוד נע ונד בפיוור הנפש) לא טוב. כי כחשם בפניך יענו לאמר כי אתה תאבה לבטל הגט למען קחת ממון מחותנתך. אך שבה נא עמדי ימים אחדים ואל ירך לבבך והכל על מקומו יבא בשלום. ויואל האברך לשבת בכלוב היגון ובמאסר התקוה בבית הרב הצדיק הגאון ימים אחדים והנה עגלת צב הובאה אל הצדיק שיסע להגביר על סידור קידושין ויעלה במרכבה ואת האברך בעל האשה לקח עמו לשרתהו שמה ויהי לו כמשמש ומי שת לבו בעת שמחה להביט בפני המשמש עד למאומה ועד הגיע רגע החופה לא דבר מאומה

פאר מקדושים

מאומה ולא הצמיח שום שיה והצדיק נתן שטר חוב על סך אלף אדומים בידו וצוה עליו בעת יוצג החתן בשושבינין תחת חופתו. יחל לעשות צעקה גדולה לאמר שלם לי שטר חובך המגיע לי מאתך: ולא יתנהו לקדש האשה והנה כי כן העמד החתן תחת החופה והשושבינין הלכו אחרי הכהה להביאה ויצעק בעל האשה בקול גדול חי ד' אם אתן את האיש הזה לקדש אשה כל עוד לא ישלם לי את הסך אלף אדומים המגיע לי מאתו וצוה הצדיק להמתין עם החופה עד יוציא לאור משפטם. והנה כאשר צעק זה בקול גדול לשלם לו והחתן הכביר להכחישו וקפץ החתן בהתלהבות ונשבע אל הצדיק אדמו"ר הנה יום חופתי היום הזה יום סליחה על עוונותי ומחילה על פשעי וחי ד' אשבע אם ראיתי את האיש הזה מימי אנכי לא ידעתיו ולא ראיתי בלתי היום ויחקרהו הצדיק וידרשהו זכור נא אולי לקחת מאתו הסך הלזה אשר הוא נושה בך חזקה אין אדם מעיז פנים לתבוע ממי שאינו מגיע לו. ויוסף שנית לישבע וגם בשלישית חי ד' אם ראו עיני את האיש הזה כל ימי. ואז חגר הרב הצדיק חמה וינף ידו ויך את החתן אחת הנה ואחת הנה ויאמר רשע העז איש רשע בפניו אם באמת לא ראית את האיש הזה מימך איך לקחת מאתו הגט פטורין אשר הבאת אל הכלה הלזו אשר עיניך נשאת בה והדברים אלה יצאו מפה קדוש הצדיק זי"ע. והנה קרבו כל בני המשפחה ויאתו הגביר וזוגתו גם האשה הכלה בעצמה והכירו את האיש הזה כי הוא בעלה ובאמת אשת איש היא ומעולם לא ראהו ולא ידעהו השליח הזה ותרמית לבבו עד כה הביאהו. וד' לא יעזבונו כי בשאט נפש עשה הדבר הזה ועתה יגרש לבו:

ועתה אספר מעשה קדומה מהצדיק הקדוש מוהר"ש וויענער והיא הנוגעת לכמה שרשים וענפים מיסודי הנפש. ומגדילה את הבטחון ומרחיבו כי הוא המביא שפלים למרום וקודרים שגבו ישע: **הגאון** הצדיק הלזה בימי בחרותו למד בישיבה והתראה עצמו לנר ישראל כי יהל יזהיר עיני הדור והנה כמנהג הנהוג אז כי כל איש נסע אל הישיבה ויבקש לו עלם משכיל נעים חריף ושנון כי אז לא ידענו לשית הכסף לבעל. אך כל אשר הי' לו עלמה בתולה חפש עבורה בישיבה בחור חריף ויתן לו די מחסורו תיכף ויעשה לו מלבושים וגם נדן לביתו ויעש החתונה:

והנה בא איש כפרי מוכסן אחד לבקש לו בחור עבור בתו ועד מהרה בחר את הגאון ר' שמשון זי"ע כי היה גם יפה עינים עד מאוד איש קומה ומוכתר בנוי בהוד והדר. ויתן המוכסן עבירו אל הראש ישיבה

ישיבה סך ר' אדומים. ואת העלם לקח עמו לשאת אותו על כנפי ימי חלדו מהיום שהוא ומעלה. והנה כי כן החזיק אותו עד כי הגיע עת החתונה ויעשה החתונה ברוב שמחה. ובליילה אחר החופה חגג את המשתה וברכת נשואין ואחר כי השושבינין הולכיכות את הזוג לייחד בחדר מיוחד ויתר העם והקרואים אכול ושתה. ואש יצאה מן השמים ותאכל את הכל. רבים מהקוראים מלטו לנפשם ורבים נהיו למאכולת אש. וגם המוכסן בעל השמחה היא זוגתו וכל ביתו עלו עד מוקדה באש לא נופח גם החתן יצא ערום ויחף מחדרו להחיש מפלט לו. וגם הכלה ברחה לה והנה נפזרו לא נשארו שניהם יחד זה הפך עליו חבית גדולה אשר מצא לו רחוק מן האכסניא השרופה וזו הציגה עצמה במחבא אשר מצאה לה באחת המקומות ולימים שלשה עד כי שיער הגאון הזה בנפשו כי נחה שקטה הארץ יצא ממחבואו ונשאר במבוכת רעיונו גבוך ולא יוכל לדעת אם נשרפה זוגתו או נמלטה גם היא על נפשה וימהר לשוב אל הישיבה אל רבו לשבת שמה כמלפנים בימי בחירתו ולא ארכו הימים ויבא גביר אדיר מקרית מלך רב וויען הבריה לבקש לו חתן עבור בתו ויבחור לו את הגאון ר' שמשון. והגאון הלזה ברוב חכמתו התנה תנאים משונים עם הגביר הזה וזה ראשית לו אשר שלשה חדשים קודם החתונה ישלח מודעות בכל עיר ועיר כי יחלק לכל עני ועני נדבות הגונות וכה יעשה כל שבעת ימי המשתה להשביע כל נפש רעבה אשר יבא אל ביתו ויעניקהו במסת יד נדיבה ויאות לו הגביר גם על הדבר הזה כי דמה הגאון בנפשו אם זוגתו הראשונה נשארת בחיים בטח היא עניי' אומללה מחזרת על הפתחים כי כגר תתגורר אין לה קרוב או גואל כי כולם נשרפו בעת השריפה בהיותם על החתונה ולכן כי תקשיב אשר פה בויען יחולק צדקות גדולות תבא גם היא בתוך הבאים ויתקשר הגביר עם הגאון הנזכר ויכתוב ספרים בכל עיר ועיר לתת הודעה על דבר הצדקה אשר יתן בשמחת נשואי בתו ולעת המוגבל עשו החתונה ויבואו מכל ארבע כנפות הארץ עניים ואביונים והיה פקיד ממונה על זה כי כל עני אשר בא שמה נרשם שמו בפנקס: ואחר הלכו אל בית המשתה ויאכלו וישתו וניתן להם נדבה לכל אחד כפי ערכו והחתן הגאון הלך בכל ערב לבקר את הפנקס ולא מצא שם זוגתו אשר זכר רבקה בת משה ישראל או כדומה וביום השביעי בא לבקר את הפנקס וימצא על נכון כתוב מפורש שם זוגתו ושאל עלי' להראותה לעיניו וילך הפקיד עמו ויראה עלי' באצבעו ויכירה הגאון כי היא היא. ויצוה להממונה בעת יפטור כל העניים לשלום במסת נדבה ללכת לדרכם יעכב

יעכב את האשה הלזו הנקובה בשם הזה. אף יראה לה חדר מיוחד שמה בחצר כי תלין בו הלילה וכן עשה הממונה ככל פקודתו וכאשר עכב את האשה פחדה פחד אולי התעללו עליה ח"ו ותאמר אין כל חטא נמצא בי וישיב אותה הממונה אין כל דבר חי נפשי אך ככה נצטוותי לעשות. וכחצות לילה קם החתן הגאון ממטתו ויבא עם נר דלוק בידו אל האשה העניי' הלזו החדרה והכביר לדבר עמה וידרוש מעתה על כל אודתה מה מעשיה ומה משפטה גם שאל אותה האם יש לה אב ואם אח או גואל ותאמר לא, בעל יש לך הוסיף לשאול אותה ותאנח מקירות לבבה ותשב היה לי בעל וירבה הסיפור מהמקרה הנוראה אשר קרה אותי ולא אדע אם בעלי עודו חי ויבקש מאתה לספר לו כל המאורע ותספר לו ע"ד השריפה וכל המראה והחזיון אשר ידע בנפשו ועד כי דרש חקר ומצא נכון כי היא אשתו והוא ח'ישה עוד יגון אחד הכה את לבבו אולי בימים הרבים ההם ימי צער עוני ומחסיר פן הטמאה. וינסה אותה גם ע"ז לדעת היטב. כי בחן ונסה דבר אליה לאמר הבא אבוא אליך. ותשיב לו מבלעדי אישי איש אחד לא קרב אל נפשי ולא נטמאתי בכל משך הימים ההם ואך כרגע אטמא אותי להביא אשם עלי ועל נפשך כי ספק אשת איש אנכי. ויוסיף לדבר עמה דברים רכים וחלק אמרים. והחל לקרקש לה בדינר זהב. והשיבה אותו ומה יראני כבודו גם נפשי יודעת כי חנן ד' אותו בעושר רב. ומה לכבודו כי יסיר מאחרי אשתו העדינה הגבירה להתקרב אלי' עניי' אומללה. ויאמר לה כי מצאתיך אשה יפה וטובת טעם. לכן הא לך שני זהובים וככה בחן אותה בעשרת נסיונות ועמדה בכולן עד כי מצא לדעת כי עודה מתחזקת בתומתה וילך וישב אל ביתו וישכב הלילה. ולמחרת הבוקר הגיד לחותנו אביר הגביר האדיר שאלה אחת אשאל מאת כבודו אל נא ישיב את פני ריקם ומה הוא שאלהו חותנו הגביר ויענהו כי יאבה להושיב ב"ד מחכמי ויען כי דבר לו אליהם. וימלא את שאלתו ויקראם תיכף כי יהיו קרואים עמו על (קאפע). ובכן באו החכמים לבית הגביר וישתעשעו בפלפולם עם חתנו הגאון ר' שמשון זי"ע. וכשבתם כה עמד הגאון הנזכר ויאמר להם דבר לי אליכם מורי ורבותי. הוציאו נא לאור משפטי. כי אני נשאתי אשה והאלקים מצא את און שנינו כי תיכף בעת האחד נפרדנו נפורנו ולא ידע האחד בצרת משנהו. ועד כי נתקשרתי עם חותני הגביר הנכבד ומאושר הלזה התניתי אתו בפירוש כי יעשה משתה על כל אביוני ארץ לתמוך אותמו בנדבת כספו למען אמצא לדעת אם זוגתי עוד ח' עוונה וכיהום מצאתי בין עניים הפורחים ומתנודדים לבא יום ולבבי

יהגה אימת מרשת החרם אשר פרש רבינו גרשון לרגלי כל נושא שתי
 נשים. לכן הורוני מה לעשות. וישפטו כהלכה כי האחת מוכרה לגרש
 אך הברירה בידו לבחור האחת משתיהן אשר יאבה להחזיקה. וכשמוע
 חותנו הגביר את דבריו שאלהו ועתה את מי תבחר לגרש וישיבהו
 את בתך יען כי מן הדין היא כי הראשונה עלתה בגורלי ולא ידעתי
 כי עודנה בחיים אסור הייתי בכל הנשים שבעולם וכהיום אם מצאתי
 את אבידתי אחזירה אותה אל ביתי וייטב הדבר בעיני חכמי וויען.
 וגם לפני חותנו הגביר באמרו כי אתה מצאתי לדעת כי לבך טהור
 מכל שמך דופי ואם כי צר לי מאוד להרף מאתך להיותך גאון גדול
 גביר בגוברין. בכל זאת בטח לבי כי אמצא איש אחר עבור בתי לתתה
 לו לעזר. ואתה את כל הון ביתי בעד ישרת לבבך בזית. גם אנכי
 חלילה משלוח אותך ריקם מביתי והא לך אלף דינרי זהב כי אך את
 הטוב והישר עשית והאל הטוב ישלח עורך מקודש כי תלך לבטח
 דרכך ולא תתע במסילות לבבך. ויתן גט פטורין לאשתו החדשה אשר
 לקח היא בת הגביר. והוא נתן לו האלף ותדבק נפשו בזוגתו הראשונה
 כי הלך אלי וגלה אוני' עד מהרה כי הוא אישה וע"פ הסימנים אשר
 אמר לה זכרה אותו כי הוא הוא ויבחר לו לדור אתה בווען הברירה:
 והנה השמועה הטובה הלזו פרשה לה כנפים בכל רחבי הקריה וויען
 עד כי באה לאזני כל יועצי המלוכה והמה ספרוהו באזני המלך.
 וישלח המלך אחרי הגאון הנזכר כי יבא לפניו כי חשקה נפשו להכיר
 עצם מראה איש יקר כזה אשר ישליך כל אשרת חיי חלדו מנגד בעד
 ישרת לבבו. כי הכל ידעו כי זה הוא הגביר מראשית נקיבי שם בע"מ
 וויען וכי בתו היא היפה בבנות. ואיך יערב אל לב איש לבחור
 תחתיה אשה עניי' שה פזורה אשר דפקה על שערי חמלתו להאכילה
 פת לחם. ויבא הגאון לפני המלך ועד כי דבר אתו רגעים אחדים מצא
 כל מדע חכמה ותבונה בלבבו מלבד תום דרך וישרת לב ויאמר אם
 בכה אתה עשית לכן תדע כי כהיום הזה בחרתי בך להיות לי יועץ
 נאמן בכל סתרי מלכותי ויכרע וישתחוה לפני המלך ומעמק לבבו השיב
 תודה על כל החן והחסד אשר מצא בעיניו: ויהי מהיום ההוא ומעלה
 מושל על כל המושלים בממשלת המלך:

והגאון הנזכר הי' הולך יום יום לשוט בגנים ולהמתיק סוד על כל
 מועצות ודעת בסתרי מצפוני המלך. ובלכתם יום יום במבחר
 הערבה הנשקף על פני כל שדה וכרם הציץ הבישאף מחרכיו כי שם
 ביתו ויראה איך המלך דבק נפשו לאהוב כמו כן באהבה דבוקה איש
 יהודי אשר עד נצח הי' לשכים ולצניגים בעיניו ואחרי ימים רבים

פאר מקדושים

ארב הבישאף את בת המלך ועינו שמרה עת פנוי לבא אלי' החדרה אשר יוכל להכביר דברים עמה. ובעת אשר ידע אל נכון כי המלך איננו בביתו ויבא אלי' חדר לפנים מחדר ויאמר דבר לי אליך בת מלך והן איככה שווה לך כי בעיניך תביט איש יהודי כי יגדל בבית אביך המלך ויועץ עמו על כל מצפוני לבבו כאשר עיני רואות יום יום איכה יתהלכו שלובי זרוע אחודים ודבוקים האם לא ידעת כי שונא יהודי לכל עובד אלהי אחר אשר דתו שונה מדתו. האם לא שמעת את אשר עשה יהודי להמית את משיחינו מלכנו ואלקינו על כי פנה לבבו מדתיהם. וככה הכביר להטיף תוכחת מוסר אל לבבה עד כי עלה עשן גם באפה על הדבר הזה ותבטיחהו לשית לב על זה והסיר כל ממאיר וצור מכשול מבית אבי' :

וינסף הבישאף להגיד לה. כל עוד ישאר היהודי הזה בחיים יוכל להרבות ערמה ותחבולה כאשר ידוע זאת לנו כי אנשי מזימות המה. ואת כל יוכלו ואת הרע לא ימנעו מעשות. לכן אין טוב אך לצוד את נפשו לקחתה ותענהו, איככה אוכל לצוות להמית אוהב אבי המלך ויסתיר עצה בנפשה כי תעשה עצמה חולי ותתחלל והיה בעת יבא אבי' המלך לבקר אותה ועל פי כל הרופאים הלא ימצא לדעת כי מאומה לא חסרה לה ואז תגלה את אזניו לא זה חלי רע ואשאנו על כי הרימות איש יהודי להיות בחור מעם ותתנהו למעלה ראש תחת אשר היה לך לרדף את נפשו כי היהודים אורבים לנפשנו תמיד ותבטיחהו גם על הדבר הזה. ולמחרת הבוקר שכבה בת המלך על משכבה ותעשה עצמה חולה וכל רופאי המלך בקרוה. ויאמרו כולם פה אחד אין כל דבר ומאומה לא חסרה לה אך כאב פנימי תשא בסתרי לבבה אשר תכרע קודר שחוח תחת משאו ויחקור המלך אותה אחרי בקרוה גם הוא ותגל את אזניו כי הכל על דבר היהודי הזה זה אך זה לצינים בעיניה תמיד ולצדים בצדי' :

ויאמר המלך אם כן איפוא לא אוסף דבר עוד עם היהודי הזה ולא יבא בחצרותי ובטירותי כפעם בפעם אל היכלי עונג אך ראי בתי גם ראי בין רבבות נסיכי ממשלתי הנמצא איש נבון לחכם כמוהו ; ותאמר מה יועיל כל זאת אם יהודי מאלה הצודדים נפשות לבלעם שאול אם אינני אוהב דתו ואחרי חילוף הדברים הבטיחה לבל יניחהו לבא אל חצר המלך לא ידע כי הבישוף הפיח אש קנאתו בקרבה לכן לא היה נשמר בנפשו לבלי ללכת עם הגאון הנזכר ברחוב ההוא לפני מגדל הבישאף ואך יום ויום הלכו לשאוף רוח צח בכל המקומות אשר היה מהלכם תמיד ללכת אולם לא נתנו המלך לבא אל בית לבל

תראהו בתו להאדיב נפשה ובהתהלכם בדרך המתוקו כל הסודות וירא הבישאף כי בחבורתו עוד לא נרפא וישב שנית לדבר אל בת המלך כמשפטו בפעם הראשון ויודיע אותה כי עוד לא בחלה נפש אבי המלך בנפש היהודי לא געל אותו ולא מאסו וכמשפטם ילכו שלובי זרוע ואין כל דבר נעלם ממנו מכל סתרי המלך וחגרה שארית חמתה לכלה את היהודי ולהאבידו ותמהר להפיל עצמה על מטתה חולה ואיסתייע לה מילתא ותתחל היטב לא על שקר וכל הרופאים אמרו שום חולי לא נראה למראה עיניהם להכיר בה זולתי תוגת רוח עמוק בלבבה ויוסף אביה המלך חקור אותה ותאמר לו כל עוד לא אדע נכונה כי הרגת את האיש היהודי וטבלתו בשחת כל חיי רוחי ירדו מטה מטה. ואתה עתה בחר לך אם חיי נפשי בתך יחידתך או חיי היהודי שונא דתך וצורר אומתך. ותקצר נפש המלך עד מאוד בעמל בתו כי הציקתהו והוא לחם אתה נלחמה כבידה במלחמות רבות בניב שפתותיו והיא התנשאה לעומתו בדברים ועד כי לא יכול לה אמר לה כן אחרי כי אוהב אנכי אותו אהבה עזה בלתי סרה ומלבד זה לא אמיתוהו אם לא עשה לי רעה ולא מרד כנגדי אך את זאת אעשה כי אפקוד עליו כי יבא מאחרי העיר אל מקום כבשן הסיד למען אדבר עמי דברי מסתרים. ואל שר הפקיד על סיד הכבשן אפקיד כאשר יבא איש שמה בשעה זו יורקהו אל פיה הכבשן בלי טענה ומענה וירד שאור חיים וידי אל תהי בו ויחרץ משפטו כי יעשה כן למחרתו בשעה תשיעית בבוקר ולעניי בתה שלח כתב עצם ידו אל הגאון הנזכר כי יבא אל מקום פלוני אלמוני כי דבר סתר לו לדבר עמו וגם אל הפקיד על סיד הכבשן שלח בגזירות אומר כי האיש אשר יבא בשעה זו אל מקום הזה ירה ירה אל תוך הכבשן :

ונעמודה פה אחי הקורא חבי לי כמעט רגע בסיפור המאורע: ונדבר בנפלאות מפעלות תמים דעים עד יעבור זעם כי הלא יראה כיט ישגיה ממעל היושבי בשמים רגלי חסידיו ישמור ושלום אך שלום לכל השלם באמונתו ואך בו כל מבטחו :

והנה הגאון ר' שמשון זי"ע השכים בבקר ומצלי צלותא דאבהן וירחום את מרכבתו ומשרתו העגלון עמו. ויהי כי בא קרוב אל המקום אשר הכין לו ויבא לקראתו איש זקן מאוד ויפול לפני מרכבתו ויאמר שא נא אדוני על מצפה אנכי עומד זה כביר למצוא איש יהודי כי קרוב מזה ברית מילה לנו בהכפר ויחסר לנו עוד אחד להשלים מגין עשרה גם מוהל וגם סנדק. ועתה מלאך ד' שלחך הנה להשלים לנו את כל מחסורינו וישיבהו הגאון על מצות המלך אנכי נוסע ואיכה אוכל

אוכל לעבור פקידתו לבלי היות במקום המוגבל ברגע אשר יעד אותי. ויענהו הזקן הלא תלך אתי למצות המלך מלכי המלכים הקב"ה. הממליך מלכים ואך לו המלוכה. ולא יכול הגאון להשיבו יותר ויסע אחריו. והנה הזקן הראה לו באצבעו את המקום מרחוק ויאמר לו אחרי תשלם מחסוריני תלך לבטח דרכך נוכח ההצלחה וד' אלקיך יהיה בעוזריך. ועוד תוכל לשוב להיות על המקום אשר נודעת מאת המלך. ויסע אחריו אל המקום אשר הראה לו והיה קרוב בעיניו להיות כרגעים אחדים וכה מתארך יותר משתי שעות עד כי בא שם האהלה: והנה נכון שמה אשה יולדת ותשעה אנשים והוא השלים למנין עשרה והיה מוהל וסנדק ובתוך כך שטף העת עד חצות היום ואז לא אבו הינשים להרף מאתו כי ישב עמהם על סעודת הברית. ויבקש נפשו מהם כי ירפו מאתו ללכת ויסע אל הכבשן וישאל את הפקיד האם היה פה המלך ויאמר לא וישמח הצדיק שמחה גדולה כי קדם לבא אל המקום אשר צוהו המלך. ויאמר באמת שלוחי מצוה אינן ניוזקין ויחכה שמה שעה ויותר ועקבות המלך עוד לא נודעו:

ועתה לכה ונשובה להשלים את המקרה ואת המאורע עד תומה ונודה לד' על חסדו ועל נפלאותיו אשר הפליא לעשות וצדיק באמונתו יחי':

הנה בת המלך שלחה מהר אל הבישאף לבשר בית עצביהם כי כלתה ונחרצה שמעה מאבי המלך וכי כלתה הרעה אל היהודי להמיתו במיתה משונה ככל המראה וככל החזיון ספרה באוני הבישאף כי ביום מחר בשעה התשיעית ירה יירה היהודי אל תוך כבשן האש ואיש לא יצילנו. וישכם גם הבישאף בבוקר ודמה בנפשו הלא היהודי הזה שומר מצות המלך ובלי ספק בא אל נכון ברגע אשר צוהו לכן אבא אחריו רגעים אחדים לגשת אל הכבשן לראותו מתגולל בפירוק אברים. וימהר לגשת רגעים אחדים אחרי עבור שעה התשיעית אל הכבשן. ויגש הפקיד לעשות כפקודתו ויזרקוהו אל תוכו בלי שום טענה ומענה כי שיער בנפשו אם לא בא האיש בכלות רגעי השעה כי אי אפשר לצמצם ובלי ספק הוא האיש כי לא קדמוהו אחר לבא. והגאון הצדיק כי בא אחרי חצות היום אף לא דבר אתו מאומה. ותיכף בבוקר כאשר זרק את הבישאף אל הכבשן שלח הפקיד אל המלך לאמר עשיתי ככל מצותיך עלי עם האיש הבא הלום לעת כזאת. ויפול המלך על פניו ויבך בכי גדול ויזעק ועקה גדולה ומרה אהה בתי הכרע הכרעתי ואת היית בעוכרי לאבד מרגליות טובה מבית גנוי נפש יקרה מרגניתא דלית לה טימא. את מי יבין שמועה מן הוא והלאה.

מי כמוהו נבון לחש או חכם חרשים ואת לב מי אמצא כמוהו נאמן לפני. ויספוק את כפיו ותקצר נפש בתו בעמל אביה ותתנחם על הסיתה בו לבלעו חנם וישב המלך על הארץ וילבוש שק. וישלח אל פקיד הכבשן כי יבקש אולי ימצא עצם מעצמות האיש הנשרף תוך הכבשן וישלחנהו אל ידו כי אמר יהי לי לזכר עולם ולאבל כבד לבל אשכחהו על כל חכמתו אשר עמדה לי לאשרת מלכותי אשימהו בארגו מופו בסגולות אוצרותי למוכרת תוגה לשממות רעיוני בקרבי על אשר פרצתי פרץ ביקר רוח כזה. וישב פקיד הכבשן את המלך דבר כי לא נמצא שום זכר לו מעצמותיו ויוסף לבכות. וישאוב מי דמעתו כמים וישפוך על כל רצפת חדריו ולא יוכל להתנחם עליו ויקונן עליו קונים אוי ואבוי: אהה קול דמיך צועקים עלי כי שודדו יאחזוני בהלה וכל עצמותי יחילו ירעדו פלצות בעתתני באין לב נאמן עוד ללבבי ערער הנני אך בודד מושבי אף לא לקברות הולכיך רגליך אך כקש לפני להבה התרפית, כקש לפני לשון אש נאכלת באין זכר לשמך. עד נצח יסתר נוחם מעיני אולם או ואבוי מדוע עוד אשמע את קולך תוך חדרי בטני ומאור פניך עוד ילכו עמדי בשטף פלגי דמעותי אחזה מראיך ועוד אשבעה תמונתך. והיה בהתקונן עליו הקינה הגדולה במבוכה נוראה ונשקף מעל החלון כי מרכבות הגאון בא העירה ויביט המלך מעל הצהר ונבהל מראות את הגאון כי עודנו חי חי הנהו וירמוז לו בידו כי יבא אליו ויבא שלם אל חצרותיו וחרדת שמחה נפלה עליו ויעלוץ אתו. ונודע על נכון כי הבישאף כרה עליו ונפל בשחת יפעל:

מעשה מהרב הצדיק הקדוש מוהר"ר משה ליב מסאסוב.

שמה בסאסוב העיר הי' איש אחד ושמו ר' חיים וויינשענקר סוחר יין ולו בן תלמיד חכם גדול והאיש זקן בא בימים והלך בדרך כל הארץ ואת אשתו ובניו הניח לאנחות כי נשארה בערום ובחוסר כל ודפקה האשה יום יום בדלת הצדיק ר' משה ליב להעתיר בעדה אל ה'. והוא גם הוא הבטיח לה יום יום כי תוושע, ותאמר אליו תחבולות רבות אולי למען אמצא מציאה גדולה יתפלל הצדיק או אולי למען ארויח בלאטאריע וכדומה כי מאין יבא עזרי, באתה עליו יום יום

פאר מקדושים

יום. והשיב לה הצדיק פעם אחת, אין לך אשה טובה שכל להורות דעה את ד' רבים דרכים לפניו יתברך ואם ד' הגדול והנורא הזה כי אתה תאלפנו בינה. לכן מבינתך חדל והוא הטוב בעיניו יעשה וטוב דומם ויחיל לתשועתו. ולימים שלח אדון אחד ממכירי הסוחר ר' חיים וויינשענקער לקרא את האלמנה כי תבא אליו ותבא לפניו ויאמר אלי' הנה בימים אלה זבח משפחה לי ואלפים אנשים שרים וסגנים קרואים יהיו עמדי. לכן אם יש לך עוד יין ישן מן היין אשר מכר בעלך לי בשנים קדמוניות תן לי שלשת אלפים (ביטעלין) בקבוק. ותאמר יש אתי ויש למלאות ראות נפשיך. ותמהר ותרץ אל המלתף אשר היה שמה היין תמיד ותמצא בקבוק אחת יין נחבא בהחבא במסתרי החול ותשאהו אל האדון לבחינה וייטב לבבו אחרי טעם מהיין הזה אשר הביאה לו ויאמר כאלה תן לי שלשת אלפים באטעלין. ומהרה ושאלה משכנותי ותקח לה שני חביתין יין פשוט בזול. ותעשה מכולן באטעלין. ותביא אל האדון ותבקש מאתו שלש מאות רייניש על קאנטא ומחיר היין בכלל לא נתנה רק ארבעים רייניש כסף ותוסף לתת כל היין בבקבוק. ותחתום כל אחד בחתימת בעלה ובמשתה נגינתם לא ידע כל אחד טעם היין ומפי האדון שר הכפר כולם נתנו עדיהן כי יפה אף נעים ותתעשר מן היין הזה עושר רב והאשה הלזו בקשה תמיד אולי יוקח בנה לרב ומורה או למגיד מישרים באחת הקהלות כי ת"ה הוא. והצדיק השיב לה כדרכו אין לך להורות דעת את ד' האם תאלפנו בינה. וכאשר נושעה מן היין הזה רדפה אל הצדיק לבשרהו כמה ערמות ותחבולות עלו בלבבה וערמה זו לא עלתה על מי תעלה ברכות רעיוני. ותהי מן היום ההוא גבירה עשירה בעושר רב והיתה ראשיתה מצער ואחריתה ישגה מאוד כי כל הסגנים לקחו כולם יין אך מאתה כל אשר היה שמה על המשתה אשר הכין האדון שר הכפר הנזכר:

ועוד מעשה אחת מהצדיק הקדוש הזה זי"ע עוד בטרם נתפרסם חסידתו צדקתו וקדושתו:

מעשה מאדון עווינו הצדיק הקדוש אדמו"ר מוה' שלום רוקח הגאון האבר"ק בעלץ: אשר הקשבתי מאיש א' נאמן מאנשי עירנו אשר ישב בדביקות בבעלץ והצדיק ספרה בשעת שלש סעודות להפית יראת שמים וחביבות המצות אל תוך לבות החסידים:

בשעת שלש סעודות בשנת תרי"ד (ובאיזה סדר נשכח מאתי) פתח הצדיק את פיהו בחכמה ויאמר שמעו נא מורי ורבותי מעשה שהי' כך הי'. בימים לא כבירים הי' סמוך לעירנו איש אחד רשע והיינו

והיינו רשע גמור. ורשע שהוא רשע. כך כפל הצדיק פעמים ושלש להעיד עליו שהיה רשע גמור. ויאמר הוא הי' רשע באמת. אשר לא הגיח שום עבירה בעולם שלא עשאה להכעיס ולא לתיאבון. אך מצוה אחת דרבנן והיא נטילת ידים לסעודה בה החזיק ולא הרף מאתה כל ימיו :

וּפְעַם אחת הוצרך בחול המועד פסח לנסוע אל כפר אחד רחוק מאתו כחמשה פרסאות. ויחבוש את הסוס וירכב עליו ולקח אתו כל החפצים הנצרכים לו לדרך. וגם איזה מצות לקח עמו לצידה. אם לקח המצות לאכול אך מצה ולא חמץ וזאת לא תדע נפשי. אך מצות לקח לו עמו לדרך וכאשר רכב איזה פרסאות החזיקהו רעבון בלי ישוער ולא אבה לאכול או לטעום כל לחם בלי נט"י באמרו כל עבירות עשיתי. ושום מצוה איני מקיים מימי ואם המצוה הלזו הנני מחזיק מעודי למה ארפה אותה כרגע וירכב הלאה כמו פרסה. ולא הי' בו כח לרכוב עוד בדרך מפני רעבון נפשו. וירא כה וכה ואין מבוש מים לנטילת ידים ויזכור לו כי מן הצד הולכת מסידה אחת למקום פראים שמה יש באר מים ויואל ללכת שמה. ויאמר הלא ידעתי כי שמה שודדים גזלנים ורוצחי נפש ותהי נפשי להם לטרף ויך לבבו אותו ויאמר מה לי כה, מה לי כה, המות מרקד עלי אם לא אוכל אמותה הפעם ברעבוני, אם אבא שמה אמותה בידי הגזלנים, טוב לי ליפול בידי גזלנים ותאכל נפשי בטרם תמות. ובלי נט"י לא אוכל אף אם תצא נפשי. וירכב שמה וימצא על נכון באר בשדה. ויטול ידיו וינגבם ויחל להביא לחם לפיהו. אם ברך ברכת המוציא או לא לא אדע: אולם בלי נט"י לא הביא לחם לפיו. ותיכף באו צורדי נפשות ויפרשו רשת לפעמיו. והמיתוהו. ונעשה רעש גדול ברקיע השמים והגיע עד לפמליא של מעלה כי איש אחד חרף נפשו למות בעד מצוה דרבנן אשר טרם צאתו שמה ידע כי בנפשו עשה הדבר הזה ומה גם כי קל הי' לעבור על כל עבירות ועד כה יקרה עליו מצוה אחת לתת נפשו למיתים עלי' ויצא משפטו לאור באור החיים בנן ערן העליון. ומעתה מורי ורבותי תנו לבבכם אם על מצוה אחת דרבנן נחל העוה"ב על אחת כמה וכמה אם ישמור האדם לקיים כל מצות התורה כחוקתי ופרטותי :

עוד מעשה נפלאה מהצדיק הגאון הקדוש אדמו"ר הנוכר זי"ע.

כן היה דרך הצדיק הקדוש הוה בקודש כי לא ברך שום אשה זולתי כלה בתולה קודם חופתה. והנה מוכסן אחד קודם נשואי בתו לקח אתו את החתן ובתו הכלה הבתולה ויסע לבעלץ אל הצדיק לברכם ותאמר לו זוגתו אל תשכח להזכיר להרבי כי יתפלל למען אשר נגדל בנינו ולהשפעה פרנסה והרווחה ותוסף לרוץ אחרי העגלה ותזכירהו לבל ישכח לבקש על הפרות לבל יחסר חלב מדדיהן והתבואה תמכר בהרווחה. וכמו כן לפי תבונתה ערכה את מבוקשי' ביד בעלה אל הרבי והמה כבואם אל הצדיק הקדוש לא יכלו עד מהרה לגשת אל הקודש. ועד כי נגשו אל הצדיק אמר המוכסן אל הצדיק כי יברך את החתן כלה ויברכם. ויערוך את מבוקשותיו ככל אשר הזכירה זוגתו לשאול מאת הצדיק ויאמר הצדיק כי ראוי ונכון לאיש כי יתודה על עונותיו בדרך והמוכסן לא שת לבו לזה כי לא הבין דבריו הקדושים דיוסף לשאול כי לא תחסר חלב מדדי הפרות וישיבהו הצדיק שנית להתודה על החטאים וזדונות ושגגות והארינדאר המוכסן ערך שאלתו כמלפנים. ויאמר הצדיק בלבו אולי איננו מבין מה זה ענין וידוי ויחל לפרוש לו פירוש המלות אשמנו בגדנו העוינו והרשענו זדנו לצנו מרדנו נאצנו טפלנו שקר סרנו ממצות ד', וכאשר נתן לו בלבו לדעת פירוש המלות. והארינדאר לא הבין בכל זאת מאומה כי לא ידע מה לחשוב אם באתי אל הצדיק לברך את החתן והכלה מה זה ענין וידוי לכאן ויפטר מאת פני הצדיק לשוב לביתו עם החתן והכלה. המה הרחיקו את העיר ויתעו בדרך אל יער אחת כל הלילה ויבואו באגם מים מלא טייט ורפש הסוסים נטבעו בבוץ וינסו גם המה לרדת מהעגלה ולא יכלו הצג כף רגלם על הארץ ועל העגלה נטבעו כמעט עד טבורם וזכרו את דברי הצדיק אשר אמר להם לומר וידוי והתחילו לבכות וצקה גדולה ומרה ויוצקו אל ד' בכל נפשם ויתודו כל אחד על כל חטאתיו. המה צללי ברעיונותיהם וגברו עליהם מי המבוכה הנוראה והנה נשמע למרחוק קול גוי כפרי אחד צועק על סוסיו כדרך העגלונים ויחורו לקול השמועה בתרועת שמחה ובחדות לב כי אם תקשבנה אזניהם אחד נוסע לעומתם בלי ספק דרך סלולה וימצאו את הדרך ותקותם אך תשועה השמיעה בקרבם והגוי הכפרי נגש קרוב ובא חיש כברק ובלי טענה חש לעזרתם והוציא את כולם מבין העגלה ובכל יגיעה ועבודה לא חסה על נפשו לעשות ולעמוד עד כי הוציאם למרתב

למרחב וינהלם על דרך ישר אורח נתיבה ואחרי נגשו אל קרעטשמי אחת מהסמוכות להן באו מהר האהלה להנפש שמה ונתנו תודה לד' על חסדו ועל נפלאותיו כפי אשר היה בהם כח הכרתם להכיר הטובה והמטיב בה אליהם ויסכו כוס יין שרף עבור הכפרי אשר דלה דלה אותמו והושיע אותם. וכאשר נדברו יחד שאלו את הערל הכפרי האם שמה ארחות עקלקלות יהלכון או כדומה כי מאין בא הוא להם ללכת לעזרתם אם דרך אין שם ומה היה לו כי חרד את כל החרדה הגדולה הזאת למעניהם. ויענה הכפרי שמה עקבות איש לא נודע, מדבר היא מאין יושב באין יוצא ואין בא שום איש אך למעניהם נשלח לעזרתם בחצי הלילה בגורת הצדיק מבעלץ: ומעשה שהיה כך היה כן סיפר להם ערל הכפרי. אנכי עגלון הייתי אצל אדון אחד להיות שומר סוסיו ולרוץ לפניו לעמוד לשרת לו ככל אשר יצוה עלי אדוני. ולימים נפקדו שני סוסים בהרפת סוסים יקרים אשר חביבים היו מאוד בעיני אדוני. וכל הון בזה עבורם ונתן אשם נפשי והעליל עלי כי אנכי בעצמי גנבתים ומכרתים ויתן אותי במשמר ימים רבים ואחרי כן קרא ררור לפני והוציאני מכלא למען אלך לתור אולי אמצאם על השוק או ביריד ומר היה לי עד מאוד כי כל חיי תלויים היו לי מנגד ובכל מדרך כף רגלי שלח אתי אדוני שני משרתים לשמרני ועמדתי לבקש על נפשי מן השני משרתים אלה כי ינחוני לבא אל הצדיק בבעלץ כי שמעתי אותותיו ונפלאותיו כי מפליא פלאות הוא ונמצאו למבוקשתי ונסעו עמי לבעלץ. וכבואי לפני הצדיק להתמרמר על מרי שיהי ותוגת רעתי ויענני אם תבטיחני להיות מאוהבי יהודים תמצא הסוסים בעוד ימים שלשה ביריד הזה אשר יהיה שבוע זו והבטחתיו מהר על כל אשר צוה עלי וכדבריו כן היה כי מצאתי הסוסים על היריד והכרתים תיכף ונודע להאדון כי אנכי לא הייתי שום חוכך בזה ונתן לי חופשה ועוד שילם לי בעד צערי ובשתי ומן הדמים הללו קניתי לי לעצמי סוסים ועגלה והנני עושה לעצמי ועובד אדמתי יום יום ותודות לד' כי נתעליתי בעושר ורכוש. והנה בליל זו בחלום נראה לי הצדיק מבעלץ ויאמר לי אם הבטחת לי להיות מאוהבי יהודים לכן חיש למלט נפשות יהודים הטובעים עתה בבוך על מקום פלוני ואנכי איש אמגושי כפרי הלא לבי לא נתנני לקום בחצות לילה ממטתי ללכת לעזרת יהודים לא מאנשי דתי. והנה נראה אלי שנית הצדיק הקדוש הזה ויאמר לי למה לא הלכת עוד והאנשים היהודים עוד מעט ומתים המה, והשיבותי תיכף תיכף הנני הולך ולקחתי המצע שלי וכסיתי א"ע היטב עוד יותר כמלפנים ונראה אלי בשלישית ויאחזני בציצית ראשי ולא הרף מאתי עד

פאר מקדושים

עד כי הלבשתי א"ע ואסרתי את העגלה שלי ומהרתי ללכת אל המקום אשר אמר לי הצדיק הקדוש הזה עד כי באתי אליכם והושעתי אתכם אולם אין שמה לא דרך וכל נתיב והיא הנסבה אשר הביאתני אליכם ותושע ידי אתכם :

וכל המאמין בצדיקים ובפרט שידע והכיר את הצדיק הלזה זי"ע ואשר נסע אליו לבעלץ ידע לקחת לו מוסר השכל ממעשה זו ועוד תגדל בו אמונתו יותר ויותר :

ובעוד טרם נצא משער הבטחון וחיוזק אמונת הצדיקים אציג לפניך מעשה נפלאה הנודעת בפי כל החסידים יראי ד' והושבי שמו והיא מהצדיק יסוד עולם הגאון הקדוש אספקלריא מאירה עמוד התורה אשר כל ימי חייו השיב רבים מעון מרן מוה' אלימלך זי"ע בעהמ"ח ספר נועם אלימלך על התורה :

בליזענסק ישב הצדיק הקדוש הזה. והעיר ההיא היתה תחת ממשלת אדון אחד שמו פאטאצקי הי' שייך לו כל שליסי' ראמאניב וישב בהכפר שלו פאטעסאר יהודי אשר היה מאמין מאד בהצדיק הקדוש והפאטעסיר ההוא הי' הלך וגדול יום יום עד כי צבר ורכש לו הון עתק למכביר וקנה לו זתים וכרמים ושדות ובנה לו מדי שנה בית אחד בהכפר והיה מקנהו רב מאוד ועבודה רבה בשדה עד כי לא היה מספר לעשתרות צאנו. וסוסים הרבה ופרות אבירי הבשן היה לו כי היה להם מרעה דשן ושמן ורעו כר נרחב והפאטעסיר התנהל בתום ויושר והלווה גוים רבים וכל ימי חי האדון פאטאצקי האזרחי ישב שקט ושאנן זולתי אשר שילם לו הראטי שנה בשנה והניח לו מסביב ומאומה לא שת לבו להשפיל את הפאטעסיר ולהפילהו מגדולתו. אולם כאשר מת האדון האזרחי ואל הכל הנית אחריו לבנו הצעיר ובנו נשא אשה בת נדיבי ארץ מצוררי יהודים ויהי בבואה ותסיתהו כי יסע עמה לרוח היום להראות לה כל הכפרים אשר הניח אביו אחריו וכל מיטב שדותיו כי בקשה לחזות כל ההון ורכוש. ולאשר בקש מאתה כי תרפה לו עוד ימים אחדים בנסיעה זו שלח אתה את הפקיד שלו כי יסע עמה להראות לה כל אלה וכבואה אל הכפר אשר ישב שם הפאטעסיר ראתה אלפי צאן רועים בשדה ותשאל למי אלה ויענו אותה כי שייך להפאטעסיר ותסע הלאה ותחזה רפת בקר ושמה כאלפים פרות יפות מראה ותשאל למי אלה ויענו אותה גם זה להפאטעסיר ותסע מזה ותחזה סוסים יקרים מאוד הרבה למכביר ולמי אלה שאלה וישיבו אותה להפאטעסיר ותלך הלך בגנים בשדות

בשדות ובכרמים ותחזה כולמו יפו אף נעים ולמי אלה גם זה להפאסעסיר וישיבו אותה כן הוא. ותשא עיניה ותראה שדמות קמה ועבודה רבה מאוד ותשאל גם זה למי הוא. להפאסעסיר השיבוהו. ותבט אוצרות יין ושכר ומרתפי יין שרף כולמו מלאות ולמי אלה להפאסעסיר ולא יכלה עוד לצאת הלאה כי קצרה נפשה בגדולת ואשרת יהודי ומהרה לשוב אל ביתה, וישאלה בעלה ההוטב בעיניך את כל אשר חזית למראה כל העושר והנכסים ותשיב אותו חזיתי את כל עשרת הפאסעסיר כי יש לו הון ורכוש ולמי כל חמדת אביך אם לא אליו ואחרי חילוף ותמורת דברים ביניהם אמרה לו אם לא תגרש את העברי הזה מגבולך אין אתה אישי ואנכי אינני אשתך כי אין הצר שוה לי ויהי כדברה אליו יום יום ענה אותה פעם אחת את שאלתך אמלא ובימי מספר שלח אל הפאסעסיר לאמר אתה קח לך את אשר לך ולך מאתי ואת כל שדותיך וכרמיך וזיתיך לי המה גם צאנך סוסיך ופרותיך יוצג כי ממי אצרת את כל אלה אם לא מאבי האדון. וירץ הפאסעסיר במרי שיחו אל הצדיק הקדוש וישיבוהו את כל אשר תוכל להניס תבריה ולך ולך באשר תמצא לגור וישב לביתו וישיג פקודת האדון הצעיר ללכת מגבולו וילך לו. אך אל מי היה לילך אחרי נשאר בערום ובחוסר כל לכן נסע שנית ויתגורר אצל הצדיק בליזענסק ויצוה הצדיק על חסידיו כי ילכו לו בהלוואה סך מסוים למען יוכל לשכור לו עסק ובהבטחתו יוכל עד מהרה לשלם את הכל ויחשו החסידים לפקודתו ויתנו לו למען ישכור לו עסק. ושכר לו הארענדע בכפר אחד והיה לו פרנסה :

ועתה נעמיד את היהודי הפאסעסיר ונשובה לדבר בהאדון פאטאצקי הצעיר כאשר הלך היהודי מגבולו חלה וישכב על מטתו בחולי (אבצערינג) והיה הולך דל וחסר יום יום ודרש ברופאים ולא יכלו למצוא לו תרופה ויסע לויען לפאריז ולא יגהה מהם מזור. וברבות הימים אמר לו אחד מאוהביו אולי חטאת את נפשך בהיהודי הזה אשר גרשתו. ואשתו התקצפה על כל אחד אשר השמיע לאזניו כדברים אלה והוא היה הולך וחסר יום יום. ולימים אמר לו אחד לעצתי תקשיב הנה בעירך האיש הקדוש הזה לך ובא אליו. ויאמר מה איפוא אמצא בפי הרבי הזה בטח ישיבני גם הוא כי חטאתי את נפשי וסבותי לי כל הרעה בגלל היהודי הפאסעסיר והתחזק האיש הדובר אליו כדברים ויסיתוהו בלי הרף ללכת אל הצדיק ונפתה אחריו ואחרי עצתו כי הלא חזה כי כל הרופאים ימינם אך שקר ואולי הרופא נאמן ירחם עליי בעתירת הצדיק ויסע אליו וכאשר בא אל ביתו הכה לבבו אותו לבל יאמר

פאר מקדושים

יאמר לו גם הוא כדברים אשר רוחו יהגה אימה על דבר הפאסעסיר למרות רוח אשתו שנואת נפש יהודי וכבואו לפניו ויראהו הצדיק ענהו אין לך מאומה זולתי לנסוע מרחוק לרחוק נפשך במי הים. וייטב הדבר בעיניו וכל משכנות לבבו מלאו שמחה וימהר לנסוע בפקודת הצדיק לרחוק נפשו במי הים באדעססא: וכבואו שמה בחר לו חדרי משכיות לשבת עם רעייתו ומשרתיו כולם עמו. ויסע יום ראשון לרחוק בהים והרגיש בנפשו כי טוב מאוד מאוד וירחוק גם ביום השני גם בשלישי ובכל יום הרגיש כי הקלו מכאוביו מברשו הרזה וישמן ויבעט: ויהי הוא רוחן כל ימי הקציר במי הים ובחודש אלול הוא ירח סעפטעמבר למספרם חשב בנפשו לשוב לביתו כל עוד לא הגיעו ימי הסתיו והגביל לו לעצמו ביום החמשה עשר ישוב לביתו וערך עצמו כל ימי החודש והכין לו לעשות דרכו ובהגיע יום החמשה עשר אמר לרעייתו הנה טובה היתה לי עצת הרבי, מאומה לא נתן לי ולא ענה אותי בסממני רפואות ולא הפריט לי עונות חטאים ופשעים ופה מצאתי מרפא לכל גוי וכל עצמותי תאמרנה מי כמוך ים אדיר ונורא לא לבד אבנים טובות ומרגליות ופנינים יקרים יוציא אף גם רפאות תעלה יעלה ומה תעלוזנה כליותי באתי הלום בשבר רוח ונפש נדכה ונענה ועתה ששון כמעיל יעטני. לכן עוד הפעם ארד אל חוף הים לרחוק ואת רעייתי צוי גא לכרוך את כל אשר לנו ונסעה ונלכה ונשובה שמה טוב לב לבתנו. הוא נסע בחברת רעייתו אל חוף הים זירד כפעם בפעם לרחוק שמה והיא ישבה שומרת על עגלת צב עת תשובתו וברגע אשר התנועע לעלות משפת הים ואיש אחד קדם לו ויצא בצלמו ובתבונתו ולא היה ניכר אם אחר הוא ומשרתיו מהרו לנגבו בסדינין ולהלבישהו לסוכו ולתקן את שערו הכל כחק וכמשפט זהאדון בעצמו צווח בכרוכיא למי ככה אתם עושים לאיש מזור ואני אדוניכם ולא הוא, והמה לא ידעו ולא יבינו מאומה ונתנהו לבא אל האדונית בעגלת צב וינהגו וילכו. והוא צעק גדולה ומרה ואין לוואה גם שומע אין לו ועלה בפחי נפש מן הרחצה ועמד שומם וזעקת שבר יעורר נאסף כל שמחה וגיל מלבבו לא עוד הידד קרא אך אוי ואבוי וינסה ללכת הראה וימצא אומללים קצרי יד מבקשים מסת נדבה תרומת יד העוברים ושבים באו עדיהם וראש לו חפוי פניו קבצו פארור וישב ביניהם והתחיל לספר לו לאט לאט כל המוצאות אותו ונכמרו רחמים ויתן לו כל אחד מכל אשר מצא ידו שקים בלים ושלמות בלות ונעלים קשורים צרורים ומטלאים כל אחד כפי אשר היה לאל ידו וישב ביניהם. אולם מדי התמלאו עיניו נאדות דמעה החזיקוהו למשתגע

למשתגע המה נתנו לו מפתח לאכול ועוד לא נסה מימיו להתהלך בקרב צרה ולא יכול להביאו אל פיו ויאמר באלה לא נסיתי מיום גוחי מרחם וייסרוהו בשוטים ובחוזים מה לך משתגע הלא כמונו כמוך איש רש ונקלה פורשי כנפים לבקש עזרת מצר הלחץ למלא רעבון נפשינו מכפן עני ומחסור פושטי יד לקחת תשועת אדם ואם שגעונך היא חרב גאוותך לך מאתנו כי נגרשוך מהסתפח בינינו ואתה דע לך כי הרעיונים הזדונים אלה המה בעוכריך. ומה מצאה ידו עשות מאומה היגון הרמיסהו בין רגלי עני פעמי דלים הצרה הרגילתהו ולאט החל מפתח לאכול ומכוסם לשתות ויהי להם למשא. אך במסתרים הסתיר עצמו בהחבא עת התגנב רגעים אחדים מעיניהם וערער בודד הלך לו לגלול אבן המעצור מעיניו וירטיב כל עשב כל ציר כל רגבי עפר בפלגי דמעותיו כי גם השקט גם דבר או בכה לא יוכל לפניהם ככה נסה לברוח מעיניהם רגעים אחדים פעמים ושלש ונודע ליתר הקבצנים דרכיו ועלילותיו ויצעדו אחריו וימצאוהו זועק מרה וישחקו לעיניו ונתנו עליו בקולו למען הכיר שממון רעיוניו וחרבה מזימותיו. המה הדביקוהו כתרוהו מנוחה הרדיפוהו עד כי קצרה נפשו בעמל ותלאה הזאת הגדולה לו מאחרת כי כל לבבו הוכה ופצוע אין בו מתום והמה נתנו משקר לרוחו לבל יעתיק שום אנחה מלבו וכמשא כבד כבדו עליו ונגדע ממש לארץ תחת משאם וחיייו היו לו מנגד כל רגע אם יתרחק מהם הלא נכרת ברעב כי בעצמו עוד לא יוכל לפשוט יד זולתי מאשר פרושו לו המה מלחמם ואם לא הנהו בכלוב היגון וכלוא ברוחו. דלו עיניו למרום איך נפלתו משמים הלל בן שחר עלייתי על במתי עושר בין כוכבי ההצלחה היה קיני. ועתה בשחת תטבילני ותעבוני שלמותי את אשר מאסתי לשית לפני כלבי צאני המה לי לברות למלא שבר רעבוני דופי תמור יופי קלון תמור כבוד צנינים תחת פנינים המה בדוי לחמי מים עכורים מלוחים וסרוחים תחת יין וחלב שמני ושקוי הלא טוב לי מותי מחיי קטן לבי לנחול אנחות שתיים קצר המצע מהשתרע עוד פעמים. ואין כל זאת אך האלקים מצא את עוני על דבר היהודי הפאסעסיר אשר הסיתה בי זוגתי לבלעו חנם ולהפכו מראשית שרשו על לא חמס בכפו את בלעו הוצאתי מפיו העושר הרב הכית אשר הי' לו והשארתיו בנקיון שנים וחסר לחם ללקט תחת שלחן אחרים עליו בשמים ירעם כאשר עשיתי כן שילם לי האלקים כי כל דרכיו משפט ודו נתכנו עלילות לשלם לאיש כמעשהו. וימי הסתיו והחורף חלפו עלוהי בחיי צער יום לשנה הי' לו ימים אין חפץ ועד כי האביב אור השמיע החל ללכת מעיר לעיר ומכפר לכפר באשר החזיר על הפתחים בחשבו

פאר מקדושים

בחשבו כל יכולתי לא אמנע להתקרב עצמי אל עיר מושבי אולי יחנני ד' וירצה את עוני כי גדול עוני מנשוא. ויהי הוא קרב יום יום יותר ויותר אל מקום תחינתו כאשר הי' בראשונה עד כי בא אל נכון קרוב לליזענסק ובא כדרך הבעטליר אל הכפר אשר הפאסעסיר הזה אשר גרש אותו ישב שם בהרענדי וישב לו על ספסל אחד ויאנח מעמק לבו ויגש אליו הרנינדאר מה לך בעטליר כי ככה תגונח וישיבהו לא בעטליר אנכי וזכור נא כי אני אני האדון פאטאצקי הצעיר ועשה משחק לו גם הוא והוא השיבו יזכור נא לי איך חשבנתי אתי ביום פלוני בירח פלוני כי נתן לי הראטי בעד שתי שנים כך וכך ונשאר לי חוב כך וכך ואותות מאומתים היו אצל הארינדאר כפי הרשום גם בלוח זכרונו ויכל לדבר אתו וישב אצלו וישאלהו מה זה יקרה גורא ויספר לו את כל המוצאות אותו לאמר גלגל החזור סיבב את מזלי ונתקו מיתרי הצלחתי וכה וכה הי' לי כל המאורעות ואת חטאי אני מזכיר כי אשמתי את נפשי בך איש יהודי מאז גרשתיך מגבולי והורשתיך נפיגותי נדכאתי ונחלאתי כל הרופאים שבעולם לא הועילו לי ואך עצת הרבי בדרך יושר הנחוני אל הים הגדול שמה רפואה מצאתי אולם יום האחרון פתע נראה לעיני איש אחד רץ כברק ערום מן הים שעלה הרחצה אשר לא ראיתיו רוחץ בים ומשרתי שרתוהו ויקחוהו ויוביליהו ואנכי לדאבון נפש ולכליון עינים נשארתי עומד ערום ויחף וחשוף שת בלשון ים והנני נודד וגולה כאשר עיניך תראני אך בילקוטי ותרמילי. ובכה מאוד לפני הארינדאר באין הפוגות וישיבהו המוכסן הזה בלי ספק הבאת עליך אשם כאשר תאמר בנפשך ואנכי הרעשתי על הצדיק ובתפלתו פעל לך כל זאת. ויפול הבעטליר הזה לרגליו ויבך ויתחנן לו אולי יש תקוה ויאמר קצרה ידי מהושיע אותך אך אדבר עליך אל הצדיק ויסע המוכסן הזה אל הצדיק ויספר לו את כל זאת ויצוהו לתת את הבעטליר הזה את כל מחסורו די סיפוקו משך איזה שבועות ואחר יעשה לו כאשר יורהו שנית. וישב לביתו ויתן להבעטליר את כל מחסורו ויקח מלבושים נאים מתוקנים ונעלים יפים לרגליו להסיר שקו מעליו ויגלתהו ויחלף כל שמלותיו ויאמר אליו הארינדאר מה נתן לי אם אנכי אושיבך על כנך ותמשול ממשלה כבראשונה וישיבהו לבד שכרי בכסף ובזהב הנה אשיב לך במתנה את כל אשר לקחתי מאתך והקרעטשמי אשר ישבת בה מאז תהי לך לדור דורות ותנחילה בנחלה לבניך אחריך מאתי זאת נתונה לך מעתה ולראיה הנני נתן לך הכתב בכל תוקף ועוז ולא ישיבו עוד בני עולה לענותך או להרגיו כסאך תחתך כבראשונה ויקח הארינדאר מאתו

כתוב וחתום בכל תוקף ועוז בערכאותיהם ואחר נסע שנית אל הצדיק הקדוש זי"ע ויאמר לו הצדיק הנה ביום פלוני תהיה יום אידם וכמשפט הסגנים יסע הארון הזה עם זוגתו אל התיפלה שלהם לכן חקור נא ודרוש היטב לדעת את כל תבנית מלבושי הארון וכמוהם ממש תערוך עבור הבעטליר הזה ותלבישהו ובעת תצא האדונית מהתיפלה כמשפטן לצאת ראשונה ולעלות במרכבתן ואחר יצעוד בעלה כי אז תיכף כאשר תעלה האדונית על המרכבה תעלה אתה את הבעטליר הזה על המרכבה אצלה ולא יהיה שום נודד כנף או פוצה פה ומצפצף ויבא המוכסן אל ביתו ויבא אליו את דברי הצדיק ויראהו כי הלך לו ללות עבורו להכין לו המלבושים שיהיו ממש כתבנית מלבושי הארון הזה וימהר ויתנם להחייט ויערוך ויגמור אותם חיש קל מהרה ובתוך כך מעודו היה לבוש כבעטליר הלך אל חצרותיו וטירותיו ויחזור על פתחי היכליו לבקש עזר ויחזה כי החצר יתנהל בתהלוכתו וכמנהגו באין מכלום דבר וגם ארון יש להם ואין מי יודע אם נפקד הארון שמה זוגתו תדיר עמדו ואין שום רושם להכיר כי הוא נפקד משם ועתה בהגיע יום אידם עשה הארינדאר ככל אשר פקד עליו הצדיק הקדוש לא הסיר ימין או שמאל וכאשר דרכו כפות רגלי האדונית על מפתן המרכבה והנה היהודי הארינדאר עמד מוכן עם הארון השני אשר הי' בעטליר וימהר להקריבהו אל המרכבה והמשרתים חשו להעלותו ויושיבהו אצל האדונית ואין דובר דבר ולמן היום והלאה פעל טובות עם כל עם ישראל וזוגתו המרשעת כאשר עיניה נתנה במעשיו נגד צוררי אמונתה התחילה כמלפנים להדיחהו בתרמיותיה ויתן עליה בעלה בקולו ויאמר דעי וראי כל אשר הסיבות לי ברשעת לבבך וככל המקרה והחזיון סיפר באזניה ואת מי שכנת וגרת משך שנה תמימה שאל אותה אם לא רוח חיצוני חומר בלי צורה לכן אם ייטיבו דרכי ומעללי בעיניך מה טוב ואם לאו לכי לך כאשר תאווה נפשך ואל תשובי עוד לכסלה להרבות ולהעמיק מדורתי עצים ואש בשאול ואברון גיא תפתה את כל אשר חנני ד' די היא לי ואך יאמר לצרות די לבלי הטרידני עוד מן אנשא להצטבע גושמו מנשמת רוח ולעפות להצידני למדחפות ולמן הוא והלאה הכיר את בורא העולם כי היא אמר ויהי קץ שם לחושך וגבול גבל לכל אדם לאמר עד פה תבא מאתו תצא הרעות והטובות לעולם לא יאמר נדיב רק נבל ככל אשר נבלה ידבר :

מעשה מאדמו"ר הצדיק הקדוש מוה' אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע.

אשר חכמים יגידו לדור אחרון מאמינים לבני מאמינים אשר באזניהם שמעו ואבותינו ספרו לנו כי הצדיק הקדוש הנזכר זי"ע ספר המעשה הלזו מדי שנה בשנה בקול צהלה ושמחה בלילי פסחים למען התגדל והתקדש שמו הגדול הצופה ומביט ונוהג חסדו בכל דור. איש אחד ירא ד' חסיד מפורסם היה שמו ישעי' לא ידע נצח שום מסחר או קנין צורת מטבע לא הבין אך בתורה ועבודה יהגה יומם וליילה ועל בניו ובני ביתו התאכזר כעורב לבלוי לבקש מחיית נפשם אך אחי אביו היה גביר עצום מאוד בהפלגה גדולה היה גי"כ שמו ישעי' סלוצקער כשמו והוא נתן לו מדי שבוע בשבוע א' דינר זהב לקצבה עבור מחיית ביתו ולאשר לא הי' די סיפוקו חרדו אנשים יראי ד' להביא לו שבוע בשבוע לתשלום כל מחסורו והנה כל זאת יכלו עשות להטריפהו אך לחם חוקו אך מה יעשה לשלשה בתולות שלו להשיאן לאנשים כולנה כבר הגיעו לפרקן וגדולות בקומתן ואין בידו לפרוטה אף פרוטה אחת והתחילו החסידים אשר דבקו לאהבה את החסיד ר' ישעי' לדבר על לבו יום למה לא יחשוב מחשבות עבורן להשיאן, ומה אעשה או מה יכולתי לעשות מה האדם ביקרו אם אין כסף תועפות לו האוכל לעשות קומץ בלי אצבעות. וישיתו לו עצות בנפשו כי יקה לו סוסים ועגלה ויסע על רחבי פני הארץ לבקש תשועת אדם. וישמע לעצתם וילך הלך ונסוע. והנה כארבעה חמשה פרסאות הרחק מעירו ידעו כולמו את שם החסיד הלזה כי היה מפורסם בחסידותו והעניקו לו כל אחד כפי מסת נדבת ידו ועשו סעודות עליו ועל כל האנשים ההלכו לרגלו (כי אנשים הגונים לקח עמו בצאתו ללכת מעירו כדרך התנשאות לרבי) וירחק משם עד לעשרה פרסאות ויותר מאומה ועוד מצא אנשים אשר ידעו אותו ואת שמעו ויריקו בעדו מגורן נדבתם אולם כאשר הרחיק ובא לעיר גדולה לא ידעוהו ולא שמעו אותו ולא שתו לב אליו ויהי הוא יושב בביתו ויחכה אולי יבא אחד אליו ולשוא תוחלתו העמיד עצמו לעת נטות היום על פתח השער יד דרך מצפה אולי בעיניו יראה אחד אשר יכבדהו בצדקת לב מהונו ותקותו נכזבה. אך בא אליו איש אחד שדכן משדכני העיר וישא עיניו כי איש יקר ונכבד הוא הולך בגדי משי כדרך הגבירים וישאלהו לשלום וידרשהו האם יש לו לעשות שידוך ויאמר כן מה יש לכבודו בחור או בתולה ויאמר בתולה מה שמו כי אזכירהו שאלהו ויאמר

ישע'י סלוצקר מעיר פלױני והשם הזה הי' ידוע להשדכן הזה עד למכביר יען כי הי' עוד גביר בעירו שמו כשמו ישע'י סלוצקר והוא היה באמת מראשית נקיבי כסף ונטיילי זהב ויאמר ומה יאבה כבודו לפזר עבור בתו אלף או שני אלפים אדומים ויאמר שני אלפים לבד מתנות ומזונות ויבקש השדכן סליחתו אולי יתחתן כבודו מגביר עולה מחדש כי אמנה כספו וזהבו אין לו נחלה מאבותיו כי היו בני בלי שם אך בעצמו עשה לו את כל הכבוד הזה ויאמר ומה שמו ויאמר לו פלױני ופלױני כעת היא אביר הגבירים לו בן עלם מהולל להפליא עילוי מאוד נעלה עודנו במבחר עלומי שנותיו אברך בתורה וחכמה ויפה תואר ומשלם בשאר מעלות והוא יתן לעומת כבודו פי שנים והיינו סך ארבעה אלפים אדומים נגד שני אלפים מצד כבודו והעלם הלזה יחידי לו ולמי כל חמדת יתרונו ופקודתו וישיבהו החסיד ר' ישעיה טוב אני אדרוש עליו וישאלהו השדכן אם אמצע מענה בפי כבודו בשעה אחת או בשתיים ויאמר רק בשעה אחת תבא אלי ואודיעך קושט אמרי אמת אך לך ודבר את דבריך גם באזני הגביר אשר דבדתי באזני ואם אמצא רק טוב יוגמר בכי טוב וכבוא השדכן לדבר באזני הגביר העולה מחדש לא האמין בנפשו כי ה"ר ישעיה סלוצקר יאבה התחתן בו כי גם לו הי' ידוע שם הגביר ר' ישע'י לגביר נעלה ונכבד בעירו ובארצו וישיב להשדכן אם תוכל לסבב פני הדבר להביא את המדובר הנכבד הזה אל ביתי למען יחזה את בני העלם בנועמו אתן לך מאה אדומים לבד בצע כסף השדכנות אשר יגיע לך כי פן ואולי אחרי אשר יחזה את בני יחי ויתהה על קנקנו ולימודו יחשוק בו אף אם אנכי אינני גביר ממקור מחצבתי ויפן השדכן וילך אל ה"ר ישעיה וישיבהו דבר כי הגביר פלױני ופלױני מאוד יחפוץ קרבתו ויבקשהו לבא אל ביתו לבחון את העלם ובדבר ההתחייבות יבא עמו לעמק שוה ומאומה לא יהיה חוצץ ביניכם וילבוש ה"ר ישע'י את מעטפתו וילך אחרי השדכן אל הגביר שידובר בו וכאשר חזה את העלם כי היא יפ"ת מאוד וגם נסה אותו בעשר נסיונות ומצאו חריף ובקי ויאמר נכון הדבר לפני והגביר לא שת לב לחזות את הכלה בחשבו אצל גביר נכבד ומיוחס כזה בלי ספק יוצאי חלציו המה בדומה לו. ויתקשר עמו בקישורי חיתון כחק והיה לה"ר ישעיה סך שלשה מאות אדומים אשר אסף וקבץ. ויתן מאה לשדכנות ושני מאות להחתן למתנה ונשאר ערום בלי שום פרוטה כמקודם וימהר לשוב לביתו. וישאלוהו אנשי עירו למה זה מהרת לבא ויאמר הנה נסעתי עבור בתי להשיאה והקרה ד' לפני שידוך

שידוך יקר הגון ונכון והתקשרתי וכתבתי תנאים כאשר תראינה עיניכם ולמה זה אוסיף להיות נע ונד בעיירות נכריות ולהתבטל מתורה ועבודה וישאלוהו אנשי עירו אמנה התקשרת אך הלא התחייבת עצמך שני אלפים אדומים ומדוע לא נסעת הלאה לבקש הסך אשר התחייבת עבורה ומה גם לבד מתנות ומזונות אשר פצית ויאמר ד' הרועה אותי הזמין לי שלשה מאות אדומים למתנה ושדכנות ועל הנדן נתתי וועקסיל לקיום השידוך ומה לי לזעוק עוד אל המלך אמיץ בטחוני בד' כי יעזור לי וישב לתורתו ועבודתו וכמלפנים שחק לרש ולכפן ולא ביטל עצמו מעבודת הבורא. והנה העת מי יצרור בכנפיו עד מהרה חלפו ירחים שנים וישלח המחותן הגביר אבי החתן מתנה להכליה וכתב מכתבו להגביר ר' ישעי' סלוצקער ומכתבו כאשר בא להגביר הזה מלא פיהו שחוק ויאמר לאנשי ביתו ראו נא גם ראו חסידים איך ילכו שולל כי עתה ידמה הזה בנפשו כי אנכי הייתי מתחתן עמו ויכתוב לי מכתבים ומחותן יקראני ומה זה אענחו אולם הלא שלח שלשה מאות אדומים ומה איכפת לי אם אשיב לו לשעתי מאה וחמשים למתנה עבור בנו החתן ויכלד במזימותיו לחשוב כי מחותנו אנכי וישלח חזרה מאה וחמשים אדומים למתנה עבור החתן. ולא ארכו הימים וקול ימי הפורים בשמחה הגיעו ויובא תשורה נכבדה עבור הכלה גם כן להגביר הנזכר ויעשה כבראשונה המחצה השיב חזרה למנות פורים אל החתן. עוד מעט זמן המוגבל להחתונה הגיע ויכתוב אבי החתן כי יערוך עצמו על החתונה אז הלך הגביר הנזכר שובב ולא ידע עצות בנפשו כי בכל ענין יכולתי עד כה להשיבו אולם עתה אם יבקש לעשות החתונה ואנכי ערער הגני וד' מנע ממני פרי בטני לכן התחיל לחקור ולדרוש בכל אנשי עירו אולי יש עוד אחד אשר שמו כשמו ומזה נצמח כל הטעות הזה הכי ישתגע הגביר הזה לשלוח מתנות ולפזר סך רב כזה בחנם אך דבר הוא וידרוש ויבקש ולא מצא בין כל אנשי העיר זולתי את בן אחיו החסיד ר' ישעי' אשר הוא שמו כשמו אך שם הכינוי שלו כבר נשתקע כי לפני שמש ההצלחה לא זרח שמו בעולם המסחר ואך בין החסידים הלא לא נודע אך בשמו העברי ואף גם היה לו לפלא כי היתכן גביר גדול כזה יתחתן עם בן אחיו אשר הוא איש רש ולא ידע מאומה ומאתו יקח קצבה מידי שבוע בשבוע על פת לחם אין זאת וישב להביא דבריו בכור ובמצרף אולי הוא הוא ואך נתברך זה מעט בעושר למכביר ואף הוא השיב אמריו לו לעצמו וכי יוכל להיות מאין בא לו עזר ותשועה ואם אמת על פי נס הלא מהראוי לו להודיע אותי היסתיר מאתי

דבר כזה או האם ברוב עשרו לא יחדל מלקחת מאתי קצבה מדי שבוע בשבוע:

סוף דבר מרבית הדרישה ורוב השמועות הטביעו את לבבו במבוכה נשגבה נוראה ויכתוב אל המחותן מכתב כפעם בפעם וישיבהו ע"ד החתונה יוכל כבודו לבא הנה עם בנו החתן יחיה ונעשה החתונה למזל והגיע לו שנית מכתב מהגביר המחותן הנה כבודו כתב לעשות החתונה ועוד לא סילקנו התחייבות כל אחד מצדו לכן ביום פלוני אבא עם כל אנשי ביתי למחנתו ואתי עמי צרור הכסף לסלק עד פרוטה אחרונה וכמו כן כבודו גם מצדו כן יעשה ונשמחה ונגילה. ובתוך כך שלח הגביר ר' ישעיה לב"א החסיד כי יבא אליו וישאלהו על כל אודותיו ויאמר אני אני הוא אנכי התקשרתי עם הגביר הלזה ע"פ סיבה מאת המסבב כל הסבות וראה כתבי התנאים אשר הבאתי מדרכי ותקוותי חזקה כי יעזרני ה' לעשות החתונה בסליחות לב וכבודו יוכל לכתוב כעת כי יבא מחותני נ"י העירה ויהי הכל על נכון בעז"ה. ויאמר לו דודו הגביר הנה קדמתי לכתוב כדברים אלה במועצות ודעת אך פליאה דעת מאתי איככה הרהבת עוז בנפשך להתחייב סך רב כזה אם ידעת בנפשך כי אין בידך לפורטה אף פ"א וישיבהו אמונתי בד' וד' הוא יעזרנו ברחמיו וישעו יתן לי כי יערה עלי רוח ממרום וישועתו כהרף עין. המה מדברים והנה נשמע למרחוק כי המחותן הגביר קרוב לבא העירה ויפטור החסיד מאתו לשלום וילך אל ביתו לערוך עצתו עליו והמחותן בא אל נכון העירה ויסור אל בית הגביר ר' ישעי' ויקבלהו מאוד בסבר פנים יפות והשתעשע עמו כי יקר בעיני כל אחד כבוד חבירו גביר בדומה לו ודברו בתוך הסעודה מעסק הנשואין ויחל הגביר ר' ישעי' לגלות לו לאט לאט סיבת הדבר וגופא דעובדא וישתו ויטיבו את לבם והשב המחותן הגביר כי אחרי אכלו ואחרי שתה ילך אל החסיד ר' ישעי' מחותנו באמת ויחזה לנתק קושרות החיתון וישליך ממנו עבותימו. אולם רבות מחשבות בלב איש ועצת ד' היא תקום החסיד ר' ישעי' כבואו אל ביתו אמר לוונגתו דעי נא אפוא כי המחותן שלנו בא העירה עם החתן לכן הנה תרנגולת אחת אשר מוכנת לי לשבת כי היה דרכו בקודש מחד בשבתא לקנות תרנגולת ולפטם אותה עד לשבת ותרנגולת הלזו תשלח אל השוחט ותעשה ממנה סעודה הגונה ואך לחם ויין אצוה על חסידי אנשי בריתי כי יביאו לי אך נפילה גורלות בינינו איזה אחת מבנותינו נתנה לו לאשה כי גם כולנה כבר הגיעו לפרקן: ותאמר לו אשתו נחננו לא נעבור חוק ואם החתן עודו צעיר לימים יקח

את בתנו הבכירה אותה נתנה לו, וידרשו את מי לשלוח אל השוחט לשחוט התרנגולת ויבחרו אם בתם הבכירה והשאלו עבודה מלבושים משכנותיהם וילבישו את הבתולה וישלחוה עם התרנגולת אל השוחט והחסידים הכינו והביאו לחם ויין טוב גם דגים טובים ומכל מאכל ויפנה את ביתו מכל כלי ועטרוהו בכלים אחרים מכל כלי בית ושתלו כולו בכסף וזהב וגליונים אשר הי' ממש לבא אל חדרו כמו אל גביר מאושר בארץ. הבתולה הליו הלכה עם התרנגולת ופרחה מידה ונתייגעה בכל כחה לחטפה ובכל אשר קרבה אליה ברחה לה מבית לבית מגדר לגדר מאילן לאילן עד כי לעת צללי ערב הלכה התרנגולת אל מרתף אחד בבית חרבה אחת וכבואה שמה שמחה לראות אוצר גדול עם אדומים ועזבה את התרנגולת וחדלה מדלוק אחרי' ושאבה לה דינרי זהב ככל אשר לא' ידה לקחת ושחתה לארץ תחת משא הזהב אשר העמיסה עלי' ועל נפשה ואביה ואמה בעד החלון נשקפו מביטים אחרי' מקוים ומצפים על תשובתה לביתם לשלום כי דאגו לעשות התרנגולת ולהכין הסעודה.

הנה באה בתם עם זהב עד אין מספר ונתנה לאביה והנה עד מהרה שלח לקנות מכל ברבורים אבוסים ומכל פרי נחמד העולים על שלחן הסגנים ורוזני ארץ ויין ושכר הכל לכבוד המחותן ויתן למשכון סך מסוים לשאול לו תכשיטין ועדיי זהב עם טבעות ואבנים יקרים להכתיר את הכלה וגם בעצמה היתה יפת תואר ומה גם כבוא אבנים יקרים והעניקה ענק על צווארה ממש נשאה חן בעיני כל רואים להפליא ושלח עד מהרה אל בית דודו הגביר כי יבא חמחותן שלו אל המשתה אשר הכין לו וילך גם דודו עמו ויבואו הביתה ולא הכירו כי דר בזה איש עני דל ואביון כי הי' כל ביתו מופז מכל כלי כסף וזהב וישתוממו גם שניהם לפני להבים פניהם ויאכלו וישתו ותהי לשמחת אלקים. והנה אחרי אכלם ואחרי שתם פנה דודו והלך לו והמחותן נשאר שמה ודברו בעיני הנשואין ויאמר לו החסיד ר' ישעיה הלא מחותני בא הנה לעשות החתונה ותודות לד' גם מצדי לא יבצר ויאמר לו מחותנו לכן נסלק שנינו ויאמר החסיד טוב גם אנכי אסלק ואם ייטב בעיני מחותני להוסיף אלף אדומים מוכן גם אנכי להוסיף על ההתחייבות ונבהל המחותן לא ידע מה זאת וילך לשאול בעצה עם דודו הגביר ר' ישעיה וישיבהו האתה עוד לא ידעת כי חסידים כל יכלו אנכי ידעתי כי איש עני ואביון הוא כאשר האמת לא אכחד תחת לשוני וחרפה לא אשא על קרובי אולם בטח החסידים הביאו את כל זאת בהלואה לשעתא למען יתהדר לעין רואים ויאמר

המחותן

המחותן א"כ מה לי לעשות ויאמר לו הגביר ר' ישעי' תבקש מאתו כי יסלק לך הכל במזומן ולא בשטרי חוב כי חסידים יוכלו גם את זאת לתת שטרי חובות עבורו והתעיק אחריהם רגע אחרי החתונה איה איפוא הם ויאמר הלא גם בזה בחר מחותני החסיד ר' ישעי' לסלק תיכף וישיבהו א"כ גם את זה יעשו החסידים ללות עבורו ולסלק לשעתא לכן תצוה עליו כי ישלים הנדן בעירך ובארצך ויאמר הלא יבקש מאתי לתת נוספות על הנדן וכמו כן גם הוא ישית נוספות ויאמר אם יסלק לך בעירך אין לך מאומה לחשוב אך פן ואולי יאבו החסידים לתת בערבון על זמן מועט למענו להיות מושלש בעיר נכרי' כי יאמינו בו עוד ביותר לכן תבקש מאתו כי יניח ההשלשה עד עבור שלשה שנים מעת החתונה. וישב לבית מחותנו החסיד ויאמר לו ככל אשר אלפיהו הגביר לדעת ולדבר ויאמר את כל אשר תחפוץ עשה עמי ונעשה החתונה למזל כי בטח מאת ד' היתה זאת לנו ומי זה אמר ותהי ד' לא צוה לכן אחרי אשר הקשרתי עמך אתה חביב וחשוב בעיני והנני נותן ככל אשר תאמר אלי את הכסף תשליש בעירך אם תאבה אתנהו לידך ולא לידי שלישי כי בטח לבי אשר גם אתה אך לטובת הידדים תדרוש ויהיו עמך אף חמשה שנים ואחר כן תמסרהו להזוג והודות לה' שלא חסר לי מאומה ועם גביר אדיר ומיוחס ולמדן וחסיד השתדך והכלה הלא תיטב בעיניו ועשו החתונה למזל ברוב צהלה ושמחה. והצדיק הקדוש מאפטא זי"ע היה עוד בימי חרפו טרם נתפרסם צדקתו בעולם וישב לרב אב"ד בקהלה קטנה קאליביסאו והשלישו הנדן תחת ידו. ולאזניו גלה החסיד ר' ישעי' את כל הנס הנחזה בחוש. ואשר ע"כ לא אבה לנתק ההתקשרות הזו בחשבו כי מד' הוא: והצדיק הקדוש מאפטא בשבת על כס התנשאותו באפטא סיפר המעשה הלזו כל שנה ושנה. ורבים יאמרו כי אחרי סיפור אמר קדיש יתגדל ויתקדש שמייה רבא וכו'. ועתה קורא יקר לכו חזו מי זה האיש ירא ד'. יורנו בדרך יבחר והכל בא לו בכח בטחונו ואמונתו באדון המושיע ובוטח בד' אשריו:

ובעודינו פה בשער הנסים אספר בזה מעשה נפלאה המסתעפת לעניני הנס מאת אדמור הצדיק הקדוש הגאון האמיתי וכו' כו' מוה' **צבי הירש** מזידיטשוב זי"ע:

מנהג ישראל תורה היא. זאת לנו מלפנים בישראל כי בחודש אדר יעשו למו קהל פורים אחד לרב. אשר יגישו כל דבר משפט אלינו כל ימי החודש וישימו להם שופטים גם שוטרים ומנהיגים:

והנה

פאר מקדושים

והנה בוידיטשוב עשו להם קהל פורים את אחיו של הצדיק כבוד מוה' קאפילי זצ"ל לשר המדינה נותן חוקים ומשפטים וגזור גזירות והכל על יסוד נאמן נבנה. ויבחר לו יועצים משיבי טעם מחסידי יראי ד' וחושבי שמו והמה נהגו בו כבוד מלכות. והלך לו ד' קאפילי לאחיו הצדיק הגאון הקדוש לבוש במלבושיו כאשר התחפש בפורים לשר המדינה וכולם היו שתויי יין. וכבואו לאחיו הצדיק נהגו גם הוא בו כבוד מלכות והכבוד לדבר עמו כי יצא דבר מלכות לבטל גזירות מס הנרות ומס הבשר אשר היה טרם שנת התר"ח. ויאות לו לדבר הזה. וביקש מאתו לבטל עלילות מישראל ונשא פניו גם בזה. ויוסף לבקש מאתו כי יבטל לקחת אנשי חיל מישראל ולא אבה להסכים לו. וביקש מאתו לחתום על ביטול המסים ויחתום ועל העלילות ויחתום ועל ביטול אנשי חיל מישראל לא אבה לחתום באין אופן ודבר אתו קשות ורכות ולא רצה ערלה היה אזנו משמוע וטח לבו מהבין. והנה החסידים אשר הלכו עמו דברו אתו גם המה קשות ורכות ולא נתן מקום לדבריהם. והלך הצדיק ממנו בחרי אף ולא אבה להביט אל פניו כל יום הפורים ולמחרת יצא יינו מאתו ושאלוהו כל החסידים מה היה לך מדוע בזית את דברי קדוש מורינו הצדיק וישבע חי ד' כי לא ידע גם בנפשו מה היה הדבר הזה ומאומה אינו זוכר מכל הנעשה עמו יום אתמול. וכל אשר סיפרו באזניו מוזר היה לו ולא האמין בנפשו. וכן היה כי נתבטל בשנה ההיא מס הנרות ומס הבשר. ובלי ספק מד' היתה זאת לבל יתבטל גזירות החיל מישראל להיותנו עוד בגלות החל הזה:

והיוצא לנו מן הסיפור הזה לדעת כי מלכותא דארעא כמלכותא דרקיע. ומכל אתערותא דלתתא נעשה אתערותא לעילא בתפלת צדיקים אשר המלאך הגדול קושר ממנו קשרים כידוע. ואין לומר ח"ו כי אנשים מישראל ישתגעו עצמם ח"ו ויתהוללו בעיני זולתם בימי הנס כי לכל עשי' יש שורש למעלה ואך טח מראות עינינו לראות האור הבהיר המבהיק מעשייתם. אולם צדיק הדור רואה בעין פקיחא את כל הנעשה תחת השמש. ורבות לדבר בענין זה כי ענינים נשגבים המה לדעת כי גם עשייתם לכל עת ושעת הכושר ולכל אחת מקום יש למעלה. זה מגיע עד לרקיע וזה לשחקים עד לזבול ועד למעון מכוון וערבות לכל ענין הצריך לו להמשיך טובה משם. כידוע ומפורסם לכל בר דעת (עיין חגיגה פ"ב ד' י"ד ע"ב) ואנכי העירותי בזה אך מעט מעט ואת היותר ישכיל ויבין כל חכם מדעתך כי אין להרחיב בזה הדיבור בסיפורי מעשיות אשר יגיעו לאנשים

שונים ויד הכל ממשמשים בו ואין להגשים ח"ו ענינים רוחצים דקה מן הדקה לסברם על אוזן כל אחד כי די המה דברים קדושים כאלה לכל מאמין להכות שורש בלב. וגדול המאמין בלי חכמה יותר ממי שהתחכם כאשר נראה בעינינו מספרי דוד ושלמה ספרי דוד המיוסדים על אדני האמונה יאמרו יום בוקל עם לא כן המה ספרי שלמה אשר כתוב עליו ויחכם מכל אדם וכל דבריו בחכמה ומחזקר היו רצופים ותוך מכמן יקר הדעת היו לוטים וספונים:

מעשה מאת הצדיק ר' משה ליב מסאטוב זי"ע הידועה ומפורסמת לאנשי סגולה בעוד טרם נתגלה צדקתו וקדושתו:

הצדיק ר' משה ליב זי"ע היה תלמיד מובהק להגאון הקדוש המקובל האלהי מוה' שמעלקא מניקלשפורג. וכבואו תיכף מניקלשפורג היה דר בעיר אחת קטנה והיה ידוע בפי כל לחסיד וכן היה נקרא ר' משה ליב חסיד והנה פעם אחת הלך החסיד ר' משה ליב יום ו' עש"ק ברחוב העיר ויחזה ארענדאר אחד נחפו מאוד וירץ אחריו החסיד ר' משה ליב ויאמר אליו מה אתה עושה בזה. ולמה אתה רץ כמו כן וישיבהו לקחת לו ח"י גראשין מיד זוגתו לקחת עבור ששה גראשין נרות. ועבור ששה י"ש. ועבור ששה יין על קידוש. ויאמר אליו אם כן איפוא בא נא אתי ותשלם עבורי דבש ואשתה. ונשא פניו בדבר הזה וילכו שניהם החסיד ר' משה ליב והארענדאר אל בית המשתה וישלם הארענדאר עבורו דבש ששה גראשין וישתה. ומדי שבתם שאר החסיד את הארינדאר ומה מעשיך ויאמר לו הארענדע מכפר פלוני החזקתי אנכי שנים כבירים ועתה שכר אחר אותה להשיג גבולי וכעת אנכי יושב בטל מבלי עשות מאומה. ויאמר לו החסיד אם כן איפוא תשלם עוד ששה גראשין ואשתה שנית דבש. ויציית לו הארענדאר וישלם גם שנית וישתה. ויאמר שנית החסיד הנ"ל האם יש לך כסף מאומה ברכושך ויאמר שמונה מאות רייניש כסף נמצא תחת ידי. וישיבהו החסיד לכן שבוע הבע"ל תהי' לציטאציע על כל הפאסעסיע תבא העירה ותלך גם כן על הציטאציע ואתה תחזיק כל הפאסעסיע. ויאמר הארענדאר הפאסעסיע הולכת יותר מד' אלפים רייניש ואיך אוכל במעט כספי לעלות אף בין הציטאנטען. וכן הוא הנימוס כי מההכרח לסלק מקודם סך מסוים לבטחון ויוכל להיות כי יפול מעט כספי בידם לא אוכל להמלט. ויחזק אותו החסיד בדברים עד כי הפיח רגע אמונה בקרבו ויאמר כדבריהם כן אעשה. והנה מן כל השמונה עשר גראשין הלא לא נשאר לו להארענדאר זולתי ששה ויקח אך נרות ויביא אל ביתו וכעסה עליו אשתו. אך מה דהוה כבר עבר ולאתר

פאר מקדושים

השבת לקח לו הארענדאר את כל הכסף הנמצא תחת ידו והוא כל הונו ורכושו וילך העירה ללכת אל הליציטאציע מן הפאסעסיע ותאמר לו אשתו מה אתה עושה ויספר באזני כל דברי החסיד אשר חוקן את לבבו ללכת. וילך לשלום העיר ויניח לבטחון הסך שמונה מאות רייניש. וכל הליציטאנטען התפלאו הפלא ופלא איך ילך הארענדאר הזה ואיך יתפאר לקחת עסק גדול הזה העולה כמה אלפים וכמה כל הונו ורכושו. לכן חרה להם הדבר הזה ועשו כולם יד אחת לבלי הגבה המקח למעלה יותר מן אלף וחמש מאות רייניש כסף למען יכסוף הארענדאר הזה להחזיקה. ואיך יקח עוד שבעה מאות רייניש לכן יפור בדינו כצפור בפח ויבקש אוחנו לקחתה מידו ובשתים יגיע לנו ריוח כי נקח עסק גדול זה במחיר אלף וחמש מאות רייניש ולא יותר ועוד יפסיד הארענדאר האביון הזה מכיסו. ותהי זאת לכל יתר הארענדארים לאות למען ישמעו וייראו ולא יזידון עוד ללכת בינינו על ליציטאציעס. והנה החסיד ר' משה ליב צוה על הארענדאר הזה כי יעמוד בליציטירען עד אלף וחמש מאות רייניש. אך כאשר יקנה העסק יסור אל ביתו להודיעהו. והנה הארענדאר הזה עמד על הליציטאציע עד המקח הנזכר. והלא שימה היתה זאת מכל יתר הליציטאנטען כאשר עשו להם כולם יד אחת כנזכר. לכן בהגיעם לסך ט"ו מאות רייניש הכריז הארענדאר הזה כי הוא נותן ט"ו מאות וכולם שתקו והחרישו במכוון כנ"ל ונכתב ונחתם כי הפאסעסיע שייך על שם הארענדאר הזה בשמו. והלא החסיד ר' משה ליב צוה עליו להיות אצלו ויחל ללכת אל ר' משה ליב ומדי צאתו ללכת אליו והנה לפניו כומר אחד אשר אמר לו יהודי הלא ידעתי עתה כי לקחת כל הפאסעסיע על שמך אוילי חסר לך מעות הא לך מכיסי על שותפות כי כומר אסור עפ"י חוק הנימוס לקחת שום עסק על שמו. ויתן לו שבע מאות רייניש כסף וילך ויסלק ויהי העסק לו לחלוטין ואם כי צווחו כל הליציטאנטען וצעקו חמס ובקשו לנער את כל הליציטאציע וכל חילה כחה ואונה. לא הועילו מאומה והארענדאר הזה בא אח"כ אל ר' משה ליב החסיד ויקרא לקראתו היטבת לעשות כי שמעת בקולי. ולו הקשבת לי והאזנת למצוותי לתת דבש גם בעד הששה גראשין השלישיים כי אז מאומה לא היה לבקש עזר אף גם להכומר הזה לא הוצרכת:

ובאמת הצדיק ר' משה ליב זי"ע לא היה צריך אל הדבש ומה גם לקחת את הפרוטה האחרונה כמעט מתחת לב איש ישראלי אשר היה נחוץ לו להוצאות שבת. אך רחמנא לבא בעי והצדיק הקדוש עשה בזה פדיון לנו רוחו ונפשו והשפיע לו פרנסה ברכה ורוב הצלחה:

לעתה

ועתה אשיבה לשלב דברי אלה עם המעשה מהצדיק הקדוש מרנא ורבנא מאיר מפראמישלאן בפרט ועל כל מעשה הצדיקים בכלל. כאשר יעדתיך הקורא כמוצא שפתי שמה ואם כי ענינים גבוהים המה נשגבים מדעת אדם אשר על כן לא יספתי אז לחרות בעטי בתמכי על השכלתך. הקורא ועל בינתך נשענתי אולם מדעתי כי רבו הקוראים יחזו במו אנשים שונים ולא כל שכל ישכיל ולא כל משכיל ישתרג בדי חבונתו עם תכונת אנשים זולתו לכן אמרתי ויהי מה אך רוח הוא באנוש לכן מעט אך מעט אטיף-מלתי ואך לרגעים אחדים אדא על כנפי הרוח אשר ממקום נאמן עלי מנשבת כי הרוח הזה נודף בכף ארבע כנפות לבבי לתת ריח נודף לאף ההשכלה ונשמת שדי תביני :

ואחזה אנכי אשית אל לבי להודיעך טרם כל שיח טעם אמיתי מה הגיעני על ככה לקבוץ המעשיות האלה מצדיקים יסודי עולם ולהפיל להם תבל בספר מיוחד כי מלבד אשר עשיתי לתועלת כל אחד למען יהיו מצוים אצל כל איש ואיש כאשר כתבתי בהקדמתי עוד טעם אחד ספון ומשכיות לבבי ואתה הקורא אם תשית לבך אליו טעם זקנים נמצא :

כי הנה ידוע זאת איפוא אשר ספרי המוסר ירו רובם בכולם אבן פינתם אל משל מושכל מאוד (על הפסוק ישרים דרכי ד' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם) למלך שהיה לו באר בכרם חמד שלו נחל גובע מקור נאמן והמים היו מתוקים מאוד ולחייך כל אדם נעמו כל אחד ירד אל גינת המים ושתה כנפש שבעו וחשב המלך מחשבות לבל יטעם לכל איש טעם אחד במתיקות ערבות ונעימות המים ועשה הגן נעול והמעייין חתום ואת הבאר סגר מבוא ויעזק את הכרם במשיכת חדק ויגדור אותו היטב אך מסלה אחת הניח פתוח דרך העולה קרוב אל הבאר ההוא וכרוזא קרא במחנה העברים והנוצרים כי יערוך לו כל אחד צנור אל פי הבאר לשאוב לו המים מרחוק ולעת צאת השואבות לא כל הצנורות היו נקיים וצלולים ואך מי שהעריך לו צנור מזכוכית או כדומה היו המים צלולים וטועמיה חיים זכו. ולא כן מי שצנורו היה איננו נקי רבים נסכרו מחול ועפר. ואיך טעם לו המים בבואם אל פיהו כי הכי הי' תלוי בפי הצנור ולכן יש מהם משו מים עכורים מאוד כי נתעכרו דרך פי הצנור אם לא היה נקי ונמצא במים האלו בעצמם רבו טעמיה :

והנה דברי תורה נמשלו למים לכן גזר המלך מלכו של עולם אשר כל אחד ישאוב לו דרך פיהו והוא הצנור. ולכן התורה הוא גן נעור

פאר מקדושים

נעול ומעייין חתום ודברי' וטעמיה הכל תלוי בפי הלומד או המספר ומלמד. ואם יצאו מפי אדם ביקר ופי הצנור נקי יטעם לו כל מתיקות ערבות ונעימות ולא כן אם האומר אינגו נעלה והצנור סתום ועכור. (ובדרך זה נוכל להבין דברי דהע"ה אשר ביקש מהש"י כי יתן אומר המבשרות צבא רב רצוני לומר כי בקש מד' כי יתנהו להיות האומר הנעלה ללמד דעת את העם בפה נקי מבלי היות סתום במרמה ותוך תחת לשונו) וזה פירוש הפ' צדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ וד"ל: **ומעשיות האלו אשר יודו פלאות השם ואמונתך בקהל קדושים.** נצורים המה וערוכים אך על שכתי החסידים לבד. ואיש מפי איש ילכו ולכן ידוע לכל משכיל כי תלוי הדבר בפי האומר והמספר אם הוא בעצמו מאמין באמונה שלימה בכח הצדיק ובאותות והמופת. והסיפורים ילכו דרך צנור זך ונקי. יעמיקו ויחדירו גם בלב השומע וההפך ח"ו בהיפך כי לבד אשר לא יתפעלו התפעלות בנפשו. עוד יהיו לבוז ולשמצה בעיניו והכל על דרך גוזמא והפלאה לכן יעצתי עצות בנפשי וגלותי היום חרפת לשון תהפוכים מהסיפורים האלו הסירותי משוכתם ופרצתי גדרם למען יראה כל מאמין בעיניו ובלבבו יבין ושב ורפא לו כי מן חבאר ההוא בעצמה ישקו כל העדרים ויקחו מוסר:

ועתה אשיבה לדבר בהמחזות הנוראה אשר יתגוללו לעיניך למען נתבונן בינה. כי הנה האיש האורח מוואליחייא אשר ממכון שבתו נחת אל עיר וקדוש מפראמישלאן הלא היה שלם בכל המדות ואך התקמצנות געלה נפשו כאשר העיד עליו הצדיק הקדוש בעצמו כי היה תלמיד חכם וזהיר בכל המצות ואם כן איפוא יקשה לנו איך לא הגינה עליו תורתו וזכות שאר מצותיו לעזרהו אך הקדוש הלזה בתפלתו ועל מה עד כה גדלה כח הצדקה אשר בביטולה ינתקו מיתרי החיים עד כי בשחת תטבילהו ולהחיש מפלט לנפש. אולם בעזרת החונן לאדם דעת מצאתי להתיר מבוכת העמקות האלו ואומר הגה ידעו שכל מצוה ומצוה היא כמו אבר אחד מכולם בענין אברי האדם וכלם יחד הוא ענין שלם ולכן מצות התורה המה רמ"ח כמספר האברים שכולם משלימים אחדותו ולפי שהמצות כולן הן משתתפות יחד לכן בהתקומם חלק אחד יתקומם כל הכלל שהרי בנפול הכלל יפול השלמות ואשר ע"כ נמצא שיאמר על מי שעבר על מצוה אחת שעבר על כל התורה בכלל. והחוטא באחת נקרא חוטא בכלל כמו שמצינו בעכך בן כרמי בן זבדי כי הוא לבדו חטא ועל כלל ישראל נאמר עברו בריתי. וכמו שאמרו זקני ישראל והיה אתם תמרודו היום בד' ומחר על כל עדת בני

בני ישראל יקצוף וכל זאת יען כי כל ישראל המה בכללם כגוף אחד וכל אחד הוא חלק מכולם להשלים השלימות ובנפול הכלל יפול השלימות כנזכר. אוכל להבין בזה גם דרשת ר' יוחנן במסכת חגיגה פרק אין דורשין שדרש ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון וכי ביום דורשין אותו ובלינה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאלו עסק כל השנה כולה וכן במדת פרעניות דכתיב במספר הימים אשר תרתם את הארץ וכי ארבעים שנה חטאו והלא ארבעים יום חטאו אלא לומר לך כל העובר עבירה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאלו עבר כל השנה כולה. ועל פי מאמרנו זה יובן היטב כי כל יום ויום מימי השנה משלים לשס"ה ימים בשנה. ואזהרות התורה המה ג"כ שס"ה שקבוצן יחד היא שנה אחת תמימה ובכללה פונה על תל אחד ותכלית אחד וכולמו המה כגוף אחד ובהתקומם חלק אחד מהם רצוני יום אחד מחלקי השנה לעבור על אחת משס"ה אזהרות יתקומם כל הכלל ומעלה עליו הכתוב כאלו עבר כל השנה כולה כי בנפול הכלל יפול השלמות כנ"פ :

והנה אם כי נמצא רבים עוברים על מצות ממצות התורה ולא יגיעו להם נזק והפסד ומדוע יותר גדלה כח הצדקה אשר בביטולה ינתקו מיתרי החיים להחיש מפלט לנפש ע"ז מצאתי ענין עמוק. דהנה בגמרא במעשה מרכבה קשו קראי אהדדי כתיב אחד אומר כרסייה שביבין די נור וכתוב אחד אומר עד כי כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב ומסקינן אלא אחד לדין ואחד לצדקה. וע"פ זה נוכל להבין כי תיכף במגיעת הצדקה מעורר עליו הדין. ואם כי עוד יש לאלקי מלין להניח אור על כמה דרשות חז"ל להבינה בדרך הזה. אך די למשכיל הערה הקטנה ואחרי התרת הספקות האלה אשובה ארעה רוח אמונה ואורח צדיקים כאור נוגע טהור עלינו. ופה תאטר אלי באר פיה. וברצות ד' אוסיפה לבאר ולהראות לעין כל כי הצדיק ברבבות קודש יפרוש כנפים. העיון השכלי מציץ ומשגיח על כל נפש ורוח ושמלת התבל תתפשט לעיניו לראות את כל הנעשה תחת השמים :

וזכות הצדיקים יגן עלינו להכרית כל החוחים והקוצים הסוככים בעדינו וישפע לנו שפע רוח ונשמה לטהרנו ולהשיב משובתינו. להחיש גאולתינו ופדות נפשינו במהרה בימינו אמן :

שתי מעשיות אשר לא היו בהוצאה הקודמת

מעשה נורא שקרה בימי רבינו הק' המהרש"א ז"ל בעיר אוסטרא.

בעיר הנ"ל היו שני אנשים שותפים והי' מסחרם מלייוניט פשוט וכדומה. והיו אוהבים זל"ז כל ימיהם פעם אחד שמעו כי אצל דוכסה אחת נמצאו סחורות בזול כי היא קבלה ירושה אלף חתיכות ליייוניט טוב והיא אינה יודעת המקח שעומד וע"כ יכולים לקנות מאתה הל"יוניט ויגידו לה סריסיה כי שני עברים רוצים לקנות מאתה כל הסחורה במעות מזומן אבל הדוכסה ההיא לא ראתה מעולם יהודי כי ישבה בראסייא במקום אשר לא נמצאים יהודים שם והיא לא עסקה במסחור מעולם וע"כ היה שם יהודי זר אצלה וע"כ לא רצתה להניח ליהודים לכנוס לביתה וגם לא רצתה לראותם. אך מאשר היה רצונה למכור את הסחורה פסקה את המקח אתם ע"י פקידה וכאשר השוו על המקח נתנו היהודים הכסף לפקידה וילכו לקחת את הסחורה ויהי כאשר הביא לה פקידה את הכסף חקרה אצלו על היהודים כי אבותיה ספרו לה כי המה שודדים וחומסים וערומים בתחבולתם והרגו את משיחם. וע"כ לא רצתה לראות אותם וע"כ שאלה את הפקיד על היהודים האלו אם גם הם כשאר העברים ויהתל בה הפקיד ויאמר לה שקר נחלו לך אבותיך היהודים המה כשאר אנשים והמה ישרים במסחרם ונמצאים במ צדיקים וחסידים וגם נמצאים במ עושי עול ויאמר לה הפקיד כי ככל ההמון בית ישראל לא נגרע חקקם זולת מאשר הם עתה בגולה. וכאשר שמעה זאת מהפקיד התאווה לראות את היהודים ותצא לפני הפתח ותסתכל בהם והי' אחד מהשותפים יפה תואר מאוד אשר זרח כשחר כאשר ראתה אותו הדוכסה ותתעלא מאוד על הוד יפעתו. ותשלח ותקרא אותו ותדבר אליו והוא היה יכול לדבר לשון פלניא בלשון צח מאוד ותתענג הדוכסה מאוד ממנו ואחרי כן בערה בה אש תאוותה מאוד עד כי נפלה בחולי מאהבתה אותו. והשותפים התמהמהו בחצר ההוא איזה ימים עד שמדדו את הסחורה ועד ששכרו עגלות להוביל הסחורה: ויהי היום טרם נסעם מכפר ההוא ראו כי לא יספיקו העגלות אשר שכרו על כל הסחורה, ויסע שיתוף אחד להעיר הסמוכה לכפר לשכור עגלות והשני היפה תואר נשאר פה ותשלח הדוכסה אחריו ותגלה לו תאות נפשה. והאיש לא רצה אבל היא החזירה לו את כל המעות שלקחה אצלם עבור הסחורה ותאמר לו כי היא נותנת לו הסחורה במתנה אך שיעשה רצונה ויתגבר יצרו על האיש ההוא ותאות הממון עם תאות יצרו נפגשו יחד ולא יכול להתגבר על יצרו ועשה להדוכסה את כל חפצה ויקח ממנה את כל הכסף וכאור הבוקר הלך לסחורתו ובין כך בא שותפו

להכפר עם עגלות ויטענו הסחורה על העגלות ונסעו לדרכם שמח וטוב לב :
 ויהי בהיותם בדרך נזכר האיש כל מה שעבר עליו ונתחרט מאוד ויתעצב
 אל לבו ויאנח האיש באנחות גדולות מאוד ויאמר לו שותפו מה זאת
 נפלו פניך הלא הסחורה קנית בזול גדול יותר מכאשר דמינו בביתנו ובעזרה
 נרויח בהסחורה הרבה ומה המה אנחותיך הלא תספר לי וידחה אותו האיש
 בתירוצים שונים אבל כאשר לא פסק האיש מלדאוג ולאנח על המעשה הרעה
 אשר עשה. ויפצר בו שותפו כי יגיד לו פשר דבר כי הבין כי לא דבר ריק
 ולא בחנם עושה הוא את אלה. ויהי כאשר הציקו גלה לו האיש את כל הנעשה
 עמו וכי לקח את הסחורה חנם בלא פרוטה ויראה לו את כל הכסף אשר על
 כן נפתה ועתה הוא מתחרט ודואג מאוד וילעג שותפו ממנו ויאמר לו בעד סך
 רב מעות כאלו יכולים לעשות צדקה ושארי מצות ותשובה מועיל לכל
 עבירות ועוד דברים רבים כן אמר לו שותפו לנחם אותו. אבל הוא לא קיבל
 ממנו ויאנח מאוד על המעשה הרע אשר עשה וכאשר ראה שותפו כי הוא
 אינו מקבל תנחומין ויאמר לו אנכי אקנה ממך העבירה מה תתן לי עבודה
 וכשמוע האיש לא הניחו לדבר הרבה ויאמר לו הא לך כל המעות אשר קבלתי
 ממנה ועוד אוסיף לך רבע הסחורה אך קנה את העבירה ממני ויאמר לו
 השותף הנה אנחנו שותפים בהסחורה נהיה שותפים גם בהעבירה ואת המעות
 נחלק שוה בשוה וימאן האיש ויאמר לו אם רצונך אחלק גם את השותפות
 אף כי אני רואה ריוח הרבה בהסחורה עכ"ז לא אקח מאומה מהסחורה ורק
 תתן לי חצי המעות מחלק אשר קבלת מידי ומחצית הכסף יהי לך נוסף על
 המעות אשר קבלתי מהדוכסה. ויגבר אצל השותף תאוות הממון ויאמר אם
 כדבריך אקנה אותה ממך ותיכף נתן לו האיש הכסף אשר קיבל והוא שילם לו
 את חצי המעות אשר השליש האיש בהסחורה ויעשו ת"כ ביניהם על המכירה
 ויקנה ממנו בקבלת קנין גמור ויתנחם האיש ופניו לא היו לו עוד ובבואם
 לביתם לאוסטרא הכחידו את הדבר הזה וחלקו את השותפות והאיש אשר
 קנה את העבירה מכר את הסחורה והרויח בה הרבה ויהי עשיר גדול מאוד.
 ויהי לימים מת האיש אשר קנה את העבירה. וכאשר עמד לתת דין וחשבון
 מכל מעשיו חשבו לו בתוך עונותיו שבעל נכרי ואמר האיש לא היה דברים
 מעולם. ויאמרו לו הלא אתה קנית את העבירה ממנו ויטעון האיש למה
 יענישו אותי על העבירה אשר לא עשיתי ואנכי רק ממון קבלתי ולא עשיתי
 עבירה. ויהי אחרי רוב טענותו נתנו לו רשות שיעמוד לד"ת עם האיש הנ"ל.
 ויבא המת בחלום להאיש ויזמין אותו לד"ת ויחדרו לייך עמו ולא ידע מה
 דהשיבו. אבל המת לא שקט ולא נח ויבא אליו בכל לילה והזמין אותו לדין
 עד אשר נחלה ובעת ההיא היה אב"ד באוסטרא הגאון הקדוש המהרש"א ז"ל
 ויפצר החולה בבני ביתו שישאווהו במטתו להרב ויבך החולה לפני המהרש"א
 ז"ל ויספר לו את כל המעשה מתחילה ועד סוף. ועתה הולך אליו המת בכל

פאר מקדושים

לילה ומבקש אותו שיעמוד עמו לדין וע"כ מבקש עצה מהמהרש"א מה יענה לו שם בפני הב"ד של מעלה כי אמר יודע אנכי כי בא קצי ואנכי אמות באלו הימים כי הולך אלי בכל לילה ורוצה ליטול את נשמתו וע"כ יתן לי רו"מ עצה איך לזכות בדין:

ויען לו המהרש"א אל תפחד לא תמות. לך לביתך וכאשר יבא אליך המת עוד הפעם אמור לו משמי כי התורה לא בשמים היא. אם ירצה לעמוד עמך בדין יעמוד לפני גם פה הוא ב"ד חשוב ואם לא ירצה אמור לו כי אחרים אותו וירפה ממך. ויעש כן החוליה כאשר בא אליו המת הגיד לי דברי המהרש"א וירפה ממנו ואח"כ חזר אליו ויאמר בא עמי לדין לפני המהרש"א ויאמר לו החוליה המתן לי עד שאחזור לאיתני ואז אעמוד עמך בדין בפני המהרש"א וירפה ממנו:

ויהי כאשר עבר הזמן והאיש נתרפא וחזר לאיתנו. וילך למהרש"א ויספר לו כי ביום פלוני יעמוד עמו לדין לפני עם המת. ויצו המהרש"א להשמשים כי יאספו פה כל הקהל למען קחו מוסר ויחד המהרש"א מקום בביהמ"ד כי יעמדו שם לדין וגם להמת יחד לו מקום אשר יעמוד שם ולא יתערב בין החיים למען לא יזיקם, וביום ההיא שלח המהרש"א את השמש לחצר מית על קבר המת להגיד כי הגיע יום המוגבל שצריך לעמוד לדין ויבא המת וגם החי וכל הקהל נאספו פה:

ויטעון החי לפני המהרש"א לאמור הנה אנכי נתחרטתי אז מאוד על המעשה אשר עשיתי עד כי בכיתי מאין דפוגות וע"כ אם לא היית קונה ממני הייתי עושה תשובה וגם הייתי הולך אצל הרב לקבל תשובה ועתה כאשר קנית ממני וקבלת ממני את כל הכסף אשר לקחתי עבור העבירה וגם עוד הוספתי לך וע"כ תקעתי בלבי כי אין עוד העון חל עלי כלל וע"כ לא חשבתי אח"כ כלל מאותו העון ואתה למה באת אלי עתה בתבואה הלא קנית ממני בקנין גמור ועשינו ת"כ. והמת טען אמת כי הסכלתי עשו שקניתי מאתך העבירה אבל אנכי עשיתי זאת להפיס צערך והאמת לא כן דמיתי ודמיתי תמיד כי אחזור לך המעות ונשתקע הדבר ועתה מעות אני חיב לך ולא לסבול עבור העבירה שלך. כי איך יענישו אותי על העבירה כי לא קבלתי שום הנאה ממנה ואתה עשית ואנכי אלקה עבורך. ואת המת לא ראו כ"א הבע"ד והמהרש"א אך כל העם שמעו את קולו אח"כ בכה המת וצעק אוי לו למי שמדמה בנפשו כי שלום יהיה לו כאשר ישכב בקבר ואינו מפשפש במעשיו בעוה"ז כי מרה תהיה אחריתו ואח"כ טענו עוד החי והמת וישתקו:

ויאמר המהרש"א צדקו דברי החי מדברי המת כי מנע אותו מתשובה עד כה וע"כ מקח נשאר מקח ושוטה נשאר שוטה לא די אשר לא נתן תודה להשי"ת כי הצילו מן החטא אבל קנה עוד חטאים זרים לספות על חטאתו:

וכשמוע המת את הדבר הזה נתן קולו בבכי גדול לפני כל העם ויאמר הלא

חכיתי כי יוציא בצדק דיני יען כי הוא עוד חי ויש בידו עוד לעשות תשובה אבל אנכי מה אעשה: אויה לי כי אין מניחים אותי לעמוד פה כי אומרים לי כבר נפסק דינך מהרב הקדוש. וינחם אותו המהרש"א ויאמר אנכי אראה לעשות תיקון לנשמתך ויקל מעליך העונש וגם אתן עכ"ו תשובה להאיש החי גם כן למען יקלו מעליך עונשך אבל הדין כבר נפסק כי הצדק עם החי. וכאשר פסק דרב מלדבר שמעו העם תיכף קול בכי גדול ובמקום אשר עמד שם המת נראה להם עתה כעשן גדול ונעלם מעיניהם.

ערנה אספר לכם ארת אשר קרדה להרב הגאון ר' האמירני רשכב"ד איש אלקים קדוש יאמר לו מרנא ורנבא לוי יצחק ז"ל טרם הי' אבד"ק בארדיטשוב בהיות עוד מקום משכן כבוד קדשו בעיר ריטשאוואהל.

הרב הגאון האלקי ר' לוי יצחק טרם נתקבל לאב"ד בקהילות גדולות וטרם יצא טבעו ושמו הקדוש בעולם לאות ולמופת בישראל בהיותי עוד צעיר לימים הי' אב"ד בעיר ריטשאוואהל: ושם הי' ג"כ משכן קדשו של כבוד הרב האי גאון האמיתי שר התורה איש אלקים מו"ה עוזיאל מייזלש בעהמ"ח כרם שלמה [אשר אחרי כן קראו אותו הקדושים אשר בארץ בשם עבד ד'] והגאון ר' עוזיאל הנ"ל הי' אז צעיר ורך בשנים והיו בבית חותנו הגביר דשם. והוא לא שמע עוד משם הקדוש של רבינו שבגולה הקדוש והטהור הג' אלקי רבי ר' בער המגיד דגדול מעזוריטש. ולאשר כי הגאון ר' לוי יצחק התנהג בפרישות ובחסידות מאוד ושגא כארי בעת תפלתו כדרכו הק' לכן לא נחה דעת הגאון ר' עוזיאל ממנו וכאשר הגאון ר' לוי יצחק הרב דריטשעוואל דרש דרשה בחריפות ובבקיאות ואחרי הגמרו דברים סתר הגאון רבי עוזיאל את כל דבריו כי השנאה מקלקלת השורה והוא הי' חריף גדול ועושר מופלג כן הי' בכל פעם אשר דרש הג' ר' לוי יצחק סתר הג' ר' עוזיאל את כל הדרשה. ויהי היום נסע הגאון ר' עוזיאל לאיזה עסק לעיר גדולה דרך מעזוריטש ויקח מבית חותנו מרכבה רתמה עם שלש סוסים טובים ואת משרתו לקח עמו ויסע. וכבואם איזה פרסאות סמוך לעיר מעזוריטש זיפגע באיש אחד הולך וצורר בידו וכראות הגאון ר' עוזיאל את תוארו ציוה להעגלון לעמוד ויקרא לאיש ויתן לו שלום והחזיר לו שלום וישאלהו הגאון ר' עוזיאל מאין אתם ויאמר מליענעסק אנכי ויקחהו על המרכבה וישאל לו מה שמכם ויאמר אלימלך. ויפצר בו הגאון ר' עוזיאל אשר יאמר לפניו איזה חדושי תורה ויאמר לו הנה אנכי למדן אבל לא עושר ואצל כבודו תורה וגדולה במקום אחד לכן לא גאה לפני לומר תורה לפני למדן ועשיר כמו כבודו וישאל לו הגאון ר' עוזיאל אנה תלכו אלי אוכל לקחת אתכם שחטעו עמדי עד מחזו חפציכם ויענהו לעיר מעזוריטש וישאלהו הגאון ר' עוזיאל

מה מעשיכם שם. ויאמר לו יש לי שם רב ואנכי הולך לקחת תורה מפיו. וישאל לו מה שמו של הרב ויאמר לו ר' ר' בער המגיד דשם. והגאון ר' עוזיאל עמד מחריש כרגעים אחדים. אח"כ שאל לו האם רבכם גדול בתורה כי תלכו אליו ממרחק רב ויאמר לו חריפתו ובקיאתו אין לשער ואין לספר וכשמוע זאת הגאון ר' עוזיאל אמר לו גם אנכי אלך עמכם להרב ואנסה אותו אם כדבריכם כן הוא ואמר לו טוב הדבר. ויהי כבואם לעיר ירד הגאון ר' עוזיאל והרב הק' ר' ר' אלימלך מהעגלה ויצו להעגלון אשר יסע עם המרכבה לאכסניא והוא הלך תיכף אחרי הרב ר' אלימלך להרב המגיד הגדול. ויבאו שניהם יחדיו לבית הרהמ"ג ויפתחו את הדלת וכראות הגאון ר' עוזיאל את תואר פני המגיד הגדול אשר ה' דומה למלאך ד' צבאות ותפול עליו אימה גדולה ויאמר המגיד להרב ר' אלימלך למי אתן שלום ראשונה. לך מילך שאתה למדן או להאורח הזה שהוא למדן ועושר ויעמוד מחריש וכרגעים אחדים אמר המגיד שלום עליכם ר' מילך שלום עליכם ר' עוזיאל ויתפלא מאוד הגאון ר' עוזיאל על הכראה אשר ראו עיניו ואשר שמעה אזניו אשר לא פלל לראות. וישאל המגיד הגדול את הגאון ר' עוז אל מאין אתם ויאמר מריטשוואהל אנכי וישאלהו הרב המגיד הידעתם את הרב דשם ר' לוי ויאמר ידעתי אותו. וישאל ההמ"ג לר' עוזיאל מה תאמרו לחריפותו ובקיאותו כי לפי דעתי הוא גאון גדול. ויעניהו הג' ר' עוזיאל לפי שכלי החריפות של הרב דריטשוואהל אינו על דרך האמת ואין דעתי נוחה מתורתו כי הרבה שגינות נמצאים בכל דבריו ויאמר לו הרב המגיד אין זאת. תורת אמת הוא בפיהו הגידו לי שגינותיו ואדע. ויספר הג' ר' עוזיאל לפני ההמ"ג את כל הדרשות אשר דרש הגאון ר' לוי יצחק ויראהו את כל הקושיות החזקות אשר יש להקשות על דבריו. ויאמר ההמ"ג לר' עוזיאל הסכת ושמע אנכי אגיד ואבאר לכם היטב דברי הרב מריטשוואהל ויאמר נתזור לראשונה ויבאר לו ההמ"ג היטב בטוב טעם את כל הדרשות והפילפולים והחילוקים אשר דרש הגאון ר' לוי יצחק ויסר את כל תלונות הגאון ר' עוזיאל ואת כל קושיותיו החזקות שברם ויתרץ אותם והגאון ר' עוזיאל נבהל מאוד ולא יכול לדבר מאומה כי ראה את כל דברי ההמ"ג בנוים על אדני האמת וכי כל התורה כולה פתוח לפניו וחרותים בראשו של ההמ"ג וכשעה אחד אמר הגאון ר' עוזיאל להרב המגיד רבינו גר ישראל. למה לא השיב לי הגאון מריטשוואהל בעצמו על כל הקושיות אשר הקשיתי לו ויעניהו ההמ"ג מרוב ענותנותו לא רצה לתרץ דבריו. ויפטר ההמ"ג אותם וילכו להאכסניא אולם הגאון לא רצה עוד לנסוע להעסק אשר היו לו גם לא לביתו אך ציוה להעגלון שיסע עם המרכבה לביתו ונפשו נתדבקה בנפש ההמ"ג וישב שם שנים רבים ולמד שם כמעט כל התורה כולה זכותם יגין עלינו :